

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

◆ číslo 22, DUBEN 2000 ◆

• univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita •

Děkan Dopravní fakulty Jana Pernera jmenován pro další tříleté funkční období

Rektor Univerzity Pardubice doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jmenoval od 1. března 2000 prof. Ing. Milana Lánského, DrSc. do funkce děkana Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice. Jmenovací dekret mu předal v pondělí 28. února.

Jmenování se uskutečnilo na základě provedené volby v Akademickém senátu Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice, která proběhla ve středu 2. února 2000 a jednohlasnou volbou potvrdila setrvání dosavadního děkana fakulty profesora Lánského ve funkci, a to až do roku 2003.

Děkana profesora Lánského jsme se zeptali:

Pane děkane, stojíte čtvrtým rokem v čele nejmladší fakulty Univerzity Pardubice. Jak byste charakterizoval ty uplynulé tři roky z pohledu děkana, vedoucího jedné ze sedmi kateder fakulty a osobního?

Úvodem je asi potřebné uvést, že ve skutečnosti jsem v čele Dopravní fakulty Jana Pernera už pátým rokem. Poprvé jsem, z pověření rektora, zastával funkci děkana v letech 1993-94, tj. v době založení a „rozběhu“ naší fakulty. Bylo to tak zvané hektické období, ovšem se současným stavem obsahového i kvantitativního stupně rozvoje fakulty zcela nesrovnatelné.

Uplynulé tři roky, to je 1997 až 2000, představují období dokončení budování fakulty jako takové. V roce 1998, při příležitosti oslav 5. výročí existence fakulty v rámci Univerzity Pardubice, jsme mohli konstatovat, že Dopravní fakulta JP splňuje všechny atributy plnohodnotného vysokoškolského pracoviště. Dosáhli jsme standard srovnatelný se všemi českými fakultami srovnatelného charakteru, přičemž si dovoluji prohlásit, že v některých aspektech jsme zřejmě první.

Na tomto výsledku se podílela všechna naše pracoviště: katedry, dislokovaná pracoviště a děkanát. Princip široké autonomie pracovišť, iniciativa a sebedisciplína učitelů, vstřícnost a korektnost technických, administrativních a řídicích spolupracovníků byly základem naší společné cílevědomé činnosti.

Současně jsem vedoucím katedry provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě. Koordinovat povinnosti děkana a vedoucího katedry bylo velmi obtížné. Katedra se, tak jako ostatní katedry fakulty, postupně rozvíjela, včetně budování laboratoří. Vše, čeho jsme dosáhli, je dáno pochopením nejen zastupujícího vedoucího katedry, ale všech členů katedry. Slibuji si, že nyní svůj

podíl na práci katedry prohloubím, zejména v souvislosti s růstem počtu studentů v technických oborech.

Osobně jsem se snažil splnit záměry, které jsem před třemi léty prezentoval. Některé záměry bylo nutné korigovat, jiné odložit, zejména z důvodu nedostatečnosti potřebných prostředků.

Velmi oceňuji dostatečný prostor a důvěru, které se mi dostalo od vedení univerzity, i pochopení a podporu akademického senátu fakulty.

Co vidíte jako nejpodstatnější momenty, které Vás ve vedení fakulty čekají v druhém funkčním období?

Čeká nás cesta dalšího zvyšování úrovně veškeré činnosti fakulty - pedagogické, vědeckovýzkumné, expertní a odborné spolupráce s praxí. Budeme pokračovat v budování laboratoří a učeben. V souladu s potřebami společnosti jsme připraveni rozvíjet bakalářské studium, zejména profesně orientované. Dále budeme usilovat o získání dalších trvalých partnerů z praxe, dnes se tomu říká „strategický partner“. Nemalým úkolem bude rozšířit možnosti studia cizích jazyků pro naše studenty i mladé učitele, a zřejmě i vybrané administrativní pracovníky.

Co byste sobě, fakultě, spolupracovníkům a studentům (po)přál?

Bylo by toho hodně, kromě základních lidských atributů - zdraví, spokojenosti a štěstí, též mnoho dalších přání. Celkově snad lze veškerá přání shrnout takto: legislativní stabilitu a přiměřené prostředky pro realizaci úkolů, které má fakulta plnit.

Děkuji Vám za rozhovor.

za redakci Zpravodaje Univerzity Pardubice se ptala
šéfredaktorka Valerie Wágnerová

Vědecká rada Univerzity Pardubice se sešla na svém prvním zasedání ve funkčním období let 2000 - 2003

V pondělí 13. března 2000 se na svém prvním zasedání sešlo 30 z pětaticeti nově jmenovaných členů Vědecké rady Univerzity Pardubice. Rektor univerzity a zároveň předseda vědecké rady doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. v úvodu jednání představil přítomným nejprve nové vedení Univerzity Pardubice a jednotlivě rovněž členy nově jmenované vědecké rady (jejíž složení jsme čtenářům Zpravodaje UPA přinesli v minulém čísle).

V úvodu předal rektor docentský diplom RNDr. Jaromíru Mindlovi, CSc., jehož jmenoval podle § 71 a odst. 11 § 72 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a na základě habilitačního řízení, které proběhlo na Fakultě chemicko-technologické, od 1. dubna 2000 docentem pro obor Organická chemie. RNDr. Mindl obhájil habilitační práci s názvem „Solvytické a cyklizační reakce karbamátů, jejich N-substitučních derivátů a thioanalog“ před Vědeckou radou FChT dne 1. března 2000, kde přednesl veřejnou habilitační přednášku na téma „Reakce karbaniontů“.

Poté vědecká rada projednávala tři záměry na zřízení výzkumných center. Prof. Ing. Miloslav Frumar, DrSc. (z Katedry obecné a anorganické chemie Fakulty chemicko-technologické) přednesl návrh výzkumného centra **Nové a perspektivní anorganické sloučeniny a materiály**, který je předkládán v podprogramu A zaměřeném na základní výzkum. Univerzita Pardubice je nositelem, spolunositelem je Ústav anorganické chemie AV ČR v Praze. Seznámil vědeckou radu s cílem centra, oblastmi bádání a personálním zajištěním projektu.

Doc. Ing. Pavel Bezoušek, CSc. (z Katedry elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací techniky v dopravě Dopravní fakulty Jana Pernera) jako spoluředitel prezentoval návrh výzkumného centra **Telematika v dopravě**. Dopravní fakulta Jana Pernera je spolunavrhovatelem výzkumného centra podávaného v rámci podprogramu B zaměřeného na aplikovaný výzkum. Navrhovatelem je ČVUT Praha. Na detašovém pracovišti centra na DFJP budou řešeny především aplikace telematiky v letecké a železniční dopravě.

Doc. Ing. Jan Čapek, CSc. (z Katedry informačních systémů Fakulty ekonomicko-správní) seznámil přítomné se záměrem založení výzkumného centra s pracovním názvem **Digitální region NUTS II Severovýchod**, který je podáván jako společný projekt tří vysokoškolských pracovišť v rámci podprogramu B. Univerzita Pardubice - Fakulta ekonomicko-správní je jedním ze spolunositelů projektu, nositelem je Fakulta řízení a informačních technologií Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové. Dalšími spolunositeli jsou Technická univerzita Liberec, Hospodářská fakulta, a Podnik výpočetní techniky, a.s. Praha.

Vědecká rada po rozpravě souhlasně u všech tří záměrů doporučila, aby byly návrhy postoupeny do výběrového řízení vyhlášeného v rámci Programu výzkumu a vývoje MŠMT „Výzkumná centra“.

V další části jednání ředitelka Ústavu jazyků a humanitních studií doc. PhDr. Milena Lenderová, CSc. přednesla vědecké radě návrh na zřízení Regionálního centra pro vzdělávání pracovníků ve školství. Centrum bude zaměřeno na vzdělávání v oblasti školského managementu, osobnostního rozvoje učitelů, jejich cizojazyčných dovedností a dalšího odborného růstu pedagogických pracovníků. Vzniká ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy a pedagogickými fakultami v regionu. Vědecká rada vyjádřila souhlas se záměrem vybudování Regionálního centra při Univerzitě Pardubice.

doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc.
při profesorské přednášce

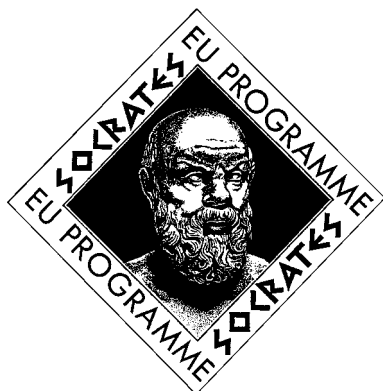
foto: V. Wágnerová

V druhé části jednání proběhlo řízení ke jmenování profesorem doc. Ing. Vlastislava Mojžíše, CSc. Děkan DFJP prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. představil uchazeče a informoval o průběhu řízení ke jmenování profesorem na Dopravní fakultě Jana Pernera. Doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc., vedoucí Katedry technologie a řízení dopravy DFJP přednesl před vědeckou radou odbornou profesorskou přednášku na téma „Síťová technologie v železniční dopravě“, v níž prezentoval dosavadní vědecko-pedagogické působení a osobní přínos pro rozvoj oboru Technologie a management v dopravě a telekomunikacích. Po veřejné části diskuse, při níž uchazeč zodpověděl odborné dotazy členů VR, se členové VR tajným hlasováním usnesli, že doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc. má být jmenován profesorem pro obor Technologie a management v dopravě a telekomunikacích a návrh na jeho jmenování prezidentem republiky má být postoupen ministrovi školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

(vv)

rektor Ludwig gratuluje doc. Ing. Vlastislavu Mojžíšovi, CSc.
foto: V. Wágnerová

PROGRAM SOCRATES / ERASMUS

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROGRAMU SOCRATES / ERASMUS

Program ERASMUS je jeden z podprogramů vzdělávacího programu Evropské unie, který nese jméno SOCRATES a který je naplněním společné vzdělávací politiky EU a článků 126 a 127 Smlouvy o EU. Erasmus je zaměřený na rovnocennou spolupráci vysokých škol zemí EU, zemí EFTA-EAA (Norsko, Lichtenštejnsko, Island) a přidružených evropských zemí – ČR, Polska, Maďarska, Slovenska, Rumunska, Bulharska, Slovinska, Estonska, Litvy, Lotyšska a Kypru. Program Erasmus si klade za cíl posílení evropského rozměru vysokého školství při uplatňování zásady rovnosti a nediskriminace. Umožňuje intenzivní evropskou spolupráci univerzit a postupné přibližování národních vzdělávacích systémů. Česká republika vstoupila do programu SOCRATES / ERASMUS v roce 1997 a svou aktivní činnost zahájila v akademickém roce 1998/99. Je to první program, do něhož je naše země zapojena jako naprosto rovnocenný partner, který svým dílem přispívá do společného rozpočtu.

Zmíněná spolupráce univerzit probíhá v oblasti vývoje nových studijních programů, implementování evropské dimenze do programů stávajících a zavádění ECTS (European Credit Transfer System). Dále se nabízejí možnosti společných projektů a studijních pobytů studentů i pedagogů na partnerských univerzitách v zemích EU, čemuž mohou předcházet přípravné návštěvy.

Veškeré projekty v rámci programu závisí na aktivitě a schopnostech jednotlivých univerzit, fakult či jednotlivých akademických pracovníků. Aktivita vysoké školy zapojené do programu ERASMUS je vázána na tzv. institucionální smlouvu, schvalovanou v Bruselu. Po schválení aktivit a finančních požadavků zasílá Komise EU finanční prostředky na Akci 1 přímo vysokým školám, na Akci 2 národním agenturám.

Akce 1

FINANČNÍ PODPORA UNIVERZITÁM K POSÍLENÍ EVROPSKÉ DIMENZE A SPOLUPRÁCE NA VŠ

Aktivita 1 - Finanční podpora na organizaci mobilit studentů (OMS)

V rámci této aktivity získají univerzity grant na organizaci studentských stáží, z kterého je možno financovat administrativní náklady, vybavení informačními a komunikačními technologiemi pro přímé zajištění mobilit, jazykovou přípravu vyjíždějících i přijíždějících studentů, přípravu, překlad, vydání učebních a informačních materiálů, které se přímo vztahují k OMS, přípravu a monitoring probíhajících výměn, včetně nákladů na cesty pracovníků provádějících monitoring a hodnocení OMS aktivit.

Aktivita 2 - Mobility učitelů (TS)

Krátkodobé pobyty - v rámci projektu se uskutečňují výměnné stáže VŠ pedagogů, kteří odpřednášejí na partnerské univerzitě část výuky, která tvoří integrální součást tamního studijního plánu. Délka stáže činí obvykle 1-8 týdnů.

Střednědobé pobyty – součástí projektu je organizování seminářů a workshopů, zaměřených na vyučovací metody a pedagogické přístupy. Účelem je seznámení se s evropským standardem pro daný obor a výměna zkušeností s cílem zkvalitnit výuku v daném oboru na domácí univerzitě. V průběhu pobytu, který trvá 2-6 mě-

síců, musí pedagog odpřednášet více než polovinu průměrného počtu vyučovaných hodin týdně.

Aktivita 3 – Intenzivní programy (IP)

V rámci tohoto krátkodobého studijního programu spolupracují studenti a pedagogové různých zemí na vysoce specializovaném tématu. Preferovány jsou především programy, které si kladou za cíl šířit informace o nově vzniklých oborech, jejichž absolvování bude plně akademicky uznáno. Délka kurzu se pohybuje od 10 dní až po 3 měsíce. Výše průměrného grantu s účastí 9 partnerů činí 9000 EUR.

Aktivita 4 – Přípravné návštěvy (PV)

Přípravné návštěvy si kladou za cíl navázání kontaktů a přípravu budoucí spolupráce s novými partnery. Maximální délka návštěvy je 3 týdny.

Aktivita 5 – Zavádění ECTS

Tato aktivita podporuje aplikaci evropského kreditního systému v co nejvíce studijních oborech a univerzitách. ECTS usnadňuje především uznávání předmětů absolvovaných v rámci studentských mobilit na zahraničních univerzitách.

Aktivita 6 – Vývoj učebních osnov (CD)

Granty udělené na tyto aktivity mají sloužit především k rozšíření a propagaci evropské dimenze v jednotlivých oborech studia, ke zkvalitnění a internacionalizaci výuky včetně výuky jazyků. Výše grantu závisí na typu projektu a počtu partnerů.

Akce 2

GRANTY NA PODPORU STUDENTSKÝCH MOBILIT

Počet vysílaných studentů na studia do zahraničí závisí na výši rozpočtu, na počtu zajištěných studijních míst v zemích EU a na vyrovnání pohybu studentů mezi partnery a studijními obory. Je třeba dodržet následující požadavky:

- vybraný student musí mít ukončen minimálně první rok studia,
- student musí být na své domovské škole zaregistrován jako řádný student denního nebo doktorského studia,
- katedra může vysílat a přijímat studenty na základě podepsané dohody s partnerskou univerzitou,
- délka studijního pobytu musí být minimálně tři měsíce a maximálně 1 rok,
- studijní stáž musí být integrovanou součástí studia na domácí univerzitě,
- vysílající univerzita musí studijní stáž studenta plně uznat,
- student je o náplni svého studijního pobytu informován před cestou na základě písemné smlouvy,
- na konci studijního pobytu přijímající organizace vystaví studentovi potvrzení o předmětech, které student na univerzitě studoval, doplněné dosaženými výsledky,
- žádné poplatky za studium (školné) nesmí být přijímající organizací vybírány. Student si platí případné náklady na pojištění, účast ve studentských organizacích apod.
- jakákoliv půjčka vysílaným studentům či doplněk financování grantu z národních prostředků je vítán.

Studijní pobyty studentů mohou zahrnovat i praktické stáže, ale až po minimálně 3 měsících studia na hostitelské univerzitě a tato stáž musí být studentovi uznána domácí univerzitou jako integrovaná část jeho studijního pobytu.

Granty na studijní pobyty poskytuje národní agentura SOCRATES, která je přiděluje vybraným studentům prostřednictvím vysílající instituce. Maximální grant na studenta a měsíc činí 500 EUR.

Smyslem grantů je pomoci uhradit mimořádné náklady studentů na studium v zahraničí. V praxi jsou obvykle udělovány granty nižší a je plně v pravomoci univerzity rozhodnout o výši grantu. V asociovaných zemích jsou brány v úvahu rozdílné životní náklady zemí EU a granty studentů těchto zemí jsou v porovnání s granty studentů EU vyšší.

Dalším zdrojem financování jsou prostředky z programu PHARE. Podmínkou pro získání finanční podpory i z tohoto rozpočtu je, že univerzita splní plánované studentoměsíce na 70%. Maximální grant (ERASMUS + PHARE) na jednoho studenta nesmí přesáhnout 600 EUR na měsíc.

Podrobnější informace lze získat na internetových stránkách Národní agentury: www.csvs.cz/socrates nebo na referátu zahraničních styků Univerzity Pardubice na telefonu č. 6350 nebo na e-mailové adrese: julie.valouskova@upce.cz.

ZAPOJENÍ DO PROGRAMU SOCRATES / ERASMUS NA UNIVERZITĚ PARDUBICE

V roce 1997 z celkového počtu 23 vysokých škol, které spadají do působnosti MŠMT, zaslalo do Bruselu žádost o účast v programu 22 univerzit. Univerzita Pardubice vstoupila do programu SOCRATES / ERASMUS v roce 1997 a svou aktivní činnost zahájila v roce 1998/99:

Vysoká škola	Mobilita studentů	Mobilita učitelů	ETSC	Rozvoj učebních osnov
Univerzita Pardubice	16	13	0	
CELKEM VŠ ČR	1126	581	62	17

Srovnání počtu studentů vyslaných v rámci programu ERASMUS k celkovému počtu studujících na univerzitě za rok 1998/99:

Vysoká škola	Celkový počet studujících na VŠ	Vyslaní studenti	%
Univerzita Pardubice	3743	16	0.43
CELKEM VŠ ČR	168271	880	0.52

Celkový přehled o požadovaných prostředcích a prostředcích skutečně přidělených v rámci programu SOCRATES / ERASMUS Univerzitě Pardubice na základě uzavřených finančních dohod s Komisí EU a Národní agenturou SOCRATES / ERASMUS je uveden v následující tabulce:

Rok	Plán v EUR	Skutečnost v EUR			%
		ERASMUS	PHARE	CELKEM	
1998/1999	45 600	35 527	6 708	42 235	92,6
1999/2000	61 700	32 059	9 594	41 653	67,5
2000/2001	89 500				

Lze konstatovat, že podíl podpory z programu PHARE roste, avšak celkový počet přidělených finančních prostředků trvale klesá.

ZAPOJENÍ UNIVERZITY DO PROGRAMU V AKADEMICKÉM ROCE 1998/1999

AKCE 1 - Podpora univerzitám k posílení evropské dimenze a spolupráce na VŠ:

V rámci akce **AKCE 1** – aktivita 1 – **Finanční podpora na organizaci mobilit studentů (OMS)** došlo v akademickém roce 1998/1999 k základnímu vybavení odboru zahraničních vztahů univerzity informačními a komunikačními technologiemi pro přímé zajištění mobilit.

V rámci akce **AKCE 1** – aktivita 2 – **Mobility učitelů (TS)** se uskutečnilo celkem 13 výjezdů učitelů UPa:

- FChT - doc. Tomáš Sákra - Panepistimio Piraeus (ŘECKO), 1 týden
- FES - prof. Karel Lacina - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 1 týden
 - prof. Karel Lacina - Panepistimio Piraeus a Athens University (ŘECKO), 1 týden
 - Ing. Romana Provazníková - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 1 týden
 - Ing. Romana Provazníková - Università di Parma (ITÁLIE), 1 týden
 - doc. Jan Čapek - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 1 týden
 - doc. Jan Čapek - Università di Parma (ITÁLIE), 1 týden
 - Ing. Petr Fabián - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 1 týden
- DFJP - prof. Hynek Šertler - Universität Fridericiana Karlsruhe (SRN), 1 týden
 - doc. Vlastislav Mojžíš - Universität Fridericiana Karlsruhe (SRN), 1 týden
 - doc. Vlastislav Mojžíš - Universität Osnabrück (SRN), 1 týden
 - doc. Antonín Tuzar - Technische Universität Dresden (SRN), 1 týden
 - Ing. Václav Cempírek - Technische Universität Dresden (SRN), 1 týden
 - dva neuskutečněné výjezdy: prof. Čáp a prof. Šertler (ITÁLIE)

AKCE 1 – aktivita 4 – **Přípravné návštěvy (PV)** je vázána adresně na jména pracovníků UPa, kteří Komisi EU nabídli, že PV realizují. Byly nabídnuty země, které může dotyčný pracovník v rámci této aktivity navštívit a Komise EU poté provedla konkrétní výběr. Byly vykonány následující přípravné návštěvy:

DFJP - doc. V. Mojžíš (Universität Hannover, SRN),
 1. – 4. 12. 1998

- FES - prof. K. Lacina (Athens University of Economics and Business, ŘECKO), 9. -15. 11. 1998
 - doc. J. Čapek (National University of Ireland, Galway, IRSKO), 7. - 15. 1. 1999

AKCE 2 - Granty na podporu studentských mobilit:

V rámci Akce 2 bylo v akademickém roce 1998/1999 vysláno celkem 16 studentů UPa na studijní pobyty. Všem vyslaným studentům byla poskytnuta finanční podpora ve výši 600 EUR na studenta a měsíc.

Členění výjezdů studentů v rámci Akce 2 po jednotlivých fakultách UPa:

- FChT - Lenka Kocmanová, 4. r. - Panepistimio Piraeus (ŘECKO), 3 měsíce
 - Markéta Luxová, 4. r. - Panepistimio Piraeus (ŘECKO), 3 měsíce
- FES - Jiří Valeš, 4. r. - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 3,5 měsíce
 - Lucie Haklová, 4. r. - University of Huddersfield (VELKÁ BRITÁNIE), 3,5 měsíce

paní Julie Valoušková, referentka zahraničních styků na rektorátě
foto: V. Wágnerová

- Tomáš Novák, 3. r. - Universidade de Lusofóna (PORTUGALSKO), 3 měsíce
- Lenka Provazníková, 3. r. - Universidade de Lusofóna (PORTUGALSKO), 3 měsíce
- Michaela Šafaříková, 4. r. - Panepistimio Piraeus (ŘECKO), 3 měsíce
- Hana Janáková, 4. r. - Panepistimio Piraeus (ŘECKO), 3 měsíce
- Aleš Cejpek, 5. r. - Università di Parma (ITÁLIE), 3 měsíce
- Veronika Jelečková, 4. r. - Università di Parma (ITÁLIE), 3 měsíce
- DFJP - Ing. Lukáš Beran, 1. r. PGS - Universität Fridericiana Karlsruhe (SRN), 3 měsíce
- Ing. Jiří Černý, 1. r. PGS - Universität Fridericiana Karlsruhe (SRN), 3 měsíce
- Daniel Večerek, 3. r. - Universität Fridericiana Karlsruhe (SRN), 3 měsíce

- Iva Nedvídková, 3. r. - Technische Universität Dresden (SRN), 3 měsíce
- Ing. Jaromír Široký, 1. r. PGS - Universität Osnabrück (SRN), 3 měsíce
- Ing. Pavel Sála, 1. r. PGS - Università di Parma (ITÁLIE), 4 měsíce

V návrhu projektu SOCRATES / ERASMUS na akademický rok 1998/1999 bylo původně plánováno 66 studentoměsíců. Ve skutečnosti vyjeli studenti na 50 studentoměsíců. Plánované výjezdy byly splněny na 75.7 %, což je v souladu s podmínkou pro čerpání prostředků z programu PHARE.

PLÁN ZAPOJENÍ UNIVERZITY V AKADEMICKÉM ROCE 1999/2000

V rámci **AKCE 1** - aktivita 1 - je vydána informační brožura o podmínkách studia na Univerzitě Pardubice pro příjíždějící zahraniční studenty.

Dále je v rámci **AKCE 1** - aktivita 2 - plánováno 15 výjezdů učitelů UPa. Celková výše přidělených prostředků je výrazně nižší oproti předchozímu roku. Z toho důvodu se uskuteční menší počet výjezdů (1 FChT, 3 FES, 5 DFJP).

Přípravné návštěvy **AKCE 1** - aktivita 4 - nejsou v tomto roce plánovány.

V rámci **AKCE 2** bylo v akademickém roce 1999/2000 plánováno vyslání 22 studentů UPa na studijní pobyty, celkem na 94 studentoměsíců. Z fakult bylo předběžně potvrzeno 16 výjezdů. Skutečně vyjede 14 studentů na 54 studentoměsíců (57,4 %). Všem vyslaným studentům byla poskytnuta finanční podpora v celkové výši 500 EUR na měsíc.

Členění výjezdů studentů v rámci AKCE 2 po jednotlivých fakultách UPa:

FChT - 2 studenti (ŘECKO)	(21,4 %)
- 1 student (HOLANDSKO)	
FES - 4 studenti (ŘECKO)	(42,9 %)
- 2 studenti (VELKÁ BRITÁNIE)	
DFJP - 5 studentů (SRN)	(35,7 %)

V rámci **AKCE 2** je rovněž plánován pobyt 11 zahraničních studentů na UPa v celkovém rozsahu 51 studentoměsíců. Skutečné plnění na jednotlivých fakultách je následující:

FChT - 1 student z Řecká, ZS (doc. Sákra)
FES - 1 student z Řecká, ZS (prof. Lacina)
- 1 student z Řecká, LS (prof. Lacina)

K 31. 12. 1999 oficiálně skončil program SOCRATES v té podobě, jak jej známe. Pro účastníky programu je toto období prodlouženo na období školního roku 1999/2000. Od roku 2000 bude zahájena druhá fáze SOCRATES II, který plynule naváže na současný program.

doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.
prorektor pro vnější vztahy a rozvoj

Julie Valoušková
referent zahraničních styků

2. odborný seminář interní grantové soutěže

Dne 23. března 2000 se v kongresovém sále rektorátu Univerzity Pardubice konal odborný seminář interní grantové soutěže. Řešiteli byli mladí pracovníci univerzity nebo doktorandi, kteří zde prezentovali výsledky své celoroční práce. Interní grantová soutěž na rok 1999 byla vypsaná rektorem již potřetí a vybráno bylo celkem 36 účastníků, mezi které bylo rozděleno Kč 1 069 000,-. Samotný odborný seminář se však konal teprve podruhé.

Soutěž o půl deváté zahájil předseda komise, prorektor doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc. Dalšími členy komise byli: za Dopravní fakultu Jana Pernera – doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc., za Fakultu

ekonomicko-správní – doc. Ing. Jan Čapek, CSc. a za Ústav jazyků a humanitních studií se zde vystřídaly paní Michaela Pířová, Ph.D. a paní Mgr. Irena Kubrychtová. Poslední člen komise měl být z Fakulty chemicko-technologické, za kterou se semináře bohužel nikdo nezúčastnil, ačkoli právě na této fakultě bylo řešeno nejvíce grantů.

Každý řešitel měl na svoji prezentaci vyhrazených 10 minut. Na rozdíl od loňského roku byl zásluhou pana prorektora Jandy tento limit dodržován, což přispělo k lepšímu spádu semináře. Celý program trval 7 hodin. Po prezentaci následovaly dotazy od odborné

zleva: doc. Čapek, doc. Janda, Mgr. Pířová, doc. Melichar
foto: V. Wágnerová

komise i od ostatních řešitelů. Mladí vědci tak museli reagovat na nejrůznější dotazy týkající se například využití přidělených finančních prostředků nebo museli dovysvětlit přednesenou problematiku nezasvěcencům. Všichni, kteří se semináře zúčastnili, se určitě shodnou, že kromě komise kladl nejčastěji otázky pan Ing. Jiří Petráš, CSc., který byl zároveň jedním z řešitelů. Mezi nejlepší prezentace patřila přednáška paní Ing. Jany Shánělové ze Společné laboratoře chemie pevných látek.

Ze semináře se pomalu začíná stávat tradice, takže na shledanou zase za rok.

Jak proběhla „Sobota s Internetem“

Březen je měsícem Internetu již několikátý rok a letos se k akcím připojily i knihovny, které Internet pro získávání a zároveň poskytování informací ve velké míře využívají. Také naše Univerzitní knihovna se zapojila, připravila akci především pro veřejnost a nahradila tak Okresní knihovnu v Pardubicích, která je z důvodu rekonstrukce již delší dobu uzavřena.

V sobotu 18. března se uskutečnila v Univerzitní knihovně „Sobota s Internetem“ určená těm, kteří ještě neměli příležitost se s Internetem setkat. Naši studenti používají Internet suverénně, proto jsme s určitou nejistotou očekávali, kolik lidí přijde, jaká budou mít přání a jak se akce povede. Předpokládali jsme, že účastníci se budou scházet pozvolna, ale vše nakonec vypadalo trochu jinak.

Již při otevření knihovny v 8 hodin byla přítomna větší skupina a hned začaly úvodní instruktáže o přístupu k Internetu a o základních způsobech vyhledávání informací. A tak to pokračovalo až do 16 hodin. Dostavily se stovky zájemců. Byli jsme připraveni, že si budeme dělat evidenci o počtu, případně věkové struktuře zájemců, ale museli jsme to vzdát již deset minut po otevření.

Předpokládaných šest počítačů nestačilo, tak jsme využili dokonce všechny, které byly zapojeny v univerzitní síti, celkem patnáct počítačů. Akci zajišťovalo 5 pracovníků knihovny a uvítali jsme pomoc bývalého kolegy i zástupců Mensy, kteří zde jako doprovodnou akci pořádali IQ testy pro ty, kteří se chtěli dozvědět, jak jsou na tom se svou inteligencí. Na Internet přicházely celé rodiny, děti, lidé středního i vysokého věku. Zajímaly je různé praktické i technické záležitosti. Snažili jsme se každému informace poskytnout,

Fakulta/Ústav	Počet řešitelů	Přidělené finance
DFJP	7	244 000 Kč
FES	4	144 000 Kč
FChT	20	617 000 Kč
ÚJHS	5	64 000 Kč
Celkem	36	1 069 000 Kč

Petra Voženílková
referentka pro studium a výzkum
rektorát univerzity

Mgr. Kateřina
Máchová
(ÚJHS)

ale hlavně jsme se soustředili na základní instruktáže, které by účastníkům umožnily vyzkoušet si Internet individuálně. Někteří si počínali zkušeně, zvláště páni kluci kolem 12 let, někteří účastníci ve věku kolem osmdesátky byli obezřetnější, ale Internetu se nezaletkli a hledali si též, co je zajímavé. Malá holčička přišla s touhou zjistit IQ svého psa. Podařilo se i to.

Tato akce zajímala též media. Nejdříve se dostavil redaktor Českého rozhlasu, vzápětí televize Galaxie, potom pracovníci Pardubických novin. Telefonicky jsme odpovídali na dotazy České tiskové kanceláře a České tiskové agentury. Někteří novináři se svými sděleními v tisku postarali též o to, že již po dvě předcházející soboty jsme měli generálku, protože se dostavili zájemci, kteří byli tiskem o termínu akce mylně informováni.

Pro zájemce byly pořádány také prezentace o novém záznamovém médiu - DVD (Digital Versatile Disc), které v nejbližším období postupně nahradí datové záznamy na CD-ROM (ve výpočetní technice). V oblasti záznamu videa se očekává podobný průběh, jakým svého času prošel audiozáznam, kdy během několika let zmizely klasické LP desky a nahradily je CD. Zájemci se mohli seznámit s možnostmi, které nabízí filmový záznam na DVD (jazykové varianty, prohledávání) a porovnat je s možnostmi, které nabízí klasická VHS kazeta.

Akce měla u veřejnosti velký ohlas. Myslíme, že splnila záměr, který jsme měli při jejím vyhlášení, a pro nás se stala cennou zkušeností pro příští rok, kdybychom ji chtěli v březnu zopakovat.

Ing. Eva Rubešová
Univerzitní knihovna

Usnesení 47. zasedání České konference rektorů Brno, 24. – 25. února 2000

Česká konference rektorů (ČKR) přijala na svém 47. zasedání následující usnesení:

1. ČKR zvolila na svém zasedání předsednictvo a kancléře ČKR na roční období ve složení:
předseda: prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc.
kancléř: prof. RNDr. Václav Suchý, DrSc.
členové předsednictva:
doc. PhDr. Jiří T. Kotalík, CSc.
doc. Ing. Josef Koubek, CSc.
prof. Ing. Václav Roubíček, CSc.
prof. Ing. Zdeněk Vostracký, DrSc.
2. ČKR upozorňuje na katastrofální dopad zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, a zákona č. 167/1999 Sb., novelizující zákon o zaměstnanosti, na podmínky a možnosti působení zahraničních vědců a odborníků na vysokých školách v ČR i možnosti studia zahraničních studentů v ČR. ČKR žádá vládu i parlament ČR o neprodlenou nápravu tohoto stavu, aby způsobené škody byly minimalizovány.
3. ČKR konstatuje, že deklarace o významu vysokoškolského vzdělání pro konkurenceschopnost ČR i kvalifikaci a zaměstnanost obyvatel jsou v setrávajícím rozporu s reálnou úrovní financování vysokých škol v návrzích rozpočtu v kapitole 333.

ČKR bude dále iniciovat způsoby efektivnějšího nakládání se zdroji uvnitř vysokých škol i v kapitole rozpočtu. Kromě toho však považuje za nezbytné hledat způsoby podstatného navýšení finančních prostředků pro vysoké školství z dalších rozpočtových i mimorozpočtových zdrojů. Nutná je rovněž urychlená novelizace pravidel pro odpisy z grantů.

4. ČKR vyjadřuje zájem i připravenost aktivně spolupracovat na legislativních iniciativách souvisejících se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách. Obeznačenost se současnými problémy fungování vysokých škol bude východiskem k tomu, aby připravované změny byly konsensuální a realistické.
5. ČKR vyjadřuje solidaritu k postoji rakouských univerzit vyjádřenému ve společné deklaraci rektorů a předsedů akademických senátů dne 1. února 2000. ČKR je odhodlána dále rozvíjet a prohlubovat partnerské vztahy mezi českými a rakouskými vysokými školami jako tolerantními, otevřenými a nezávislými institucemi i prohlubovat jejich nezastupitelnou roli v kultivaci společenské-ého prostředí, ve kterém působí.

za Českou konferenci rektorů:
prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc.
předseda ČKR
V Brně dne 25. února 2000

• fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty • fakulty •

Z činnosti Asociace pro rozvoj intermodální přepravy

Univerzita Pardubice zastoupená Dopravní fakultou Jana Pernera byla v září 1998 **zakládajícím členem** Asociace pro rozvoj intermodální přepravy (ARIP). První a základní informací o poslání a činnosti ARIP našli čtenáři ve Zpravodaji Univerzity Pardubice č. 17 z dubna 1999. Smyslem dalšího příspěvku je podat informaci o nových, významnějších aktivitách ARIP v loňském i v letošním roce.

Na jaře uplynulého roku bylo **ustaveno sídlo ARIP** v Praze v objektu Českých přístavů, a. s. a pracoviště ARIP v Pardubicích na Dopravní fakultě Jana Pernera Univerzity Pardubice.

V podzimních měsících 1999 bylo několik **jednání vedení ARIP se subjekty, které se v ČR zabývají kombinovanou resp. intermodální přepravou**. Proběhlo jednání s prezidentem Svazu zaměstnavatelů a podnikatelů v dopravě ČR a s předsedou sekce kombinované dopravy svazu, dále s výkonným ředitelem Svazu spedice a logistiky a s prezidentem České logistické asociace. Bylo shodně konstatováno, že je velmi vhodné propojení těchto aktivit. Při jednáních bylo také dohodnuto, že ARIP bude zastřešovat vazby (v úzké spolupráci s Ministerstvem dopravy a spojů ČR) na Evropskou intermodální asociaci (EIA) a EU s tím, že pro tuto roli budou mít partnerské vazby a asociace bezprostřední pracovní vazby na ARIP.

V návaznosti na **činnosti** uvedené v zakládajících dokumentech ARIP zejména:

- spolupracuje s EIA a EU v jednotlivých rozvojových programech směřujících k podpoře intermodálních přeprav v ČR a jejich plného začlenění do evropského intermodálního systému,
- připravuje a konzultuje návrhy projektů z oboru intermodální přepravy, které by byly aplikovatelné v EU a mohly být z EU financovány,

- zajišťuje účast českých subjektů v evropských a mezinárodních akcích týkajících se rozvoje a podpory intermodální přepravy,
- publikuje získané poznatky a zkušenosti,
- zajišťuje činnost devíti odborných komisí se zapojením dalších odborníků i z vysokých škol.

Ve dnech 8. a 9. listopadu 1999 se konala v Lázních Bohdaneč **první konference s mezinárodní účastí pod názvem CZ INTERMODAL'99**. Zúčastnilo se jí na 50 účastníků ze čtyř zemí a bylo předneseno 23 referátů publikovaných ve sborníku. Ohlasy na konferenci mezi jejími účastníky byly příznivé, proto se bude tato akce pořádat každoročně. Mimo ARIP se na přípravě a zajištění konference účinně podílela Katedra technologie a řízení dopravy Dopravní fakulty Jana Pernera a Institut Jana Pernera.

V rámci konference přijal děkan Dopravní fakulty Jana Pernera prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. generálního sekretáře EIA pana Claude Fiqueta a další zahraniční účastníky. Přijetí se zúčastnil i náměstek ministra dopravy a spojů doc. Ing. Karel Sellner, CSc., vládní rada a ředitel odboru MDS Ing. Josef Zatloukal a delegace ARIP. Při přijetí prezentoval generální sekretář EIA Mr. C. Fiquet možný společný projekt EIA – ARIP pod pracovním názvem: Zřízení koordinačního centra v ČR (pod záštitou MDS a ARIP) pro přípravu pěti zemí/uchazečů vstupu do EU v oblasti intermodální přepravy. V rámci tohoto projektu připraví EIA ve spolupráci s ARIP a MDS v září 2000 studijní cestu členů EIA do těchto asociovaných zemí za účelem navázání bližších kontaktů v oblasti intermodální přepravy.

Ve dnech 8. – 10. prosince 1999 se zúčastnila delegace ARIP (1. viceprezident Ing. Ladislav Bína, CSc., sekretář Ing. Václav Cempírek, Ph.D.) **evropské intermodální výstavy a konference INTERMODAL'99 v Londýně**. Naše delegace zde vystoupila i na semináři EIA (Intermodal Quality), kde prezentovala aktivity ARIP v ČR. Byl navázán osobní kontakt s přítomnými specialisty EIA a EU. Pracov-

*z jednání v Bruselu (zleva): doc. Mojžíš, paní Maij-Weggen - prezidentka EIA, pan Claude Fiquet - generální sekretář a Ing. Bína
foto zařčil autor článku*

níky EIA a EU zaujal náš návrh na řešení problematiky harmonizace letecké a železniční dopravy (v návaznosti na připravované železniční napojení letiště Ruzyně a Kladna na Hlavní město Prahu). Tuto problematiku podpořil i přítomný švédský zástupce. Tým ARIP byl jediný reprezentant ČR na uvedené konferenci a výstavě. S paní Evou Cretollier (ITE – International Trade Exhibitions) byl konzultován i projekt uspořádání dopravní výstavy v Praze v 2001. S panem Patrick Mercier-Handisyde – Head of Sector Intermodal Freight Transport and Logistics (European Commission, Directorate General for Transport) byla diskutována problematika intermodální přepravy v ČR.

Dne 27. ledna 2000 se konala v Bruselu valná hromada EIA, na které byla **ARIP přijata za přidruženého člena EIA**. Tím byl splněn jeden z cílů, který si ARIP předsevzala ve svém programovém prohlášení. Valné hromady EIA se za ARIP zúčastnil její prezident doc. Mojžíš a první viceprezident Ing. Bína. Delegace měla možnost představit ARIP, prezentovat její zaměření na podporu konkrétních projektů a také sdělit, že se připravuje transformace ARIP na Českou intermodální asociaci. Zasedání řídila paní Maij-Weggen – prezidentka EIA a členka Evropského parlamentu, která ve své úvodní řeči zdůraznila nutnou velkou podporu ze strany EIA a Evropské komise rozvoji intermodální přepravy v zemích střední a východní Evropy, zejména však v těch zemích, které jsou kandidáty vstupu do EU. Hlavní teze činnosti EIA v tomto roce definovala takto:

- EIA bude pokračovat v prosazování intermodální přepravy na půdě Evropského parlamentu, evropské komise a v OSN. Směrem k EU musí být dosaženo vzájemného porozumění pro finanční podporu reálných projektů (např. rozvoj intermodálních terminálů);
- EIA spolu s Evropskou komisí pro dopravu a energetiku DG VII chce a bude podporovat konkrétní projekty intermodální přepravy v zemích střední a východní Evropy. EIA může pomoci organizováním seminářů, výměnou expertů apod.;
- EIA bude přetvořena v obchodně orientovanou společnost. Jsou připraveny čtyři oblasti provozních služeb (obchodně zaměřená intermodální databáze, intermodal engineering, organizace vzdělávacích programů, možnost leasingu intermodálních zařízení);

- EIA plánuje s finanční podporou evropské komise DG VII zorganizovat studijní cestu svých členů do kandidátských zemí pro vstup do EU. Tato cesta bude zaměřena na nejvyspělejší kandidátské země (jmenovitě uvedeny: Česká republika, Polsko, Maďarsko, Estonsko a Slovinsko). Cílem tohoto projektu je seznámit se s dopravní politikou v těchto zemích a možnostmi pro rozvoj intermodální přepravy a sítí intermodálních terminálů a podpořit obchodní spojení mezi členy EIA a potenciálními partnery v uvedených kandidátských zemích.

V programu valné hromady bylo plánováno i vystoupení nové komisařky DG VII EU paní Loyoly de Palacio, která v nové evropské komisi odpovídá za dopravu a energetiku a za spolupráci s Evropským parlamentem. Právě z důvodu zasedání Evropského parlamentu se však nemohla zasedání EIA zúčastnit. V jejím zastoupení vystoupil se záměry této nové komise ředitel pro vnitrozemskou dopravu pan Hilbrecht.

Během slavnostního oběda byla naše delegace vyzvána k dalšímu vystoupení, v němž seznámila členy EIA s dosavadní činností asociace ARIP včetně závěrů z konference CZ INTERMODAL '99. Prezentovány byly také některé projekty, které ARIP bude prosazovat, a to:

- intermodální terminály v ČR a jejich vazby na EU,
- telematika a sledovací systémy (SAT navigace),
- aplikace výměnných nástaveb,
- harmonizace letecké a železniční dopravy.

Po oficiální části jednání byly navázány zajímavé kontakty s dalšími členy EIA.

V závěrečném jednání s generálním sekretářem EIA panem Claude Fiquetem byly definovány závěry ze společného jednání EIA a ARIP takto:

1. ARIP projedná s českými subjekty intermodální dopravy jejich zájem a připravenost k jednání s účastníky studijní cesty členů EIA;
2. EIA připraví úvodní jednání ARIP s novým ředitelem vnějších vztahů evropské komise pro dopravu a energetiku;
3. ARIP zašle do Bruselu (EIA) seznam svých akcí pro rok 2000 včetně termínu konference CZ INTERMODAL 2000. O tuto akci byl mezi přítomnými členy EIA značný zájem;
4. ARIP připraví článek pro časopis EIA.

Další jednání ARIP s EIA se uskuteční v dubnu letošního roku v Bruselu a bude se zabývat zejména přípravou již zmíněné studijní cesty a plněním dohodnutých závěrů dle předchozího.

Dne 20. března letošního roku se uskutečnila **členská schůze ARIP**, která mj.:

- zhodnotila činnost za uplynulé období a schválila zprávu o činnosti,
- přijala změnu stanov a odsouhlasila **transformaci ARIP na Českou intermodální asociaci**;
- zvolila orgány na další období. Doc. Mojžíš a Ing. Bína byli potvrzeni v původních funkcích;
- schválila plán činnosti na rok 2000.

Jedním z hlavních úkolů a cílů České intermodální asociace - ARIP v roce 2000 bude ve spolupráci se svými jinými asociacemi, zabývajících se intermodální přepravou a souvisejícími činnostmi a s MDS, připravit vhodné projekty, které by splňovaly kriteria pro financování z EU.

*doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc. a Ing. Ladislav Bína, CSc.
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP*

PERNER'S CONTACT 2000

Ing. Miloš Bronček z Institutu dopravy VŠB Ostrava při prezentaci na téma *Optimalizace LCC s využitím analýz spolehlivosti*
foto: Petr Mráček

Dne 17. února tohoto roku se na půdě Univerzity Pardubice konal první ročník setkání studentů doktorského studia pod názvem PERNER'S CONTACT 2000. Tento seminář pořádala Dopravní fakulta Jana Pernera ve spolupráci s Institutem Jana Pernera v rámci oslav 50 let vysokého školství v Pardubicích. Jednalo se o odborný seminář posluchačů doktorského studia zaměřený zejména na do-

pravu a telekomunikace a jiné blízké obory. Záštitu nad tímto seminářem převzal děkan Dopravní fakulty Jana Pernera prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. Odbornými garanty byli doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc. z pořádající katedry technologie a řízení dopravy a prof. Ing. Bedřich Duchoň, CSc. z Fakulty dopravní ČVUT v Praze.

Tento seminář zaznamenal velký zájem ze strany studentů a ten se také odrazil v jeho hojné účasti. Semináře se zúčastnili studenti z několika vysokých škol v tuzemsku, ale i ze zahraničí. Zastoupení zde měla Fakulta dopravní Českého vysokého učení technického v Praze, Institut dopravy při Vysoké škole báňské – Technické Univerzity v Ostravě, Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice a v neposlední řadě i Žilinská univerzita v Žilině. Celkový počet všech přítomných byl 53 studentů z výše jmenovaných vysokých škol.

Cílem semináře bylo především setkání a diskuse doktorandů zabývajících se danou problematikou, prezentace výsledků práce doktorandů, výměna získaných poznatků a zkušeností.

Seminář probíhal po celý den v univerzitní aule, posluchárně A3 a jeho program byl rozdělen do třech základních sekcí, které se zaměřily na oblasti:

- ▶ problematika dopravní obsluhy a nové trendy v technologii dopravy,
- ▶ ekonomika a management v dopravě,
- ▶ uplatnění výpočetní techniky v dopravě.

Ke všem těmto oblastem byla vedle přednesených příspěvků velmi bohatá diskuse. Jednotlivé příspěvky byly otištěny ve sborníku v elektronické podobě (na CD nosiči). Účastníci semináře se shodli v názoru, že bude účelné taková setkání doktorandů konat periodicky.

Ing. Jaromír Široký
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

DOKTORSKÝ STUDIJNÍ PROGRAM „SYSTÉMOVÉ INŽENÝRSTVÍ A INFORMATIKA“ NA FAKULTĚ EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

Akreditační komise na svém prvním zasedání v roce 2000 18. - 19. ledna schválila na dobu šesti let společný doktorský studijní program „Systémové inženýrství a informatika“ pro Fakultu ekonomicko-správní (FES) Univerzity Pardubice, Fakultu řízení a informačních technologií (FRIT) Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové a Hospodářskou fakultu (HF) Technické univerzity v Liberci. První diskuse na téma společný studijní program spolu vedly zástupci FES a FRIT v již roce 1996, a tak je možné říci, že po čtyřech letech došlo k úspěšnému završení úsilí o získání doktorského programu.

Doktorský studijní program bude realizován jako vzájemně propojená aktivita všech tří zúčastněných fakult, přičemž se nejedná o paralelně probíhající studium na zúčastněných fakultách, ale o studium společné, ve kterém se počítá s mobilitou jak studentů, tak pedagogů. Navíc všechny tři fakulty mají moderní informační infrastrukturu a rychlé připojení na Internet, což významně ulehčí vzájemnou komunikaci.

Vzhledem k odborné profilaci zúčastněných fakult se doktorský studijní program člení na tři obory:

- ☞ **Informatika ve veřejné správě** (garantuje Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice)
- ☞ **Podnikatelská informatika** (garantuje Hospodářská fakulta Technické univerzity v Liberci)
- ☞ **Informační a znalostní management** (garantuje Fakulta řízení a informačních technologií VŠP v Hradci Králové).

Studium se bude řídit společným studijním a zkušebním řádem, který detailně řeší specifické, zejména organizační problémy, které ve společně zabezpečovaném studiu mohou nastat.

Cílem studia po celý studijní program je vychovat vysoce kvalifikované odborníky schopné navrhovat, realizovat, profesionálně rozvíjet a aplikovat informační a komunikační technologie (ICT), využívat moderní, počítačem podporované metody při rozhodování, zvláště v dnes prudce se měnící informační společnosti a v již vznikající znalostní společnosti.

Jednotlivé studijní obory mají své specifické cíle:

- (1) **Informatika ve veřejné správě**
Zvládnutí vysoce rozvinutých informačních a komunikačních technologií s tvůrčí aplikací do veřejné správy. Tvůrčí využívání

technologie GIS s vytvářením vlastních rozhodovacích vrstev prostorového modelu území, tvorba distribuovaných databází a problematika minimalizace objemu přenášených zpráv. Vývoj a rozvoj uživatelsky přátelských technologií, zejména pro styk veřejnosti se sektorem veřejné správy. V neposlední řadě též problematika získávání informací z informačních zdrojů jak pro občany, tak i pro sektor veřejné správy je jedním z cílů předmětného studijního oboru.

(2) Informační a znalostní management

Zvládnutí, vývoj a rozvoj informačních a komunikačních, resp. znalostních technologií určených zejména pro zachytávání a cílené využívání strukturovaných znalostí, přičemž využití těchto ICT lze v uvedených procesech považovat za klíčové. Potřeby současné praxe zahrnují mnohem víc než pouze stabilní přístup k informacím, založený zejména na rozvoji Internetu a souvisejících technologií. Je třeba vyvíjet a využívat takové softwarové nástroje a rozvíjet s tím související informační (znalostní) a komunikační technologie, které získané informace přetvářejí ve znalosti a používají je k řešení problémů reálného světa. Studijní obor poskytne teoretickou i praktickou kvalifikaci v uvedeném směru.

(3) Podnikatelská informatika

Specifickým cílem je podrobné seznámení a využití moderních technických prostředků, programového vybavení, teoretického aparátu v hospodářské praxi. Tyto otázky jsou spojeny s novými trendy informačních a komunikačních technologií a jejich aplikacemi např. v oblasti komunikací a vzájemného horizontálního a vertikálního propojení jednotlivých systémů (odvětví, podnikové systémy a systémy veřejné správy). V této souvislosti jde též o databázové systémy a informační technologie, které jsou spojeny s hospodářskými subjekty s přihlédnutím ke globalizaci ekonomických systémů.

Absolvent studijního programu bude mít znalost informačních toků a ekonomických procesů v organizacích a institucích, znalost informačních a komunikačních technologií (ICT) a možností jejich tvůrčích aplikací. Absolvent bude připraven k další tvůrčí vědecké práci v příslušném vědním oboru.

Absolvent oboru „*Informační systémy ve veřejné správě*“ doktorského studijního programu je profilován na nejvyšší pozici na místech informatiků statutárních a velkých měst, okresů a VÚSC. Je připraven samostatně řešit a vést kolektiv při řešení složitých problémů při budování a údržbě databází, přenosu informací, vzdálenému připojení institucí, bezpečnosti a ochraně dat a informací. Důraz přípravy je kladen na tvůrčí aplikaci prohlubujících předmětů s přihlédnutím k očekávanému vývoji a změny stylu práce veřejné správních úřadů a institucí.

Absolvent oboru „*Informační a znalostní management*“ doktorského studijního programu je profilován na nejvyšší řídicí pozici pro plnění nově vznikajících úkolů znalostního managementu, založených zejména na zachytávání a cíleném využívání strukturovaných znalostí při využití informačních a komunikačních technologií jako klíčového nástroje. Bude schopen vyvíjet a aplikovat takové softwarové nástroje, které používají získané informace k řešení problémů, přičemž je mnohdy potřeba přetvářet získané informace ve znalosti a aplikovat je k řešení problémů reálného světa. Důraz přípravy je kladen na tvůrčí aplikaci metod a nástrojů informačního a znalostního managementu.

Absolvent oboru „*Podnikatelská informatika*“ doktorského studijního programu je profilován na vyšší hospodářské funkce v nejrůznějších odvětvích, kde bude schopen samostatně řešit komplexní problémy spojené s řízením podniků kvalifikovanou aplikací moderních prostředků informačních systémů a dalších informačních a komunikačních technologií. Bude schopen podílet se na vývoji

a využití moderních trendů v informačních a komunikačních technologiích a jejich aplikaci v hospodářském prostředí.

Pro jaké profese bude absolvent připraven?

Znalostní manager, který bude v organizacích a podnicích schopen zavádět technologie a metody znalostního managementu, bude schopen kvalifikovaně analyzovat potřeby organizace v uvedeném směru, jakož i navrhnout a řídit tvorbu systémů, zachytávajících a cíleně pro potřeby firmy využívajících globální i specializované firemní znalosti.

Informační manager, který bude schopen kvalifikovaně posoudit a analyzovat informační toky a potřeby firem a organizací, řídit proces návrhu a tvorby příslušných informačních systémů a specializovaných systémů pro podporu rozhodování.

Informatik ve veřejné správě, který bude schopen řídit proces návrhu a tvorby informačního systému včetně zajištění dat a informací a bude umět zavádět a aplikovat GIS pro podporu rozhodování na všech úrovních veřejné správy

Absolvent oboru **Podnikatelská informatika** bude schopen samostatně řešit složité problémy spojené s řízením podniků s využitím moderních prostředků informačních systémů a informačních a komunikačních technologií, nebo vést týmy řešící problémy uvedené povahy.

Důležitou oblastí působení absolventů všech tří oborů doktorského studijního programu je vědecká a odborná činnost, pedagogická činnost v oblasti vysokých škol a specializovaných institucí. Uplatní se rovněž jako manager s hlubokou znalostí návrhu a využití ICT, znalostních systémů, nástrojů na podporu rozhodování, na vyšších článcích řízení v podnicích, organizacích a institucích veřejné správy v regionech a na celostátní úrovni.

Zaměření a rozsah požadovaných znalostí ve studijním programu:

Profilace studenta bude dána charakteristikou disertační práce a volbou volitelných předmětů pod vedením školitele. Student doktorského studijního programu absolvuje povinné předměty společného základu studia a nejméně 2 volitelné předměty, profilující jej ve zvoleném studijním oboru.

Povinné předměty společného základu studia

Vybrané otázky ekonomické teorie

(prof. Špinar, doc. Hájek, doc. Kraft)

Statistické a matematické metody v řízení

(prof. Půlpán, doc. Linda, prof. Cyhelský)

Informační a znalostní systémy (prof. Kelemen, doc. Mikulecký)

Obecná teorie systémů (prof. Taufer, doc. Slabý)

Volitelné předměty, dále profilující zvolený obor studijního programu:

Systémová analýza a projektování systémů (Ing. Řepa)

Teorie distribuovaných databázových systémů (doc. Mikulecká)

Teorie zabezpečení informací a dat (doc. Čapek)

Vybrané metody ekonomické analýzy

(prof. Hebák, prof. Hindls, doc. Jablonský)

Vybrané problémy řízení soudobé veřejné správy

(prof. Lacina, doc. Jáč)

Geografické informační systémy (prof. Cenek, doc. Čapek)

Decentralizované a multiagentní systémy

(prof. Kelemen, doc. Mikulecký)

Teorie a metody řízení (prof. Taufer)

Vybrané statě z marketingu (doc. Strnad)

Logistika (doc. Sixta)

Vybrané problémy organizace a řízení podniků

(doc. Buchta, doc. Siegl)

Vybrané problémy práva v oblasti organizace a řízení podniků

(doc. Spirit)

Teorie a praxe reengineeringových přístupů (prof. Ehleman)

Rámcový vzorový studijní plán

Semestr	Aktivita doktoranda	Počet kreditů
1	Vybrané otázky ekonomické teorie	15
	Volitelný předmět I	10
	Pedagogické působení	5
2	Obecná teorie systémů	15
	Vědeckovýzkumná činnost	10
	Pedagogické působení	5
3	Statistické a matematické metody v řízení	15
	Volitelný předmět II	10
	Pedagogické působení	5
4	Informační a znalostní systémy	15
	Vědeckovýzkumná činnost	10
	Pedagogické působení	5
5	Vědeckovýzkumná činnost	20
	Pedagogická činnost <i>nebo</i> Volitelný předmět III	10
6	Vědecko-výzkumná činnost	20
	Pedagogická činnost <i>nebo</i> Volitelný předmět IV	10
	Celkový počet kreditů	180

První studenti nového doktorské programu **Systémové inženýrství a informatika** zahájí studium v akademickém roce 2000/2001, tedy na podzim roku 2000.

doc. Ing. Jan Čapek, CSc.
Katedra informačních systémů FES

ROZHOVORY SE ZAJÍMAVÝMI OSOBNOSTMI

PhDr. Josef Duplinský, CSc.

– nositel Národní psychiatrické ceny za rok 1999

Jedním z významných ocenění, které získali v loňském roce pracovníci Fakulty ekonomicko-správní, je Národní psychiatrická cena profesora Vl. Vondráčka, jejímž spolunositelem je PhDr. Josef Duplinský, CSc. z katedry veřejné správy.

Vedle blahopřání bychom se Vás rádi zeptali, za co Vám byla cena udělena?

V diplomu se oficiálně říká, že za nejlepší práci na téma problematiky alkoholových a drogových závislostí, konkrétně za studii uveřejněnou na toto téma v nejprestižnějším a nejstarším odborném časopise, který má nyní název *Addiction*, ale více je znám pod svým původním názvem *British Journal of Addiction*. Myslím si, že tím ale zároveň chtěla příslušná vědecká rada ocenit i dlouhodobou výzkumnou a publikační činnost oddělení sociální psychologie pražského Psychiatrického centra, kde jsem dlouhodobě, nejdříve interně a potom externě, pracoval. Jde vlastně o kolektivní ocenění tří pracovníků Psychiatrického centra pod vedením PhDr. L. Kubičky, CSc. a mé osoby.

Co konkrétně je obsahem oceněného článku?

Vývoj alkoholového chování českých mužů od poloviny 80. let po polovinu 90. let v kontextu měnícího se politického klimatu. Osobně se domnívám, že mnohem cennější než poznatky o vlivu politických změn jsou důležitější poznatky o vývoji závislosti, stylech chování, způsobu konzumu, rodinných kontextech a hodnotové orientaci, která byla výzkumem především studována.

Jakým způsobem jsou tyto poznatky využitelné pro Vaši současnou práci na fakultě?

Bezprostředně v některých případech v konzultační práci naší fakultní Akademické psychologické poradny a osvětě, ale vzhledem k širší a obecnější koncepci celého výzkumu i k hlubšímu pochopení a poznání životního stylu, hodnot, postojů a očekávání současné mladé generace, což věřím pozitivně intervnuje i do mé pedagogické práce.

O SPOLUPRÁCI FES A INSTITUTU CIVILNÍ OCHRANY ČESKÉ REPUBLIKY

objekt Institutu Co ČR v Lázních Bohdaneč
foto zapůjčil Institut CO ČR

Členem vědecké rady Fakulty ekonomicko-správní je již od roku 1996 RNDr. Petr Linhart, CSc., ředitel Institutu civilní ochrany České republiky (CO ČR). Význam jeho pracoviště podtrhly důsledky katastrofálních záplav, ale též ekologických havárií, k nimž došlo v posledních letech na území státu. Proto jsme využili části rozhovoru, který poskytl PhDr. M. Charbuskému, CSc. pro časopis Územní samospráva v praxi, abychom čtenářům přiblížili činnost zmíněného institutu a jeho vazbu na Univerzitu Pardubice.

Pane řediteli, mohl byste nám nejdříve přiblížit činnost svého pracoviště?

Institut CO ČR je centrální vzdělávací, vědeckovýzkumné a informační zařízení civilní ochrany v republice. Vznikl k 1. listopadu 1991 transformací bývalého Výzkumného ústavu CO a Učebního a výcvikového střediska CO. Působí v Lázních Bohdaneč a v jeho podřízenosti jsou ještě čtyři regionální školicí střediska, a to v Tišnově, Kamenici, Olomouci a Třemošné. Má oprávnění vydávat celostátně platná osvědčení o absolvování rekvalifikačních kurzů zejména

na pro následující činnosti: pracovník krizového řízení, pracovník – specialista se zaměřením na ochranu osob za mimořádných situací a další.

Co byste z pohledu civilní ochrany popřál obcím nejen do roku 2000?

Obcím, tedy i nám všem, bych přál, aby se zvýšila jejich připravenost k řešení krizových a mimořádných situací a vyloučily se tak recidivy tragických následků přírodních katastrof nedávné doby. Nepochybně k tomu přispěje zvýšení kompetencí orgánů obce v oblasti krizového řízení ze zákona o krizovém řízení a integrovaném záchranném systému.

Nedaleko Lázní Bohdaneč leží Pardubice, v nichž působí Fakulta ekonomicko-správní. Jaká je spolupráce Vašeho institutu s uvedenou fakultou?

Pokud se týká spolupráce Institutu Civilní ochrany České republiky se zmíněnou fakultou, lze jí hodnotit velmi pozitivně. Spočívá především ve výměně zkušeností, neboť obě instituce se zabývají problematikou krizového řízení ve svých specifických oblastech. Nejvíce přitom přicházíme do kontaktů s katedrou veřejné správy a katedrou managementu a marketingu, řízenými Ing. Josefem Zilvarem, CSc. a doc. Ing. Radimem Roudným, CSc. Společně s fakultou připravujeme publikaci, která by měla napomoci především obcím při tvorbě krizových (havarijních) plánů pro řešení mimořádných situací. Zároveň se podle svých možností snažíme fakultě pomáhat při organizování mezinárodních konferencí, které každý druhý rok s tematikou veřejné správy pořádá právě v Lázních Bohdaneč. Pokud jde o mne osobně, mám možnost seznamovat se s její činností nejen na zasedáních vědecké rady, ale také jako člen zkušebních komisí při státních závěrečných zkouškách.

za odpovědi děkuje
PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra veřejné správy FES

SEZNAM SKRIPT vydaných na univerzitě v roce 1999

- 80-7194-155-7
LÁNSKÝ, Milan – Mazánek, Jan
Diagnostika a informační diagnostické systémy I.
(listopad 1998)
- 80-7194-188-3
VESELÁ, Jana
Sociologický výzkum a jeho techniky
(březen 1999)
- 80-7194-156-5
BRÁZDOVÁ, Markéta
Operační výzkum I – úlohy (říjen 1998)
- 80-7194-189-1
OBŠÁLOVÁ, Ilona – Rudolf, Emil
Environmentální ekonomika (březen 1999)
- 80-7194-157-3
NÁDVORNÍK, Milan
Přípravný kurs pro studium obecné a anorganické chemie
(listopad 1998)
- 80-7194-190-5
ŘEZNÍČEK, Bohumil
Logistika (březen 1999)
- 80-7194-158-1
KUBANOVÁ, Jana
Sbírka příkladů z teorie pravděpodobnosti
(únor 1999)
- 80-7194-192-1
LACINA, Karel – Pilný, Jaroslav – Obršálová, Ilona – Kraus, Otto
Vybrané kapitoly ze soudobého řízení měst a obcí
(říjen 1999)
- 80-7194-159-X
PYTELA, Oldřich
Přípravný kurs pro studium organické chemie
(listopad 1998)
- 80-7194-193-X
KUBANOVÁ, Jana
Teorie pravděpodobnosti (duben 1999)
- 80-7194-160-3
STEJSKAL, Petr
Tarify a ceny (leden 1999)
- 80-7194-200-6
ŠILEROVÁ, Zdena
Německý jazyk pro chemiky, III. díl (duben 1999)
- 80-7194-162-X
KOLDA, Stanislav
Matematika – Úvod do počtu pravděpodobnosti a matematické statistiky
(listopad 1998)
- 80-7194-202-2
CHARBUSKÝ, Miloš
Řízení měst v historickém vývoji (květen 1999)
- 80-7194-164-6
KOLDA, Stanislav – Macháčová, Ludmila – Prachař, Otakar
Cvičebnice z matematiky II (únor 1999)
- 80-7194-210-3
MACHÁČEK, Vladimír – Kulhánek, Jiří – Kaválek, Jaromír
Návody pro laboratorní cvičení z organické chemie
(červenec 1999)
- 80-7194-165-4
KOLDA, Stanislav – Macháčová, Ludmila
Matematika II (únor 1999)
- 80-7194-213-8
PIVOŇKA, Karel – Cempírek, Václav
Základy technologie a řízení dopravy (říjen 1999)
- 80-7194-170-0
KALOUSOVÁ, Jaroslava
Anorganická chemie v otázkách (prosinec 1998)
- 80-7194-214-6
MACHALÍKOVÁ, Jaroslava – Mach, Vladimír – Přša, Radek – Sejkorová, Marie
Životní prostředí – návody na cvičení (září 1999)
- 80-7194-171-9
SEIBERT, Jaroslav – Kolda, Stanislav
Úvod do studia matematiky na Univerzitě v Pardubicích
(prosinec 1998)
- 80-7194-215-4
KUBANOVÁ, Jana
Matematická statistika (říjen 1999)
- 80-7194-172-7
VESELÁ, Jana
Základy sociologie (prosinec 1998)

- 80-7194-216-2
MOJŽIŠ, Vlastislav – Cempírek, Václav
Kombinovaná doprava (prosinec 1999)
- 80-7194-174-3
VYTRÁSOVÁ, Jarmila – Bílková, Zuzana
Laboratorní cvičení z obecné mikrobiologie
(leden 1999)
- 80-7194-217-0
CABRNOCHOVÁ, Renata – Prachař, Otakar
Průvodce předmětem Matematika I (druhá část) (září 1999)
- 80-7194-175-1
VYTRÁS, Karel – Kalous, Jaromír – Šrámková, Jitka
– Fišer, Jan
Laboratorní cvičení z analytické chemie
Část I.: Chemická analýza (leden 1999)
- 80-7194-218-9
SLÁNSKÁ, Stanislava
MS Word 7.0 CZ (září 1999)
- 80-7194-176-X
CIMPL, Zdeněk – Karamazov, Simeon
Fyzika I (první část) (leden 1999)
- 80-7194-224-3
von SCHOENEBECK, Hubertus
Texty k postpedagogickému myšlení (říjen 1999)
- 80-7194-178-6
ŠILEROVÁ, Zdena
Německé zkratky v chemické, fyzikální a matematické ter-
minologii (leden 1999)
- 80-7194-229-4
CENEK, Petr
Počítačová grafika (listopad 1999)
- 80-7194-180-8
PILNÝ, Jaroslav
Veřejné finance (Seminární cvičení) (únor 1999)
- 80-7194-231-6
KLAVÍK, Jiří
Základy občanského a obchodního práva
(listopad 1999)
- 80-7194-181-6
PELTRÁM, Antonín – Kořínková, Květoslava – Brajerová,
Helena
Mikroekonomie a doprava (únor 1999)
- 80-7194-233-2
KOLOMÝ, Radoslav – Stejskal, Pavel – Zelenka, Jaromír
TECHNICKÉ ZPRÁVY StEG č. 18
(prosinec 1999)
- 80-7194-182-4
PAVLÍČEK, František – Kleprlík, Jaroslav – Brázdová, Markéta
Technologie a řízení dopravy – silniční doprava (únor 1999)
- 80-7194-235-9
MOUČKA, Jiří – Obršálová, Ilona
Environmentální management (prosinec 1999)
- 80-7194-183-2
ONDRÁČEK, Petr
Vyrušování, neposlušnost a odmítání spolupráce
(březen 1999)
- 80-7194-236-7
TULKA, Jiří
Váhy a vážení (listopad 1999)
- 80-7194-187-5
VESELÁ, Jana
Základy sociologie volného času (březen 1999)

• konference • konference • konference • konference • konference • konference •

Krizové stavy a doprava

povodeň červen 1997 Zářící okres Kroměříž, foto zapůjčil autor článku

Dne 16. 2. 2000 se na Dopravní fakultě Jana Pernera uskutečnil celostátní odborný seminář Krizové stavy a doprava. Seminář zorganizovala katedra technologie a řízení dopravy ve spolupráci s Odborem krizového řízení Ministerstva dopravy a spojů České republiky. Účast přes sto zástupců subjektů hospodářské mobilizace z celé republiky potvrdila, že krizové řízení se dostává z periferie zájmu do popředí.

Seminář byl koncipován jako prezentace výsledků grantového projektu GAČR 103/97/0137 s názvem Teoretické základy řešení krizových situací v dopravě, jehož nositelem byl doc. Ing. František Pavlíček, CSc., odborné veřejnosti. K uspořádání odborného semináře byli řešitelé vyzváni při obhajobě výsledků projektu dne 21. 12. 1999 zástupcem GAČR a ředitelem odboru krizového řízení MDS ČR, kteří vyzdvihli vysokou úroveň zpracované problematiky a dosažených výsledků.

Seminář zahájil doc. Ing. František Pavlíček, CSc. a po krátkém úvodu předal slovo proděkanovi Dopravní fakulty doc. Ing. Josefu Volkovi, CSc., který seznámil hosty s možnostmi studia na Univerzitě Pardubice.

Úvodní příspěvek ředitele odboru krizového řízení Ing. Michala Pešana o historii krizového managementu v České republice a úkolech krizového řízení (obrného i civilního nouzového plánování) v dopravních oborech, které čekají ČR z hlediska krátkodobé a střednědobé perspektivy, přednesl pplk. Dr. Bc. Petr Kopčák, zástupce ředitele Odboru krizového řízení a vedoucí Oddělení obranného plánování Ministerstva dopravy a spojů ČR. Zdůraznil, že se jedná o možné směry vývoje krizového řízení, které jsou závislé na dalších okolnostech, např. na dopravní politice, na vývoji v legislativě krizového řízení, ale i na finančních možnostech státu, a podotkl, že tyto vize nejsou konečné a jsou předmětem probíhajících diskusí a projednávání.

Doc. Ing. František Pavlíček, CSc. přednesl příspěvek *Dopravní informace pro krizový plán okresu*, ve kterém nastínil informační systém pro plánování civilních zdrojů a obsah a strukturu dopravních informací pro krizový plán okresu. Od tohoto příspěvku se odvíjela další vystoupení.

Ing. Radovan Soušek a Ing. Tomáš Brázda přednesli příspěvek *Počítačová podpora tvorby přepravního plánu* a názorně předvedli softwarové produkty, které byly při řešení projektu vyvinuty a mohly by se stát jedním z modulů pro počítačovou podporu krizového plánování na úrovni okresů.

Řešení redukce dopravní obslužnosti při mimořádných situacích přednesl Ing. Jaroslav Kleprlík, Ph.D. a jeho vystoupení doplnil Ing. Jiří Zouzal, který vystoupil s příspěvkem *Algoritmizace řešení evakuací* a také předvedl softwarový nástroj pro řešení hromadných evakuací.

Po obědě, který byl všem účastníkům zajištěn v menze, se rozběhl další program semináře. Prvním příspěvkem *Nekonvenční druhy dopravy a krizové stavy* zahájil plk. doc. Ing. Miloslav Seidl, PhD. (vedoucí Katedry vojenské dopravní logistiky Fakulty speciálního inženýrstva Žilinské univerzity Žilina) odpolední program semináře. Teoreticky popsal využití potrubní dopravy a lanových drah a poukázal na praktické využití při mimořádných událostech.

Doc. RNDr. Antonín Tuzar, CSc. s příspěvkem *Teoretické aspekty zkoumání mimořádných událostí* poukázal na možnosti mate-

zleva: ředitel odboru krizového řízení Ing. Michal Pešan a doc. Ing. František Pavlíček
foto zapůjčil autor článku

matického popisu, modelování a simulace mimořádných událostí a jejich využití. Příspěvek prakticky doplnil Ing. Radovan Soušek, který příspěvkem *Využití PC pro plánování složitých návazných procesů* předvedl využití síťové analýzy. Pomocí grafových struktur byla ukázána jedna z variant provizorní obnovy železničního přemostění v km 2.180 mezi Pardubicemi a Rosicemi nad Labem.

Mgr. Antonín Mládek přednesl předposlední příspěvek *Legislativa České republiky v letech 1997 - 1999 a její vliv na krizové plánování a krizové řízení v resortu dopravy*. Po živých diskusích zejména v dopoledním programu následovaly na závěr otázky nejen k prezentovaným příspěvkům, ale i na ředitele Odboru krizového řízení MDS ČR Ing. Pešana, který se v průběhu odpoledního programu dostavil. Nejen pro přednášející byl potěšitelný závěrečný výrok, kterým Ing. Pešan přislíbil z titulu své funkce, že se bude snažit uvést přednesené myšlenky a zejména softwarové nástroje do života.

Ing. Radovan Soušek
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

Konference

„Kvalita dopravních a přepravních procesů a služeb“

účastníci konference
foto zapůjčil autor článku

Dne 28. března 2000 se v kongresovém sále rektorátu Univerzity Pardubice uskutečnila konference s mezinárodní účastí na téma *Kvalita dopravních a přepravních procesů a služeb*. Tato konference byla pořádána Dopravní fakultou Jana Pernera ve spolupráci s Institutem Jana Pernera v rámci oslav padesáti let vysokého školství v Pardubicích. Záštitu nad celou akcí měl děkan dopravní fakulty prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. a garantem byl doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc. Organizačně celou akci zajistila Katedra technologie a řízení dopravy DFJP.

Cílem konference bylo seznámit širší odbornou veřejnost s výsledky I. etapy projektu institucionálního výzkumu *Kvalita dopravních a přepravních procesů a služeb* a navázat širší spolupráci. Konference se zúčastnili odborníci z oblasti dopravy a telekomunikací, pracovníci a doktorandi vysokých škol, mimo jiné i Žilinské univerzity v Žilině. Bylo předneseno 19 příspěvků z celkového počtu 34 příspěvků, týkajících se ekonomických, technických a technologických aspektů kvality v dopravě, ke kterým rovněž proběhla podnětná diskuse. Účastníci konference se shodli, že:

- otázky kvality dopravních a přepravních procesů a služeb patří k vysoce aktuálním ve všech okruzích dopravy a zejména v dopravě jako celku včetně různých forem intermodální dopravy,
- významnou součástí řešení je tvorba názvosloví v oblasti kvality dopravy,
- složitost různých forem dopravních a přepravních služeb vyžaduje vytvoření systému obecných a speciálních ukazatelů dílčích projevů kvality,
- rozvoj matematických metod a informatiky vytváří vhodné předpoklady k jejich širší aplikaci pro zvýšení kvality dopravy,
- zvýšení úrovně kvality vyžaduje zásadu změny přístupu oproti dosavadnímu stavu, zejména zvýraznění pozice zákazníka,
- velmi podstatné jsou při zvyšování úrovně kvality společenská hlediska a ekonomické aspekty,
- nabývá na významu teorie kvality v moderní dopravní politice při zabezpečení udržitelného rozvoje dopravy,
- jsou vítány praktické aplikace v České republice,
- je vhodné pravidelné organizování podobných konferencí, které může pozitivně ovlivnit nejen řešení příslušného institucionálního výzkumu, ale také rozvíjení praktické aplikace dosažených výsledků,
- vzhledem k všeobecnému trendu ke zvyšování kvality dopravních a přepravních služeb by bylo vhodné dále rozšířit mezinárodní spolupráci.

Sborník z konference má netradiční formu, kdy tištěná část obsahuje abstrakty příspěvků a vlastní příspěvky jsou na přiložené disketě. Výhodou je především větší možnost použití obrazových příloh příspěvků a jejich lepší prezentace oproti tištěné formě. Pořadatelé uspořádají konferenci pod stejným názvem a v podobném termínu i v příštím roce tak, aby byla odborná veřejnost seznámena s dalším průběhem institucionálního výzkumu Kvalita v dopravních a přepravních procesech a službách a aby byla zajištěna konfrontace teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi zástupců dopravních firem a institucí.

Ing. Petr Mráček
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

Kolokvium ŽEL AKTUEL 2000

Výzkumný ústav železniční v Praze a Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice ve spolupráci s Institutem Jana Pernera uspořádaly dne 23. března 2000 ve vládním salonku stanice Praha Hlavní nádraží již šesté kolokvium pod názvem ŽEL AKTUEL 2000, které se zabývalo regionálními dopravními systémy, zejména konkrétním řešením této problematiky v ostravském regionu.

Kolokvia se zúčastnili odborníci jak z praxe, tak zástupci samosprávy a vysokých škol. Během kolokvia zaznělo deset zajímavých referátů a množství podnětných myšlenek. Ke každému referátu proběhla diskuse, během které si jednotliví účastníci vyměnili své názory na problematiku dopravní obsluhy regionu.

Na základě přednesených referátů, příspěvků uvedených ve sborníku a široké diskuse účastníků kolokvia se formulovaly tyto závěry:

1. Prokázala se nutnost řešení regionální dopravní obslužnosti jako systému, ve kterém budou optimálně zapojeny všechny druhy doprav.
2. Na budování regionálního dopravního systému se musí společně podílet orgány státní správy regionu, zainteresované organizace a příslušní dopravci.

3. Efektivní regionální dopravní systém lze vybudovat jen na základě vzájemné kooperace zúčastněných dopravců.
4. Je nutné vytvořit metodiku zásad pro tvorbu regionálního dopravního systému, a to včetně konkretizace systému dotací služeb ve veřejném zájmu.
5. Významné zvýšení podílu železniční dopravy v regionálních dopravních systémech je možné pouze za předpokladu výrazného snížení nákladů železniční dopravy a zavedení zcela nových technologií a technických řešení.
6. Je potřebné pokračovat ve studii komplexního řešení dopravní obslužnosti ostravského regionu.
7. Vzhledem k aktuálnosti této problematiky se doporučuje pokračovat v dalších jednáních (kolokvia, konference apod.).

Jednotliví účastníci kolokvia hodnotili kladně snahu pořadatelů uspořádat kolokvium na toto žhavé téma a vyjádřili podporu konání dalších setkání na podobné téma. Za Dopravní fakultu akci zajišťovala katedra technologie a řízení dopravy.

Ing. Jiří Černý
Katedra technologie a řízení dopravy

• kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura •

TRANSFER

NEJNÁROČNĚJŠÍ TECHNIKA V RESTAUROVÁNÍ

V Galerii Univerzity Pardubice se od 22. března do 20. května představují výstavou svých prací pedagogové a studenti Vyšší odborné školy restaurování a konzervačních technik v Litomyšli. Netradičním pojetím výstavy názorně dokumentují nejnáročnější restaurátorskou techniku pro nástěnné malby a umožňují návštěvníkům edukativním způsobem nahlédnout pod pokličku

otevření výstavy - (zleva): prorektor doc. Janda, kurátor výstav UPa Mgr. Netušil, prorektor doc. Málek, ředitelka VOŠKRT Ing. Šlégrová a duchovní otec výstavy Mgr. Kaše
foto: V. Wágnerová

restaurátorsko-umělecko-technických dovedností na této škole a ve zmíněném oboru získávaných a trénovaných.

Výstavu připravili:

akademický malíř Josef Čoban,
kurátor školního muzea v Litomyšli Jiří Kaše,
akademický malíř Jiří Látal,
diplomovaný specialista v oboru David Zeman
a studenti Vyšší odborné školy restaurování a konzervačních
technik, o. p. s. Litomyšl

V expozici jsou využity archívni a muzejní fondy vyšší odborné školy a publikace Conservation of Wall Paintings autorů Paolo Mora, Laura Mora a Paul Philippot.

Výstava v podobě, jak ji nachází návštěvník univerzitní galerii v Pardubicích, byla poprvé prezentována ve školním muzeu v Litomyšli v roce 1999.

O transferu nástěnné malby Mgr. Kaše říká:

“Transfer je slovo latinského původu, které čeština používá v několika významech: převod (peněžních částek, cenných papírů apod.), přesun (skupin obyvatelstva apod.). V památkové péči a restaurování se toto slovo používá ve významech přesun (transfer kostela Nanebevzetí P. Marie v Mostě), přenos, přenesení díla.

Transfer nástěnné malby je restaurátorský zásah spočívající v sejmutí malby se stěny, na níž byla provedena, a jejím přenesení na novou podložku. Obecně je považován za krajní řešení a je proto oprávněný pouze v případech, kdy nelze zachránit malbu na původním místě.

Nástěnná malba je součástí architektury, kterou většinou organicky doplňuje. Tuto skutečnost bychom si měli uvědomit právě před rozhodnutím, zda malbu transferovat, a následně pak při jejím zpětném či novém osazení na podložku. Osazená malba by měla respektovat jednotu tvaru a barvy v její výtvarné formě, respektive by neměla porušovat jednotu architektury, sochařství a malířství. V těchto podmínkách musí restaurátor nezbytně a svědomitě respektovat i nejmenší zbytky malby, které mohou přispět ke správnému čtení tématu a musí využít příznivých okolností restaurátorského zásahu, aby důkladně prostudoval všechny otázky ve spolupráci s historiky umění a spolupracujícími technologi.

Jak již bylo zdůrazněno, nástěnná malba se přenáší pouze v případech krajního ohrožení díla, k čemuž se odborníci odhodlají až po důkladném průzkumu celkové situace. Po zvolení vhodného postupu je třeba nejdříve pořídit co nejpodrobnější dokumentaci o památce, která se má přenést a sestavit detailní pracovní plán pro její rekonstrukci po této operaci.

Rozhodující roli hraje technika transferu, kterou volíme tak, aby nejlépe vyhovovala konkrétní situaci.

Existují tři základní metody snímání nástěnných maleb. Liší se hloubkou, v níž se malba odděluje od podkladu. Všechny tři techniky jsou velmi náročné, vyžadují velkou zkušenost a mohou je provádět pouze odborníci. Pro tyto tři metody se tradičně užívají italské termíny: STRAPPO, STACCO A MASSELLO a STACCO (DISTACCO)...”

Výstava byla zahájena v úterý 21. března 2000 několika vlídnými slovy prorektora pro vzdělávání a vědu doc. Ing. Jaroslava Jandy, CSc. Ten mimo jiné upozornil na úspěšně se rozvíjející spolupráci s Vyšší odbornou školou restaurování a konzervačních technik v Litomyšli, a to hned v několika různých směrech - realizovanou výstavou počínaje, přes spolupráci odborníků v oblasti chemie i humanitních věd, kde je plánováno kromě vědecké spolupráce několik dalších společných aktivit, až po práci na přípravě nových insignií Univerzity Pardubice, jejichž umělecký návrh akademického sochaře Jindřicha Plotičky byl právě dokončen a univerzitě předán.

Mgr. Lubomír Netušil, kurátor výstav v Galerii Univerzity Pardubice, uvedl vlastní výstavu, k jejíž odborné náplni hovořil spoluautor výstavy

a kurátor výstav ve školním muzeu v Litomyšli Mgr. Jiří Kaše. Otevření výstavy se zúčastnila i ředitelka VOŠRKT Ing. Alena Šlégrová a prorektor pro vnější vztahy a rozvoj univerzity doc. Ing. Jiří Málek, DrSc. Spolu s dalšími hosty zajímavý výklad a odborné provedení výstavou J. Kašem absolvovali i studenti Základní umělecké školy v Polabinách ze třídy paní učitelky Jebavé.

Někteří ze studentů ZUŠ se po shlédnutí unikátní výstavy zajímali i o možnosti studia na litomyšlské škole.

Škola je nestátní zařízení, organizačně a finančně zajišťované Nadací Paseka, zřizovatelem školy. Škola vznikla v roce 1993. Absolvent školy je nositelem titulu „DiS.“- diplomovaný specialista v oboru a může žádat Ministerstvo kultury ČR o oprávnění k restaurování děl zapsaných ve státním seznamu nemovitých a movitých památek.

Denní studium v délce 3,5 roku je zaměřeno na výuku konzervace a restaurování kamene a souvisejících materiálů, nástěnné malby, a výuku konzervace a restaurování papíru, knižních vazeb, map, grafik a podobně. Většina pracovních a odborných činností školy je přímo propojena s výukou studentů, ať již formou ateliérových praktik, seminárních prací či letních restaurátorských praxí doma i v zahraničí. Při studiu je kladen důraz na mezioborovost – studenti se seznamují s technologickými postupy a přírodovědnou problematikou, s obory humanitními, dějinami umění a s památkovou péčí.

17. listopadu 1999 podala Vyšší odborná škola restaurování a konzervačních technik žádost o udělení státního souhlasu ke zřízení a působení soukromé vysoké školy: Institut restaurování a konzervačních technik Litomyšl, o.p.s., jež při následném akreditačním řízení na počátku roku 2000 získala.

Několik informací o školním Muzeu restaurování a historických technologií v Litomyšli:

Bylo otevřeno v roce 1998 po adaptaci středověké tzv. Červené věže v areálu školy. Obsahuje výstavní prostory i depozitář. Svým programem je i v evropském kontextu unikátní. Slouží k prezentaci školních sbírek historických technologií architektury, uměleckých řemesel a knižní kultury, v souladu s výukovými programy školy. Téma- tické expozice jsou zaměřeny na jednotlivé problémy restaurátorských zásahů, na poznání materiálů používaných v minulosti a na staré umění zobrazující architekturu či stará řemesla. Expozice vznikají za účasti studentů. Zároveň je přístupný i ochoz věže s výhledem na město.

Režim je takový, že v období školního roku je věž využitelná po předběžné dohodě, o prázdninách je zde stálý provoz, kdy je expozice otevřena pro veřejnost.

(vw)

• studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti • studenti •

Ples

Univerzity Pardubice

pátek 18. února 2000

V pátek 18. února se studenti a zaměstnanci univerzity dychtící po zábavě a tanci sešli ve společenském sálu Ideonu na PLESU UNIVERZITY PARDUBICE.

Po osmé hodině přivítal přítomné svým zpěvem Vysokoškolský umělecký soubor a rektor univerzity doc. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jej oficiálně zahájil. Po vystoupení VUS následovalo předtančení dívčí skupiny HP Dance Art Studio z Pardubic a pak již taneční parket patřil všem tance chtivým. Večerem provázela svou hudbou skupina Hvězdáři a slovem studenti Honza Prokop a Lucie Šafránková. Před půlnocí zpestřilo program večera další vystoupení taneční skupiny v latinsko-americkém rytmu a „přišel dokonce i kouzelník“. S půlnocí potkalo řadu přítomných příjemné drobné, větší i velké překvapení při slosování vstupenek. Druhá, ta popůlnoční část plesu patřila diskotéce DJ Máry.

Večer připravili sami studenti univerzity - hlavně Jan Mervart, který byl organizační duší celé akce, ve spolupráci se Studentskou radou Univerzity Pardubice a za podpory vedení Univerzity Pardubice - a patřil mezi celouniverzitní společenskou událost roku 2000, v němž si Univerzita Pardubice připomíná 50 let vysokého školství v Pardubicích.

(vw)

SETKÁNÍ VEDENÍ UNIVERZITY SE STUDENTSKOU REPREZENTACÍ

Dne 14. března 2000 proběhlo setkání Studentské rady Univerzity Pardubice s vedením univerzity - rektorem, prorektory, kvestorem a ředitelkou kolejí. Po krátkém úvodu a představení se rozproutila diskuse. Nejdříve byla diskutována otázka vstupu na koleje univerzity. Dozvěděli jsme se, že plán na vybudování vstupních turniketů na vrátnici bloku C se zatím realizovat nebude. Nicméně je potřeba najít nějaké vhodné řešení. Dále studenti z řad doktorandů vznesli dotaz, proč na ubytovně v budově DFJP - K, kde je jich převážná část ubytovaná, už delší dobu nejedzí výtah. Byli jsme informováni, že již byla podepsána smlouva na rekonstrukci výtahu, ovšem je nutné počkat na peníze z rozpočtu. Velice zajímavá byla diskuse kolem zvyšování kolejného. Byli jsme ujištěni, že pokud se výrazně nezvýší ceny energií, nebude se kolejné zatím zvyšovat, i když státní dotace na jedno lůžko a na stravování se snížila. V souvislosti s ubytováním jsme se dostali také k problému nedostatku učebních prostorů pro FES. Záměr je přesunout všechny kanceláře a prostory pro výuku DFJP z budovy 901 na budovu DFJP - K. Doktorandi by se pak přestěhovali na blok A na Stavařově. Vše se samozřejmě musí náležitě přestavět, a jak je v tomto státě už deset let zvykem, vše vázne jen na penězích. Během tohoto a následujícího roku se také bude přestavovat sociální zařízení na pavilonu C kolejí a současně s tím se uvažuje o zasíťování tohoto pavilonu, protože je zřejmé, že zájem o připojení k internetu skutečně je. Další zamýšlenou

rekonstrukcí je přestavba výměníku na studentský klub. S přestavbou výměníku se začne pravděpodobně až na podzim, protože zatím nejsou samozřejmě finance. Projekt už je zpracován a byl podán na technické oddělení rektorátu. Vybudují se tu jen místnosti se základním vybavením s tím, že zbytek vybavení si dodá nájemce sám – stejně jako je tomu na klubech A a B. Zároveň by měly být zrušeny hudební produkce na klubech A i B. Dále jsme velice uvítali informaci o tom, že z Ústavu jazyků a humanitních studií by se v nejbližší době mohla stát fakulta, kterou univerzita jako taková jistě potřebuje, protože není možné, aby na univerzitě nebyla humanitní fakulta. Nakonec jsme diskutovali o Majálesu a problémech studentských klubů na kolejích. Majáles se budou konat **5. 5. – 6. 5. 2000** jako dvoudenní akce. V pátek a v sobotu si vyslechneme koncert v areálu kolejí. V sobotu dopoledne také proběhne kulturní akce na Pernštýnském náměstí, na které se bude spolupodílet město Pardubice. Pojede i historický vlak mezi Hradcem Králové, Pardubicemi a Českou Třebovou.

Ze strany vedení zazněl na konci diskuse návrh, abychom se takto setkávali alespoň jednou za semestr. Tento návrh byl s potěšením akceptován. Doufejme, že i příští setkání pomůže nejen ke zkvalitnění výuky na univerzitě, ale i k zlepšení ubytování studentů a ke zkvalitňování všech záležitostí spojených se studiem.

David Šourek

předseda Studentské rady Univerzity Pardubice

Co je to vlastně „majáles“¹?

Jedná se o tradiční květnovou studentskou slavnost², jejíž tradice sahá až do středověku.

Na začátku května prochází ulicemi města průvod masek a alegorických vozů, tvořený studenty univerzit a vysokých škol. Svoje putování zakončí na předem stanoveném místě, kde začne studentská veselice spojená s volbou krále. Král by měl být oporou studentstva pro celý následující rok. Ke zvolení přispívá jak pověst kandidáta, jeho nápaditost ve volbě masky a alegorického vozu, tak v neposlední řadě jeho volební proslov.

Majáles jako lidová tradice

Nejstarší doklad o stavění májů je z roku 1422, kdy za postavení máje dostal hoch ruku děvčete. V 15. století se před rathauzem máje stavěly úředně, před domy soukromými se stavěly jen, když v nich byly panny, dcerky hospodářovy, a byly na vdavky.³

Máje se stavěly časně ráno. Odpoledne se sešla na návsi mladá chasa a vyvolila si „nejvonačejšího“ hochu za krále, kterého dívky vyzdobily hedvábnými šátky, pentlemi i drobnými mašličkami, jež přišpendlovaly na jeho oděv. Všichni slíbili králi poslušnost a vyplnění jeho královských rozkazů.³

Královská družina napodobovala zvláštními obřady svatbu krále s královnou. Chodívali s průvodem po domech, prosili o dárky, chválili i hanili hospodáře, jeho rodinu, čeledě. Slavnost bývala ukončena stiháním prchajícího krále, koňskými závody a hozením krále do vody.³

I při hlučné slavnosti se nestala ani nejmenší hádka nebo práníce, protože jejich král – na čas zvolený – hned zamezil každé nedo-

rozumění, aby se neučinila žádná nepřijemnost milostivé vrchnosti.³

Tento starodávný obyčej se zachoval až do roku 1776, kdy bylo zakázáno máje stavět z příčiny zachování lesů, protože se na máje sekaly samé mladé stromy.³

Historie

„Království Máje je příliš krásné, než aby trvalo déle než měsíc“, napsal Allen Ginsberg⁴ poté, co byl v šedesátém pátém roce zvolen v Praze králem Majáles a krátce nato násilím vyhoštěn z Československa.⁵

V roce 1968 se v Praze uskutečnil slavný studentský Majáles, který byl vzpourou proti útlaku a proti přetvářce. Krátkodobé uvolnění politického režimu (měl starosti s mnohem „horšími“ nebezpečími) dovolilo po letech toto studentské veselí uspořádat.⁵

Věk beatníků však začal již o několik let dříve. Poezie Allena Ginsberga (který se mj. zmíněného Majálesu zúčastnil), mnoha jiných básníků a dalších odvážných uměleckých nadšenců té doby dodávala sílu mnohým posluchačům otráveným povinnými sovětskými častuškami. Však jim poté bolševici dali výrazně znát, kdo je tu pánem. Majálesy se už nekonaly, Ginsberg byl vypovězen jako nežádoucí element (přijel až v roce 1989) a po srpnu 1968 byla veškerá radost ze svobody nenávratně pryč.⁵

Rok 1969 – časopis Spiritus a recesistický pochod

Ve středu 30. dubna 1969 plánoval časopis studentů Vysoké školy chemicko-technologické – Pardubice SPIRITUS ve spolupráci

SPIRITUSČASOPIS STUDENTŮ VYSOKÉ ŠKOLY
CHEMICKOTECHNOLOGICKÉ - PARDUBICE

v Pardubicích, 29.4.1969

soudruh Josef Loskot
předseda ONV v Pardubicích

Vážený soudruhu předsedo!

Oznamujeme Vám, že ve středu 30.4.1969 pořádá časopis SPIRITUS VE spolupráci s IMPULSEM (VŠZ Praha) aprílový recesistický pochod po stopách bitvy sedláků u Chlumce. Jedná se o průvod 20-30 lidí v dobových krojích. Průvod bude mít totálně nepolitický charakter. Do Bohdanče pojedeme trolejbusem, odtud pěšky do Chlumce, kde se setkáme na místě bitvy se studenty VŠZemědělské. Po celou cestu tam i zpět budou dodržována pravidla silničního provozu a všechny ostatní zákony.

Prosíme Vás touto cestou, abyste prostřednictvím předsedy ONV v Hradci Králové uvědomil o tomto našem kroku MNV v Chlumci.

Děkujeme za laskavé vyřízení.

S úctou Jan Křtitel Homoláč
šéfredaktor SPIRITUSU

Delšího se rozhodl se s tímto ONV v Hradci Králové.

OKRESNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V PARDUBICÍCH

odbor pro vnitřní věci

C. j. Pardubice dne 29. dubna 1969

Z á p i s

o jednání s p. Janem Křtitelem Homoláčem, šéfredaktorem časopisu studentů VŠZCHT "Spiritus" ohledně zajištění pochodu do Chlumce n. Cidl., který se má uskutečnit ve středu dne 30.4.1969 spolu se zástupci školy VŠZ Praha.

S výše jmenovaným jsem upřesnil dobu, v kterou vyjde průvod 20-30 lidí v dobových krojích a to tak, že v 10 hodin odjedou všichni trolejbusem do Bohdanče a odtud pěšky se vydají do Chlumce n. Cidl. Současně jsem ho upozornil na to, že nese plnou odpovědnost v tom případě, že by během cesty došlo k některým nepřístojnostem. Dále jsem ho informoval, že jsem o tomto záměru telefonicky informoval vedoucího odboru pro vnitřní věci v Hradci Králové /Dr. Křávková/ a že není v naší pravomoci, abychom MNV v Chlumci n. Cidl. uložili, aby tento svaz studentů povolil. Že mi také není známo, jak se k tomuto pochodu postavil ONV Hradec a zda MNV Chlumec vydal k tomu povolení.

Jmenovaný tyto moje veškeré připomínky vzal na vědomí a sečlil, že je si vědom toho, že nese plnou odpovědnost a pokud jde o návrat z Chlumce bude ještě ten den večer, k čemuž bude použito dopravních prostředků.

Dále jsem informoval o tomto oznámení vedoucího odboru VŠ KNV Dr. Veselého s tím, aby i oni se informovali pokud jde o postoj ONV Hradec, neboť místo srazu není v rámci našeho okresu. Dále jsme se dohodli, že ještě 30. dubna ihned ráno sdělím dobu, v kterou se vydají studenti VŠZCHT na tento pochod.

Vedoucí odboru :

Východočeský krajský národní výbor Hradec Králové

ODBOR vnitřních věcí

C. j. Vnitř/188/1969

V Hradci Králové 30. dubna 1969

Časopis SPIRITUS
do rukou redaktora časopisu
p. Jana Homoláče
Vysoká škola chemicko-technologická
Pardubice

Odbor vnitřních věcí ONV Pardubice oznámil zdejšímu odboru, že Vás časopis hodlá dne 30. dubna 1969 o 10.00 hod. dopoledne uspořádat p r ů v o d z Pardubic resp. Bohdanče do Chlumce nad Cidlinou k památníku selských bouří. O tom uvědomil též ONV v Hradci Králové, jehož správním obvodem má též průvod procházet.

Oznámení o konání průvodu bylo ONV v Pardubicích ohlášeno dne 29. IV. 1969.

Odbor vnitřních věcí Východočeského KNV po projednání s příslušnými orgány ONV, orgány dopravního inspektorátu podle § 1 odst. b./ zákona č. 126/1968 Sb. a s použitím § 8 zákona č. 135/1961 Sb. o pozemních komunikacích tento průvod

z a k á z u j e.

Odbor vnitřních věcí Východočeského KNV zkoumal nejprve zákonem předepsané náležitosti k pořádání oznámeného průvodu. Ze zprávy odboru vnitřních věcí ONV Pardubice plyne, že průvod byl ohlášen přísl. pořadatelci dne 29. IV. 1969, tedy nikoliv ve lhůtě předepsané § 10 vyhl. č. 320/1951 Ú.l. ve znění vyhl. č. 158/1957 Ú.l., kterou se provádí zákon č. 68/1951 Sb. o dobrovolných organizacích a shromážděních, která stanoví ohlašovací povinnost t ý d e n předem.

Ze stanoviska dopravního inspektorátu, ONV v Pardubicích a v Hradci Králové plyne, že použití komunikace vedoucí z Pardubic do Chlumce nad Cidlinou není v těchto dnech pro podobné účely s hlediska bezpečnosti silničního provozu vhodné. Odборы dopravy ani DV VB nemohou vzhledem ke krátkosti lhůty zabezpečit podmínky s hlediska ust. § 8 zákona č. 135/1961 Sb. o pozemních komunikacích.

- 2 -

Dále zdejší odbor zkoumal účelnost této akce s hlediska vhodnosti jejího uspořádání v předvečer 1. Máje. Zastává názor, že v době, kdy Národní fronta usiluje o to, aby občané důstojně a klidně - jak toho vyžaduje současná situace - oslavili historický svátek pracujících. Nebylo by účelné, aby tato snaha byla rozptýlena akcemi, jichž může být - a jak nás o tom přesvědčily i události z 28. a 29. III. t.r. - zneužití socialistického zřízení nepřátelskými živly k projevům, které nejsou v souladu s cílem snah vlády ČSSR o normalizaci poměrů a mohou ohrozit veřejný pořádek. Zdejšímu odboru bylo také oznámeno, že do Chlumce nad. C. se chystají podobné výpravy z jiných krajů, zejména z Vysoké školy zemědělské v Praze, které hodlají svérázným způsobem u památníku "sedláka u Chlumce" vyjádřit postoje, které nemají nic společného s historickou skutečností. Tyto mohly by zneužít piety odpovídající významu selských rebelií a v očích široké veřejnosti je zneuctít.

Tento zákaz se vztahuje i na případné veřejné shromáždění v Chlumci nad. C. související s tímto průvodem.

Z těchto důvodů bylo rozhodnuto, jak shora uvedeno. Příslušnost odboru vnitřních věcí Východočeského KNV k tomuto rozhodnutí se opírá o ust. § 7 odst. 3. zákona č. 71/1967 Sb. /správní řád/.

Proti tomuto rozhodnutí se můžete odvolat do 15 dnů po jeho doručení k ministerstvu vnitra České socialistické republiky v Praze podáním učiněným u zdejšího odboru / § 54 správního řádu/.

Vedoucí odboru :
Dr. Jiří Veselý v.Okresní národní výbor
odbor vnitřních věcí
Pardubice

Na vědomí a k doručení připojeného rozhodnutí.

Vedoucí odboru :
Dr. Jiří Veselý

s IMPULSEM (Vysoká škola zemědělská Praha) aprílový recesistický pochod po stopách bitvy sedláků u Chlumce. V plánu byl pochod 20-30 lidí v dobových krojích, který měl mít totálně nepolitický charakter.⁶ Akce byla 29. 4. 1969 oznámena předsedovi ONV v Pardubicích, který neprodleně informoval odbor vnitřních věcí Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové.⁷ Průvod byl odborem vnitřních věcí zakázán mj. z těchto důvodů: "z hlediska vhodnosti jejího uspořádání (akce pozn. red.) v předvečer 1. Máje. (Odbor) Zastává názor, že v době, kdy Národní fronta usiluje o to, aby občané důstojně a klidně – jak to vyžaduje současná situace – oslavili historický svátek pracujících, by nebylo účelné, aby tato snaha byla rozptylována akcemi, jichž může být zneužito socialistickému zřízení nepřátelskými živly k projevům, které nejsou v souladu s cílem snah vlády ČSSR o normalizaci poměrů a mohou ohrozit veřejný pořádek. ... do Chlumce nad Cidlinou se chystají podobné výpravy, které hodlají svérázným způsobem u památníku „sedláka u Chlumce“ vyjádřit postoje, které nemají nic společného s historickou skutečností. Tyto mohly by zneužít piety odpovídající významu selských rebelií a v očích široké veřejnosti je zneuctít."⁸

Jen na okraj, na VŠCHT Pardubice ve školním roce 1968/69 studovalo celkem 917 studentů.⁹

Petr Nožička vystupuje na Majálesu v roce 1979
foto zapůjčil Petr Nožička

Tradice Majáles na VŠCHT Pardubice

Tuto tradici založil v roce 1979 Žeňa Vojtuš. Program tehdy začal v 5 odpoledne a skončil v 8 večer. Žádná konstrukce se nestavěla, jen pódium. Když Žeňa ukončil studium, v roce 1980 se Majáles nekonalo. Uskutečnilo se až o rok později a od té doby pokračuje pravidelně dodnes.¹⁰

A z následujících ročníků namátkou vybírám...

Majáles 1981

Program dělal Míra Kryštof, tenkrát vedoucí fotokomory, zvučil Dan Pavelec. Hrála skupina *Omyl*, kapela z kolejí, ze které pak vznikla skupina *Husí kůže*. Ta ještě vystupovala v pozměněná sestavě v roce 1986.¹⁰

Majáles 1983

V letech 1983-1987 byl dramaturgem Majálesů Vláďa Sedláček, který byl i šéfem VŠ klubu.¹⁰

Zahráli si *O. Janota, J. Noha a spol., L. Pospíšil, H.L.T. a Husí kůže*. Na programu bylo i vystoupení *Para-mentu*, skupiny *Trifid* a zatím ještě neznámého *Plíhala*, bohužel se však strhl liják a tím Majáles ve čtvrt na devět skončilo. Divadlo *Sklep* tento rok pozváno nebylo, potom co se předchozí rok vozili po patře matek v kočárkách.¹⁰

V tomto roce byli na Majálesu tajní, jeden estébák čepoval pivo...¹⁰

Majáles 1981
foto zapůjčil K. Ventura

Majáles 1985

Podle vzpomínek šéfa VŠ klubu byl Majáles tohoto roku zvlášť vydařený. Měl nejhezčí atmosféru a i zvuk byl skvělý. Začal tak, že ráno v deset hodin padal sníh, vypadalo to, že se nebude moci hrát. Nakonec se počasí umoudřilo a vznikl nejpříjemnější Majáles. Lidi se semknuli, a když začal hrát *Classic Rock'n'roll Band*, vylezl šéf RCS Mašek na podium, mával rukama. Během 10 vteřin se lidi zvedli a začali tančovat. Přes počáteční nepřízeň počasí nakonec přispěl svou produkcí ještě *K. Novotný, J. Tvrz, P. Dobeš, J. Sova, Para-ment, Eso, Jug band a J. Balog*.¹⁰

Majáles 1986

Na programu dne byli *Trpaslíci, Kaštan a spol., S. Štěp, J. Sova, Společenství Bědy Foltýna, Hudba Praha, Babalet, Šťastný a veselí, divadlo Sklep a P. Lutka*. Toto Majáles se zdálo být velice šťastným propojením taneční a poslechové hudby, vystoupení *Babaletu a Sklepu* bylo tehdy vrcholem celého večera.¹⁰

Majáles 1987

Začátek byl poněkud rozpačitý, jako první nastoupil *Yo-Yo Band*, který dokázal zcela vynahradiť několik desítek minut, kdy všichni čekali na začátek vystoupení. Po pauze přišla malá exkurze do minulých století prostřednictvím Olomoucké skupiny historického šermu, kdy nadšení diváci shlédli zápasy *Robina Hooda*, souboje na kordy a dokonce i souboje z doby husitské. Další kapela, *Kejvavý koně*, dokázala svým rockem zaujmout vedrem uspané posluchače, po nich následovala pardubická skupina *Rychlovka, Hlava B, Originální Bureš, Jung a spol.* Výborné vystoupení mělo *Duo Cvrnk*, a proto následoval publikem vynucený přídavek. Zlatým hřebem programu byl bývalý student VŠCHT *Petr Karas* aneb „*Pecen*“, po něm následoval výstup divadla *Sklep*. Těm se podařilo přivést během několika minut do varu všechny přítomné diváky, a tak bylo Majáles pro tento rok nakonec shledáno úspěšným...¹¹

Majáles 1988

Po hodinovém zpoždění Vašek Souček, známý konferenciér z Porty, uvedl první účinkující – pardubickou skupinu *Rychlovka*. Avšak ani víc než dobré vystoupení *Ládi Straky* z Hradce Králové, ani skupina *Blues G* a ani přeloučská skupina *Vodřík* nepřinutily diváky k nijak mimořádné pozornosti. Mírně zbystřil pozornost diváků *Petr Karas*, pardubická *Stopa* zaujala další přítomné a známý děčínský písničkář *Petr Balog*, ten už získal téměř všechny, nevěděl už ani, co má přidávat.¹²

V programu pokračovala Olomoucká skupina historického šermu, po ní divčí rocková skupina *Panika* z Prahy. Bylo co poslouchat i na co se dívat, rozvášnění fanoušci tancovali před pódium, květy

Majáles 1991
foto zapůjčil V. Staněk

pampelišek skrápěly pódium... Poté přišla na řadu skupina EX 05 z Benátek nad Jizerou a nakonec ze všech rockových kapel vystoupil Mr. Shadow. Zlatým hřebem večera bylo samozřejmě pražské divadlo Sklep, tradiční účastník, které svým svérázným humorem rozťáslo bránice všech přítomných.¹²

Majáles 1990

První porevoluční Majáles, kde si zahrály kapely Gun Dreams, Bokomara, Fleret, Bez ladu a skladu, Visací zámek, Sv. Vincent, Carsten The Unstoppable Sex Machine (Anglie), Hudba Praha, Garáž, Petr Lutka a divadlo Sklep.¹⁰

Majáles 1995

Ten rok se počasí opravdu vyvedlo. Svítíčko slunilo celou sobotu jako o závod a tvářilo se zcela letně. A tak se všichni přítomní u sledování a poslouchání Garáže, Hudby Praha, Vypsané fixy, 100 zvířat a ostatních vystupujících stihli i malinko opálit.

Majáles 1996

Deště před víkendem proměnily prostor mezi bloky C a B v jeden velký bahenní ring. Jednou z mála vzpruh bylo vystoupení seskupení Chaprál Crazy Plesk! se svým divadelně-hudebním „Nechutným varieté východního typu“, kde skupina vystupovala v zajímavých bláznivých převlecích, které po celou dobu představení neustále obměňovala. Mezi obecenstvo létaly ledvinky, slezinky... a dámské potřeby s hořčicí. Náladu nepřidaly ani stížnosti obyvatel okolních paneláků na hluk, takže Vladimír Mišík v pátek skončil už ve 22,15, v sobotu se situace opakovala... a konec nastal už ve 22 hodin.

Majáles 1997

V sobotu, sedmnáctého dne měsíce května, tradiční studentské Majáles otevřela pardubická skupina Volant, následoval přeloučský Liquere a jako rozloučení pojaté vystoupení pardubické kapely K.R.K., jejich prý poslední. Bavit diváky a posluchače svou produkcí nepřestala ani další tři pardubická hudební seskupení – Volnost, Ready Kirken a Vypsaná fixa. Poté přišel vrchol hudebních a vizuálních dojmů – pražský Chaprál Crazy Plesk! s oblíbeným „Nechutným varieté východního typu“¹³

Majáles 1997
foto: R. Duchoň

Program pokračoval přehlídkou kapel zvučných jmen: -123 min z Chrudimi, pardubických Wild Palms a velmi známých pražských Chinaski, kteří však uši a srdce přítomných fanoušků kvůli časovému skluzu příliš nepotěšili. Následovala rockotéka DJ Václava v RC Žlutý pes, která končila za šedého jitra, kdy se Pardubice pomalu probouzely do krásné jarní neděle...¹³

Majáles 1998

Děšť pronásledoval návštěvníky i vystupující celý víkend. V sobotu Majáles předčasně skončil ve 20,30 díky neshodě s manažerem skupiny Kurtizány z 25.avenue, která nakonec místo mezi bloky B a C koncertovala ve Žlutém psovi.

Majáles 1999

Toto Majáles organizoval studentský B-klub ve spolupráci se SRUPou (Studentská rada Univerzity Pardubice)¹⁴.

Celá akce začala na Pernštýnském náměstí v sobotu dopoledne, byl zvolen Král Majálesu Colin, který si vybral choť a byla mu primátorem Ing. Strítěským a rektorem prof. Ing. Pytelou předána vláda nad městem a univerzitou. Po přípitku pro pobavení krále a jeho hostů předvedly své umění taneční country skupiny a mažoretky.¹³

Na svou počest přikázal král uspořádat průvod městem, v jehož čele jel v kočáře taženém koňmi spolu s rektorem a svou chotí. U kolejí se rozloučil se svými poddanými a pozval je na rockové koncerty v areálu kolejí, které začaly přibližně ve dvanáct hodin. Našeho krále tu bavily kapely zvučných jmen i nástrojů. Byly mezi nimi skupiny Fundamentalista v pásmu Gazy, Robson, RK 130, Jet Beat, Volant, NVU, Ready Kirken, Vypsaná Fixa a na závěr vystoupil i Visací Zámek.¹⁴

Po volbě Miss Majáles se po desáté hodině ruch přenesl do Žlutého psa, kde Majáles za notného přispění DJ Václava pokračoval až do ranních hodin.¹⁴

Majáles 1999
foto: T. Wágner

Majáles 2000

Letošní Majáles je pořádán studentským B-klubem pod záštitou Magistrátu města Pardubic a vedení Univerzity Pardubice. Je součástí oslav padesáti let vysokého školství v Pardubicích.

A jaký je plán? V pátek 5. května 2000 se v areálu kolejí Univerzity Pardubice od 15 do 22 hodin koná první část koncertu, který zahájí kapela *Kurt Cobain Revival*, po které by měl zahrát *Volant*, *Priessnitz*, *Znouzectnost* a zajisté velkým lákadlem bude spíše než hudební tak divadelní skupina *Děda Mládek Illegal Band*, jejíž produkce připomíná známý *Chapral Crazy Plesk!*

Program po páteční večer a noc pokračuje po 22. hodině v Rockovém klubu *Žlutý Pes*.

V sobotu 6. května kulturní program začíná v 9 hodin na Perštýnském náměstí. Zde bude zvolen Král Majálesu a bude mu panem primátorem a panem rektorem předána vláda nad městem a univerzitou. Vystoupí mažoretky, taneční skupiny, divadelní soubor a jedna z pardubických hudebních skupin. Po skončení programu, což se předpokládá ve 14 hodin, bude Majáles pokračovat průvodem ke kolejím univerzity v Polabinách.

V areálu kolejí koncert začne již v pravé poledne vystoupením kapely *V.P.R.*, následovat bude *Mimostojící*, *Garage*, *Sahula* a synové *výčepu*, *Vanessa*, *Volnost*, *NVÚ*, *Ready Kirken* a *J.A.R.*

U *Žlutého Psa* od 22. hodiny koncertuje *Vypsaná fixa*, o které se proslýchá, že má v tento večer natočit svůj videoklip... Po *Vypsané fixe* se hudební produkce ujme DJ Václav, který zajisté nikomu nedá oddechnout do brzkých ranních hodin.

Další zajímavou akcí majálesové soboty bude jízda historického parního vláčku, který vyjede z České Třebové do Pardubic, odkud bude pokračovat ve 14 hodin do Hradce Králové, aby se v podvečer vrátil zpět do České Třebové. Součástí historické soupravy bude rovněž elegantní *Dubčekův salonní vůz*.

Poděkování organizátorů Majáles 2000:

- Magistrátu města Pardubic a panu primátorovi;
- vedení Univerzity Pardubice a panu rektorovi;
- TV3 (bývalé Galaxii) za reklamní spoty a reklamu umístěnou na teletextu.;
- Radiu Life za reklamní spoty;
- pardubickým novinám a Hradeckým novinám za reklamu v regionální části a články o akci;
- časopisu *Rock&Pop* a *Pall Mall* za inzerát v dubnovém a květnovém čísle;

- skupinám, které přispějí k dobré náladě a pohodě vystoupeními, a všem firmám za technické zajištění všech aktivit;
- Silvií Antochové za nezištnou pomoc při organizování několika posledních ročníků Majáles.

Poděkování organizátorům Majáles 2000:

- Davidu Audrlickému ze studentského B-klubu za organizaci;
- studentům ze Studentské rady Univerzity Pardubice za pomoc a účast;
- nadšencům z Dopravní fakulty Jana Pernera a hlavně doc. Tillovi z DP DFJP v České Třebové za organizaci jízdy historického vlaku.

Poděkování autora:

V první řadě Lumírovi Z. Sokolovi za přehřel důležitých informací a kontaktů;

Ing. V. Staňkovi za zapůjčení archívního Studentského listu a fotografií (1991);

doc. K. Venturovi za zapůjčení fotografií (1981) a cenné informace;

Panu Jaromírovi Čáňovi za zapůjčení negativů (1986, 1988);

Jaromíru Čáňovi za zapůjčení negativů (fotografie z nich z let 1986, 1988 jsou uloženy v archivu kanceláře rektora).

Související odkazy:

<http://www.pha.com.cz/zlutytypes> - programy RC *Žlutý pes*, popis akcí.

Olga Vlachová,

studentka 4. ročníku *Fakulty chemicko-technologické*

Poznámky

- 1 Z latiny, vychází zřejmě z lat. *Maius* (=květen) či od lat. *maiere* (=růst) nebo od lat. *Maia* (bohyně růstu). Nový velký ilustrovaný slovník naučný, svazek XII. Legionář-Med. Praha 1931, strana 206.
- 2 Masarykův slovník naučný – lidová encyklopedie všeobecných vědomostí. „Československý kompas“, díl IV. Ko-M. Praha 1929
- 3 Zíbrt Čeněk: *Veselé chvíle v životě lidu českého*. Vyšehrad, 1950 Praha, strana 279, 282, 284, 285, 286.
- 4 Allen Ginsberg:
Návrat Krále Majáles
Mám stříbrné výročí a na hlavě málo vlasů, a jsem Král Máje
A přestože jsem Král Máje, moje Kvělení a Proklamace vyhostily z amerických elektrických vln
Proto Král Máje vzlétl k nebi a vrací se pro svoji papírovou korunu
Kola tryskáče dosedají na šedý beton a rolují podél zeleného trávníku
A já jsem Král Máje s vysokým krevním tlakem, cukrovkou, pakostnicí, ztrhanými hlasivkami, ledvinovými kameny a usedlými brýlemi, který si nasadil bláznivou korunu, jež hlásá: Dost pitomosti
Dost moudrosti, dost strachu i víry v kapitalistické proužkované sako a komunistické montérky
To není k popukání ta ztráta planety v příští století
A já jsem Král Máje a copak by mě bylo napadlo, že se do Prahy ještě někdy vrátím
A já jsem Král Máje a přináším Diamant velký jako Vesmír
A já jsem Král Máje, buzerant bez lásky v tom jarním čase a propagátor meditace
A já jsem Král Máje úctyhodný profesor Brooklynské Gate Gate Paragate Parasam Gate Bodhi Svaha!
(Praha 25. dubna 1990)
Pozn. Gate Gate ... (sanskrt.) Kráčeť, kráčeť dál, dál než já, probuď vesmír, tak, ách!
- 5 Český dialog č.5 1998 – <http://www.cesky-dialog.cz/98/05/majales.htm>
- 6 Materiál Státního okresního archivu Pardubice z 29. 4. 1969, podepsán šéfredaktor SPIRITUSU.
- 7 Materiál Státního okresního archivu Pardubice z 29. 4. 1969.
- 8 KOČAS, kolejný časopis CŠV SSM VŠCHT Pardubice č.j. Vnitř/188/1969 z 30. 4. 1969, podepsán vedoucí odboru vnitřních věcí Východočeského krajského národního výboru v Hradci Králové.
- 9 Materiál Státního okresního archivu Pardubice, původní materiál zhotoven podle statistických materiálů ministerstva školství.
- 10 Studentský list, časopis studentů VŠCHT, zvláštní číslo u příležitosti Majáles, vydané 1. 5. 1990.
- 11 KOČAS, kolejný časopis CŠV SSM VŠCHT Pardubice, 4. číslo, vyšlo 20. 5. 1987, strana 13.
- 12 KOČAS, kolejný časopis CŠV SSM VŠCHT Pardubice, 4. číslo 6. ročníku, strana 9.
- 13 Ing. Václav Staněk: Zpravodaj Univerzity Pardubice
<http://www.upce.cz/upce/an/Univerzita/univerzita/press/cerven97/8-12.htm>
- 14 Lenka Zedulová: Zpravodaj Univerzity Pardubice
<http://www.upce.cz/upce/an/Univerzita/univerzita/press/cerven99/17.htm>

Majáles 2000

pořádaný pod záštitou vedení Univerzity Pardubice a Magistrátu města Pardubice
ve spolupráci se studentským klubem B, Studentskou radou Univerzity Pardubice
a Dopravní fakultou Jana Pernera

při příležitosti oslav padesáti let vysokého školství v Pardubicích,
připomínaných Univerzitou Pardubice v roce 2000

PÁTEK 5. května 2000

15:00 až 22:00 hodin **KONCERT** - 1. část - v areálu kolejí Univerzity Pardubice

* KURT COBAIN REVIVAL * VOLANT * PRIESSNITZ *
* DĚDA MLÁDEK ILLEGAL BAND * ZNOUZECTNOST *

od 22:00 hodin **RC ŽLUTÝ PES** - další hudební program * CRAZY MUSIC SHOW *

SOBOTA 6. května 2000

9:00 až 14:00 hodin **PERNŠTÝNSKÉ NÁMĚSTÍ**

korunovace krále Majálesu a převzetí vlády nad městem Pardubice
od primátora a vlády nad univerzitou od rektora

kulturní program na Pernštýnském náměstí zakončený průvodem
přes město na vysokoškolské koleje

* MAŽORETKY * TANEČNÍ A HUDEBNÍ SKUPINY * DIVADLO *

10:30 až 18:00 hodin **JÍZDA HISTORICKÉHO VLAKU**

na trase Česká Třebová - Pardubice - Hradec Králové a zpět

Stanice	Příjezd	Odjezd	Stanice	Příjezd	Odjezd
Česká Třebová		10:30	Hradec Králové		16:00
Pardubice	12:00	14:00	Pardubice	16:30	16:40
Hradec Králové	14:30		Česká Třebová	18:00	

Jízdenky jsou zdarma k vyzvednutí:

* na Dislokovaném pracovišti DFJP v České Třebové, Slovanská ul. 452

* na vrátnici Dopravní fakulty Jana Pernera v Pardubicích - Polabinách, Studentská ul. 95

* na recepci C vysokoškolských kolejí ve Studentské ul. 201/C

* na vrátnici Fakulty chemicko-technologické v Pardubicích na nám. Čs. legií 565

12:00 až 22:00 hodin **KONCERT** - 2. část koncertu v areálu kolejí Univerzity Pardubice

* V.P.R. * MIMOSTOJÍCÍ * GARAGE * SAHULA A SYNOVÉ VÝČEPU *
* VANESSA * VOLNOST * N.V.Ú. * READY KIRKEN * J.A.R. *

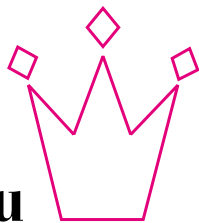
od 22.00 hodin **RC ŽLUTÝ PES** - další hudební program

* VYPSANÁ FIXA * ROCKOTÉKA DJ VÁCLAVA *

* * * * *

předprodej vstupenek na B-klubu, Studentská 200/B, tel: 603 6329

Představujeme Miss Economia Janu Skřivánkovou

Až s delším časovým odstupem jsme se na Fakultě ekonomicko-správní dozvěděli, že jste získala titul Miss Economia. Mohla byste nám přiblížit, kdy a kde se tato soutěž konala a které školy na ní byly zastoupeny?

Vlastní soutěž proběhla 20. listopadu 1999 u příležitosti Dne Vysoké školy ekonomické v Praze. Kromě naší fakulty na ní byly zastoupeny obdobné fakulty z republiky, zejména však pražské.

Při soutěži jste možná prožívala oprávněnou trému z poroty i publika. Kdo byl členem poroty a jaké bylo publikum?

Máte pravdu, že jsem do soutěže probíhající v Aule VŠE nastupovala s určitou trémou. Publikum ji zaplnilo téměř bezesbytku. Hodnotící porota se skládala jednak ze zástupců Spolku Econom, pořádající školy a dále v ní zasedali sponzoři celé akce.

Mohla byste nám přiblížit průběh závěrečného kola?

Soutěž měla celkem čtyři kola. V první byly soutěžící představeny a měly rozhovor s moderátorem. Potom následoval rozhovor ve dvojicích dívek. Vzájemně si položily vždy jednu otázku k ekonomické problematice a druhou ke všeobecné. Následovala diváky oblíbená proměna v plavkách. Potom bylo z dvanácti soutěžících vybráno šest finalistek, které měly za úkol přednést minutový projev v roli předsedkyně vlády.

Jakým způsobem došlo k vyhlášení výsledků?

Slavnostní vyhlášení výsledků proběhlo za účasti všech dívek. Nejdříve byla vyhlášena Miss sympatie. Stala se jí Pavla Procházková z Prahy. Poté nastal netrpělivě očekávaný okamžik. Moderátor oznamoval, kdo se stal druhou Vicemiss, první Vicemiss a konečně Miss Economia. K mému překvapení mé jméno zaznělo až v samém závěru.

Pokud jsem dobře informován, prožila jste radost z vítězství nejen v soutěži o královnu krásy ekonomických fakult, ale též z prvenství na poli sportovním. V jakém odvětví jste dosáhla dosud nejlepších výsledků?

Již od dětství se věnuji krasobruslení. V posledních letech jsme se zaměřila na synchronizované bruslení, což je disciplína nejvíce se podobající synchronizovanému plavání. V České republice se jedná o poměrně mladý sport. Jeho obtížnost mimo jiné spočívá v tom, že soutěžící družstva musí mít vždy dvacet členů. Poslední závody zatím proběhly 29. a 30. ledna v Praze v holešovické Paegas Aréně.

slavnostní korunovace Miss Economica Jany Skřivánkové
foto poskytl autor článku

V barvách Krasobruslařského klubu Pardubice jsme získaly titul mistryň republiky.

Jaké další závody Vás v dohledné době čekají?

Na základě tohoto vítězství jsme byly nominovány na premiérové mistrovství světa, které se odehraje v americkém Minneapolisu.

Na závěr mně dovolte položit následující otázku: Neodvádějí Vás dosavadní nesporné úspěchy mimoškolní od plnění studijních povinností?

Zatím si na své studijní výsledky nemohu stěžovat. Po ukončení bakalářského studia na FES bych chtěla na stejné fakultě pokračovat ve studiu inženýrském, obor Veřejná ekonomika a správa.

Děkuji Vám za rozhovor a přeji hodně úspěchů sportovních, společenských i studijních.

Miloš Charbuský

• sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport •

PO DEVÁTÉ MEMORIÁL ZDEŇKA SKŘIVÁNKA

Univerzitní sportovní klub Univerzity v Pardubicích pořádal v sobotu 18. 3. 2000 již devátý ročník basketbalového memoriálu Zdeňka Skřivánka. Tento turnaj se konal za účasti pardubických celků USK „A“, USK „B“, Tesla „C“ a obhájců loňského prvenství BKV Hradec Králové, který vedl známý státní zástupce JUDr. Miroslav Antl. Turnaj je poctěn zařazením mezi „Tradiční a významné akce města Pardubic“. Basketbalové klání proběhlo tradičně ve výborné sportovní i společenské atmosféře. Bylo tak vzpomenuáno na našeho

kolegu, vynikajícího sportovce a výborného pedagoga bývalé VŠCHT doc. Ing. Zdeňka Skřivánka, CSc.

Celkovým vítězem se stalo družstvo USK Pardubice B (již popáté). Organizačně celý turnaj zabezpečili Ing. J. Kašpar, Ing. M. Večeřa a PaedDr. J. Vašíček. Vítězné družstvo hrálo v sestavě: Ing. Večeřa (kapitán mužstva), Ing. Tesař, Ing. Kašpar (trenér), Ing. Špidlen, Ing. Pejchal, Ing. Rolenc, Mgr. Skoupil, L. Petr, L. Tomáš a L. Tomáš ml.

Výsledky:

USK A – Tesla C	63 : 72
USK A – BKV HK	65 : 72
USK B – Tesla C	88 : 77
USK B – BKV HK	62 : 71
USK B – USK A	104 : 72
Tesla C – BKV HK	56 : 46

Konečné pořadí: USK Pce B 5 b. (254 : 220), 2. Tesla C 5 b. (205 : 197), 3. BKV HK 5 b. (189 : 183), 4. USK Pce A 3 b. (200 : 248).

Nejllepšími střelci byli: 1. Tomáš st. 54 b., 2. Petr (oba USK B) 51 b. 3. Snajdr (USK A) 50 b.

Ing. Miroslav Večeřa, CSc.
místopředseda Univerzitního sportovního klubu

• životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea • životní jubilea •

Životní jubilea

V měsíci květnu 2000 slaví:**Padesátiny:**

Alena Škodová - 1. 5.
Správa kolejí a menzy
Ing. Milan Bukač - 3. 5.
Kvestor univerzity

Ing. Milan Kunhart, CSc. - 7. 5.
Katedra elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací
techniky DFJP

Anna Venclová - 15. 5.
Správa budov č.p. 95 – DFJP

Pětapadesátiny:

Pavel Beran - 14. 5.
Univerzitní dílny

RNDr. Miroslav Dohnal, CSc. - 16. 5.
Katedra polygrafie a fotofyziky FChT

Šedesátiny:

Ing. Jaroslav Chocholouš, CSc. - 7. 5.
Katedra chemického inženýrství FChT

Pětašedesátiny:

Zdenka Freiová - 2. 5.
Správa budov č. p. 95 – Rektorát

doc. Ing. Stanislav Bartoš, CSc. - 15. 5.

Katedra elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací
techniky DFJP

Sedmdesátiny:

Soňa Včelařová - 1. 5.
Správa kolejí a menzy

V měsíci červnu 2000 slaví kulatá životní jubilea:**Padesátiny:**

Jitka Černá - 30. 6.
Ekonomický odbor rektorátu

Pětapadesátiny:

Marie Sedláčková - 8. 6.
Katedra fyzikální chemie FChT

Zdenka Nývltová - 10. 6.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT

Zdeňka Nováková - 30. 6.
Správa budov č.p. 95 – DFJP

Pětašedesátiny:

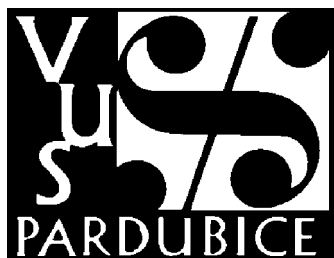
prof. RNDr. Jan Černý, DrSc. - 28. 6.
Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

Sedmdesátiny:

Marie Vaněčková - 22. 6.
Správa budov náměstí Čs. legií

Došem bychom rádi popřáli do dalších let hodně zdraví, sil a čerstvé energie, jakož i optimizmus k dosažení úspěchů pracovních i osobních životě.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

1950 – 2000

soubor s doprovodným orchestrem, který čítal kolem 80 zpěváků a 20 instrumentalistů. Později vznikla i cimbálová muzika. V této době se soubor začal diferencovat na folklórní složku a samostatný sbor. Po počátečních problémech v průběhu 2. poloviny 50. let a na počátku let 60. sbor vykristalizoval v klasické pěvecké těleso, které mělo ve všech hlasových skupinách kolem 20 až 25 zpěváků.

VYSOKOŠKOLSKÝ UMĚLECKÝ SOUBOR PARDUBICE

Vysokoškolský umělecký soubor, jenž působí na akademické půdě v Pardubicích již padesát let, byl založen studentem tehdejší VŠCHT Vlastislavem Novákem. Zprvu to byl

Pod vedením svého dirigenta se vypracoval mezi přední akademické sbory naší republiky. Spektrum jeho činnosti bylo velmi pestré: od klasických sborových koncertů, přes spolupráci s profesionály, ať už orchestry či jednotlivci, natáčení do rozhlasu a televize, účast na mezinárodních soutěžích a festivalech, od roku 1968 též pořádání mezinárodního soutěžního festivalu akademických sborů IFAS, až po zahraniční zájezdy, při nichž sbor navštívil do dnešní doby již 20 států a získal za svoji činnost nejedno soutěžní ocenění.

Dle dokumentace dlouholetého archiváře VUS pana Jana Průchy jich bylo více než 120. Mezi ta nejprestižnější patří 1. a 2. cena na festivalu v Gorizii v roce 1974 a ocenění z německého Pohlheimu (1983) a Zellhausenu (1988), kde ženský sbor VUS Pardubice získal 2. cenu v konkurenci sborů z různých světadílů, dále pak

50. léta - VUS s dirigentem Vlastislavem Novákem
foto: archiv VUS

VUS se zúčastnil v červnu 1995 mezinárodního festivalu
Akademická Banská Bystrica

70. léta - VUS
foto: archiv VUS

VUS v Mendoza, Argentina v r. 1999
foto: archiv VUS

i laureátství mezinárodních soutěží, mezi nimiž nechybí ani ocenění z IFAS Pardubice.

Dramaturgie sboru vždy vycházela z toho, aby program byl pestrý a náročný, ale především aby rozdával radost svému publiku. Tento trend si sbor udržuje dodnes. Proto v jeho repertoáru najdete skladby od dob renesance a baroka až po současnost. Co se žánrů týče, jsou to skladby polyfonní, chrámové, úpravy lidových písní, spirituály, jazz i gospely. Nechybí ani provedení vokálně-instrumentálních děl většího rozměru autorů Brittena, Brixioho, Dvořáka, Haydna, Honeggera, Glucka, Koželuha, Leoncavalla, Martinů, Smetany a Stamice.

Od svého založení do dnešní doby vystupoval sbor na stovkách míst celé republiky, na mnoha z nich samozřejmě opakovaně. K těm nejváženějším ale patří koncerty v chrámu sv. Mikuláše na Malé Straně v Praze, v Rudolfinu, Smetanově síni a Národním divadle.

Pod vedením zakladatele sboru natočil i svou první LP desku, na níž najdeme České madrigaly Bohuslava Martinů a skladbu Cantata academica Benjamin Brittena (1979).

V sezóně 1993 - 1994 převzal umělecké vedení sboru žák Vlastislava Nováka dirigent Jiří Kožnar, absolvent pardubické konzervatoře v oboru varhany a dirigování, jenž jako varhaník spolupracoval také se sbormistrem Milanem Uherkem a jeho libereckým dětským sborem Severáček a několik let působil jako korepetitor a druhý dirigent Pardubického dětského sboru. V současnosti působí jako pedagog na základní umělecké škole, kde založil varhanní oddělení.

Od této doby pracuje VUS v komornějším obsazení a úspěšně pokračuje v tradici akademického sboru. Jeho členy jsou nejen studenti a absolventi Univerzity Pardubice a pardubických dětských sborů, ale i ostatní příznivci sborového zpěvu.

K významným úspěchům tohoto období patří umístění sboru na předních místech festivalů Chorus Camera Rychnov nad Kněžnou, IFAS '94 Pardubice, Pražské dny sborového zpěvu, Harantovské slavnosti historického zpěvu a Akademická Banská Bystrica.

Kromě účasti na soutěžích a soutěžních festivalech doma i v zahraničí pořádá VUS již tradiční koncerty - Májový koncert každoročně v květnu, na který si zve pravidelně zajímavé hosty, v prosinci je naopak on zván ke spolupráci Komorní filharmonii Pardubice, se kterou uvádí Rybovu Českou mši vánoční. S tímto profesionálním tělesem spolupracuje sbor i v průběhu roku v rámci jeho abonentních koncertů. Vyvrcholením této spolupráce byla nahrávka díla J. V. Stamice „Missa solemnis“ na jaře roku 1998 na kompaktní disk.

V roce 1997 natočil sbor svůj profilový kompaktní disk pod názvem „Souznění“, který spatřil světlo světa v létě roku 1998 a byl slavnostně pokřtěn na podzim téhož roku na pardubickém zámku senátkou Jaroslavou Moserovou a Petrem Kotvaldem.

V posledních letech se sbor pouští i do jiných zajímavých projektů, ke kterým jistě patří i spolupráce se zpěvákem Petrem Kotvaldem na jeho koncertech v Pardubicích, v Laterně magie a v divadle Milénium v Praze. Na albu Petra Kotvalda „Vánoce přicházejí“ vydaném v roce 1999 můžete slyšet také skladby, kde VUS nazpíval sborové pasáže.

Na podzim roku 1998 sbor absolvoval, co se týče vzdálenosti, zatím svůj nejdelší zahraniční zájezd, kdy se jako jediný evropský

sbor zúčastnil v Argentině největšího festivalu sborového umění Latinské Ameriky „Cantapueblo“ v Mendoze. Sklidil velké ovace a přivezl si kromě krásných zážitků i několik pozvání na obdobné festivaly a soutěže v Latinské Americe.

Dovolte nám touto cestou zároveň poděkovat všem našim příznivcům a sponzorům, bez jejichž pomoci bychom si dnes svou činnost již nedokázali představit.

Ing. Alena Mejstříková

VUS na inauguraci rektora v r. 2000
foto: I. Sviridov

zakladatel VUS
doc. Ing. Vlastislav Novák
foto: archiv VUS

současný dirigent VUS
Jiří Kožnar
foto: archiv VUS

• osobnosti • osobnosti • 50 let vysokého školství v Pardubicích • osobnosti • osobnosti •

50 let VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V PARDUBICÍCH

Padesát let není závratné číslo v životě člověka. V životě vysoké školy však je to doba dostatečně dlouhá na připomenutí událostí a osobností, jež v běhu času neprávem ztrácejí lesk svého výsluní stávající se samozřejmostí. Letos, kdy prožíváme ten magický rok 2000 a vysoké školství v Pardubicích slaví právě těch padesát let, nebude jistě na škodu vzpomenout při té příležitosti i na ty pracovníky, kteří se vedle tehdejšího děkana a později rektora školy nejvíce o zahájení výuky zasloužili.

Absolventi školy z „dávnověku“ Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích jistě s láskou vzpomínají na první prorektory

Nezapomínejme

školy, kteří krom toho, že jako učitelé je vzdělávali v nepřiměřených podmínkách učeben, hal a koridorů, se neúnavně starali nejen o získávání dalších nových učitelů, ale i o materiální základnu školy. Bylo jejich zásluhou, že se vedení školy podařilo získat další prostory pro výuku, pro laboratorní cvičení, dílny, kanceláře i prostory pro život studentů – koleje. Proto na tyto muže nelze zapomenout!

Byli to v první řadě docenti a prorektor školy Josef Kašpar a Josef Langpaul. Později je doplnili docent Josef Jeník, prof. Josef Komůrka, doc. (později prof.) Jiří Janko a prof. Josef Herynk.

RNDr. Josef Kašpar přišel na nově zrozenou VŠCHT jako gymnaziální profesor z České Třebové. Na VŠCHT působil jako vedoucí katedry fyziky. Zasloužil se především nejen o vybudování své katedry, ale i o přípravu návrhů a podkladů pro výstavbu chystané nové budovy školy (zvané tehdy jako „škola Krohova“ podle brněnského architekta), jejíž výstavba se však žel neuskutečnila. Prorektor doc. Kašpar byl pravým otcem studentů, kteří si ho vážili a cenili pro jeho všelidský přístup k nim samotným.

S docentem Josef Langpaulem byli velcí přátelé hned od dob, kdy J. Langpaul přišel z Chrudimi do Pardubic na katedru matematiky. Prorektor Langpaul byl pracovitým člověkem, který neznal v práci i v soukromí odpočinku. Kromě vedení katedry byl „duší“ pedagogického procesu na celé škole, současně

prorektor doc. Kašpar, rektor prof. Klikorka a prorektor doc. Langpaul
foto: archiv

promoce 1967 doc. Jeník, v pozadí rektor Klikorka

bývalý prorektor doc. Jeník

předsedou celoškolské disciplinární komise, která však v té době měla pramálo disciplinární práce. Rád se účastnil zkoušek i vystoupení vysokoškolského pěveckého souboru, představení divadelního kroužku školy, večerů cimbálové muziky a dokonce mnohdy jezdil i na zimní a letní soustředění studentů v rámci kurzů katedry tělesné výchovy. Byl to „almanach“ studentských vtipů a žertů, v matematice však nesmlouvavý pedagog.

Doc. RNDr. Josef Jeník byl na konci padesátých let jmenován prorektorem pro výstavbu a uloženo mu bylo jednak vystavět pro studenty kolejje (nejdříve na Dukle, později pak v dnešní lokalitě vysokoškolského areálu v Cihelně - Polabinách), připravit a sledovat

dostavbu hlavní budovy na nám. Čs. legií (včetně tzv. „proluky“ směrem ke starému nádraží), dostavět rozestavěný Technologický pavilon v Doubravicích a připravit podmínky a plány výstavby už druhé, nové vysoké školy v areálu dnešní ISS v Poděbradské ulici v Polabinách. Žel po nástupu prezidenta Novotného se ani tato druhá moderní škola, sestávající z řady pavilonů, učeben, trojtraktních laboratoří, knihoven, dílen a poloprovozních hal, neuskutečnila. V první polovině šedesátých let převzal tuto prorektorskou funkci pro výstavbu doc. dr. Jiří Janko a doc. Jeník převzal po smrti J. Langpaula jeho funkci prorektora pro pedagogickou činnost.

Dále v prorektorských funkcích působili: prof. Ing. Josef Henrynk pro oblast vědy a výzkumu na škole a prof. Ing. Josef Komůrka pro oblast výchovnou.

Byli to všechno lidé, kteří kromě svých normálních pedagogických úvazků a vědecké práce neúnavně nastavovali své dny prací pro VŠCHT jako celek. Nikdo je nezbavil přitom členství ve vědecké radě školy, v nejrůznějších komisích, požadovalo se po nich získávání vědeckých hodností, účast na besedách se studenty, na pracovních brigádách atp. Je jisté, že nemalou zásluhu na tom všem (a i odpovědnost) nesl rektor školy prof. Ing. dr. Jiří Klikorka, DrSc., který to „se svými“ prorektory opravdu uměl.

A tak, vzpomínáme-li počátků školy, nelze zapomenout ani na ty, kteří tak významně začínají VŠCHT a vysoké školství v Pardubicích svojí prací ovlivnili. Proto na ně nezapomínejme!

-fk

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA OBECNÉ A ANORGANICKÉ CHEMIE V PADESÁTILETÉ HISTORII FAKULTY CHEMICKO-TECHNOLOGICKÉ

Katedra obecné a anorganické chemie Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice je nejstarší chemicky zaměřenou katedrou, jejíž zvláštností je to, že jí procházel a prochází největší počet studentů zapsaných ke studiu, totiž všichni posluchači 1. ročníku. Pamětníků jejího padesátiletého působení je tedy nemálo a je nesnadné v několika odstavcích připomenout její historii, dobově silně podmíněnou, s proměnami času úzce spojenou, dobovou atmosférou druhé poloviny dvacátého věku poznamenanou a ovlivňovanou. Proto se tato črta omezí jen na nezbytná fakta a jejím rámcem budou především hlavní úběžníky směřování katedry. Snad i tak přispěje mnohým k oživení vzpomínek, jež se již mnohdy vynořují jako ze zamlženého zrcadla.

Každý začátek je těžký ...

Léta 1950 – 1960

Katedra vlastně vznikla v roce 1951 a v jejím čele stanul tehdy devětadvacetiletý docent Jiří Klikorka, jenž byl tou dobou rovněž

děkanem Vysoké školy chemické (od roku 1953 pak rektorem přejmenované Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích). Nebyla však přesně vzato úplně prvním chemickým pracovištěm školy. Někteří pamětníci si ještě vzpomenu, že v budově dnešní Střední průmyslové školy potravinářské technologie, v jejíž velké posluchárně se v 50. letech přednášelo, se právě vedle této posluchárny nacházela místnost nesoucí štítek s názvem „Ústav obecné a experimentální chemie“ (název ještě zachovával do té doby tradiční označení vysokoškolských pracovišť, jež se v roce 1950 přejmenovala na tzv. katedry). Ten byl – možno říci – zárodkem vzápětí konstituovaných kateder, a to katedry obecné a anorganické chemie a katedry organické chemie. Po dobu prvních 10 let existence měla katedra tři oddělení – oddělení mineralogie, oddělení anorganické chemie a oddělení anorganické technologie – jež odpovídala potřebám tehdejšího studijního plánu a zajištění výuky. Bylo to v době, kdy jedním z předmětů 1. semestru byla „Mineralogie“ (mimořadně výtečné studijní síto s průchodností značně nižší než

laboratoře anorganické chemie koncem 50. lét
foto: archiv

50 %). Během let padesátých oddělení mineralogie zaniklo a z oddělení anorganické technologie se stala samostatná katedra.

Prvým úkolem nově vytvořené katedry bylo zajistit výuku předmětu „Anorganická chemie“, a to v době, kdy se počet studentů zapsaných do 1. ročníku pohyboval kolem 200 (v jednom roce dosáhl čísla 400), kdy katedra vedle vedoucího měla 4 asistenty a kdy týdenní rozsah vyučovacích povinností zahrnoval též tři hodiny přednášek a jednu hodinu semináře v zimním i letním semestru a osm hodin laboratorních cvičení v zimním semestru. Dnes si lze sotva představit rozsah pedagogických povinností tehdejších učitelů, byť se v druhé polovině 50. let, kdy počet učitelů vzrostl, poněkud snížil. Stojí za připomenutí, že v této době všechny přednášky konal sám vedoucí katedry, který také celý 1. ročník v zimním i letním semestru zkušel (teprve později se o tyto povinnosti dělil s dvěma dalšími učiteli).

Velice náročným úkolem, jenž před početně malou katedrou na jejím počátku stál, bylo vybudovat laboratoře pro laboratorní cvičení posluchačů 1. ročníku. Je třeba si připomenout, že tehdejší Vysoká škola chemická získala pro svou potřebu budovu tehdejší strojnické průmyslovky, která svou vnitřní dispozicí neodpovídala potřebám nové školy. Přesto se v krátké době podařilo vybudovat celkem 54 pracovních míst v posluchačské laboratoři v přízemí budovy a materiálně je vybavit (tato laboratoř – po mnoha úpravách a rekonstrukcích – slouží témuž účelu dodnes). Není od věci si uvědomit, že tehdejší budově, v níž škola fungovala, a to až do roku 1964 jako v jediné budově, kterou měla, bylo v té době již 51 let (v roce 1999 oslavila tedy ta dnešní „stará“ budova na náměstí Čs. legií 100 let!).

Nedílnou součástí zajištění výukového procesu bylo včasné vydání základních studijních pomůcek (skript, laboratorních návodu) na úrovni odpovídající stavu vědeckého poznání po 2. světové válce a na počátku 50. let. To vše se vskutku podařilo a dnešní pamětník oněch časů jen s úctou pohlíží na dílo zakladatelů, jež se stalo vkladem do základů dnešní fakulty. V druhé polovině 50. let začala katedra již vychovávat vlastní diplomanty díky tomu, že se již velice záhy začala – byť ze skromných materiálních počátků – rozvíjet vědeckovýzkumná činnost katedry. Je velkou zásluhou tehdejšího vedoucího katedry, že – sám odchovanec pražské Vysoké školy chemicko-technologického inženýrství, na níž platila odedávna zásada, že kvalita a úroveň výuky je nedílně spjatá s úrovní vědecké a badatelské činnosti – již od počátku dbal na to, aby se na jím vedené katedře věnovala péče a pozornost této činnosti. V 50. letech se pod jeho vedením vědecký výzkum začal orientovat do dvou oblastí: chemie pevných látek (Jaromír Horák ve spolupráci s některými pracovníky katedry fyziky) a chemie nevodných roztoků (Ivan Pavlík se spolupracovníky). O poměrně rychlém startu prací v obou

zmíněných oblastech svědčí to, že první práce publikované ve vědeckých časopisech vyšly v roce 1956 (chemie pevných látek) a v roce 1958 (chemie nevodných roztoků).

Léta 1961 – 1990

K významné změně v činnosti katedry došlo v roce 1961, kdy byly zřízeny dvě nové studijní specializace pro studenty 4. a 5. ročníku, tehdy nazvané „Speciální anorganická chemie“ a „Technologie výroby velmi čistých látek“, jež s malými změnami názvů (i vnitřními obsahovými změnami) přetrvaly nejen přes 60. – 80. léta, ale v základních rysech až dodnes. Obě specializace poskytovaly studentům teoretickou i praktickou výuku na úrovni soudobého vědeckého poznání a podle jeho pokroku i neustále modernizovanou. Do dnešní doby prošlo těmito specializacemi kolem 450 studentů – diplomantů, z nichž mnozí se svými výsledky v samostatné vědecké a odborné činnosti umístili na 1. místě celostátních soutěží. Celá řada absolventů našla uplatnění v ústavech Akademie věd, na mateřské fakultě i na jiných vysokých školách, ve výzkumných ústavech, v průmyslu i v zahraničí. Vznik obou uvedených specializací byl spojen i s dalším prohloubením a rozšířením vědeckovýzkumné činnosti katedry tak, aby se na ní mohli podílet i studenti svými diplomovými pracemi a navíc aby se stala zdrojem inspirativních témat pro vědeckou přípravu tehdejších aspirantů (což byl přibližně status odpovídající dnešním doktorandům). Vědeckovýzkumná činnost v oboru chemie pevných látek se tehdy rozdělila do dvou oblastí: chemie krystalických látek (J. Horák) a chemie amorfních látek (po příchodu M. Frumara, který tuto problematiku inicioval).

návštěva prof. Gutmana (Univerzita Vídeň) na katedře v roce 1963 (vlevo) (zprava) J. Klikorka a I. Pavlík
foto: archiv katedry

setkání se zahraničními kolegy – anorganiky v roce 20. výročí katedry; (zleva profesori) Horák, Klikorka, Frumar, prof. Emmons (Technische Hochschule Leuna – Merseburg), prof. Bodór (Technická univerzita Veszprém), Pavlík, Holeček
foto: archiv katedry

V téže době se otevřel zcela nový obor vědecko-výzkumné činnosti (navázav na předchozí, zejména metodické a experimentální zkušenosti z chemie nevodných prostředí), a to obor metalocenové chemie jako nová oblast organokovové chemie přechodných kovů (I. Pavlík a spolupracovníci).

Počátkem 60. let se dostalo studentům vynikající studijní pomůcky knihou a učebnicí „Preparativní anorganická chemie“, jejímiž autory byli učitelé katedry J. Klikorka, J. Klazar, J. Horák a A. Zástěra a která vyšla vzápětí v Německu.

V roce 1964 se zlepšily pracovní podmínky tím, že se katedra přestěhovala do 2. poschodí přístavby staré budovy.

V této době se také zlepšovalo materiální vybavení katedry, když získala některé nezbytné přístroje. Unikátní v té době byl nákup infračerveného spektrometru UR-10, který sloužil nejenom katedře samotné, ale i jako celoškolní servis včetně zájemců mimoškolních, a to po dlouhých 20 let (za tu dobu bylo změřeno více než 11000 vzorků). V dalších letech docházelo postupně, i když pomalu a v míře nedostatečné, k dalšímu přístrojovému i jinému materiálnímu vybavení katedry, což stálo nemalé úsilí vedoucích katedry a dalších jejích pracovníků.

K dalšímu tématickému rozšíření vědeckovýzkumné činnosti došlo v 70. – 80. letech, kdy se oblast organokovové chemie rozšířila o problematiku organokovových sloučenin nepřechodných kovů, zejména cínu (J. Holeček) a nově byla rozvíjena chemie inklusních sloučenin (J. Votinský). V 80. letech došlo k posílení výzkumu v oblasti chemie pevných látek díky spolupráci pracovníků katedry s pracovníky nově založené Společné laboratoře chemie pevných látek jako společného pracoviště tehdejší ČSAV a VŠCHT.

V průběhu 80. let se dva učitelé katedry hlavní měrou podíleli na vydání celostátní, moderně koncipované učebnice J. Klikorka, B. Hájek, J. Votinský „Anorganická chemie“, která slouží studentům – byť dávno rozebrána – dodnes.

Konec 80. let, spojený s politickými změnami, znamenal konec oné fáze existence katedry, která započala v roce 1951 a trvala bezmála 40 let a v níž se vytvářely základní konstituenty katedry – její vědeckovýzkumný profil a výuková činnost. Jistým předznamenáním, byť spíše jen symbolickým a časově spíše náhodným, byla změna ve vedení katedry: v roce 1986 ukončil 35 let jejího vedení prof. Jiří Klikorka a jeho funkci převzal prof. Miloslav Frumar.

V období kolem roku 1990 si možná někteří kladli otázku, jak bude katedra dále sledovat výše zmíněné a nastíněné hlavní úběžníky, jak bude po předchozích 40 letech své existence pokračovat. Dnes, po 10 letech, bych se pokusil hledat alespoň přibližnou odpověď na tuto otázku po tom, jaké bylo a (s nadějí, že i v dobrém smyslu) bude pokračování katedry.

... těžší je jen pokračování

Od roku 1990 k dnešku

Devadesátá léta znamenají další rozvoj života a činnosti katedry v souvislosti se změnami společenskými, promítnutými do života fakulty a zprostředkovaně i katedry samotné. Většinu současníků je není třeba detailně připomínat, nicméně je vhodné je ve stručnosti zachytit. Pro historii je třeba zaznamenat jména těch, kdo v letech devadesátých stáli v čele katedry jako její vedoucí: do roku 1991 prof. Frumar, 1991 – 1992 prof. Horák, 1992 – 1998 prof. Holeček a od roku 1998 prof. Frumar.

V současnosti má katedra čtyři profesory, 9 docentů, 5 odborných asistentů a 2 asistenty. V doktorských studijních programech studuje 25 doktorandů. Katedra zajišťuje výuku předmětů „Obecná chemie“ a „Anorganická chemie“ ve čtyřech studijních programech bakalářského a magisterského studia, šest povinně – volitelných předmětů pro magisterské studium. Dále zajišťuje výuku dvou stu-

Závěr Vth Regional Seminar of PhD-Students on Organometallic and Organophosphorous Chemistry (pořádala katedra 26. – 29. 4. 1999 na Seči): zleva sedící prof. Kläni (Švýcarsko), prof. Lang (SRN), Dr. Holubová, prof. Binger (SRN), stojící prof. Sobota (Polsko), prof. Holeček, prof. Pietrzykowski (Polsko), prof. Zenneck (SRN) foto: V. Wágnerová

dijních oborů „Anorganická a bioanorganická chemie“ a „Materiálové inženýrství“.

Významně se prohloubila (spolu s výrazně lepším materiálním, přístrojovým a počítačovým vybavením) vědeckovýzkumná činnost katedry. Lze konstatovat, že se na ní v průběhu let kolem některých učitelů vytvořily pracovní skupiny, jež lze podle dosažených a chemickou veřejností uznávaných výsledků označit za dlouhodobě budované vědecké školy, za něž lze v této době považovat skupiny pracující v oblastech:

- chemie amorfních a sklovitých materiálů
- chemie krystalických materiálů
- chemie organocínicitých sloučenin
- metalocenová chemie
- chemie inkluzivních sloučenin.

V průběhu 90. let se začala vytvářet další pracovní skupina orientovaná na chemii a technologii práškovitých materiálů (L. Koudelka).

S kvalitou vědeckovýzkumné a pedagogické činnosti pracovníků katedry souvisí i úspěšnost při získávání finančních prostředků z mimorozpočtových zdrojů (granty od GA ČR, z Fondu rozvoje vysokých škol, mezinárodní granty a projekty ze spolupráce s průmyslem). Společenské změny po roce 1989 otevřely katedře dveře i do zahraničí a vedly k rozšíření mezinárodní spolupráce ve všech oblastech, již nelze detailně vypočítávat, stačí jen zmínit řadu dlouhodobých pobytů několika učitelů a doktorandů na zahraničních univerzitách a naopak pobyty zahraničních pracovníků a doktorandů na katedře, množství společných publikací v zahraničních vědeckých a odborných časopisech, členství v redakčních radách zahraničních časopisů, ve vědeckých společnostech, členství v přípravných výborech mezinárodních konferencí, aktivní účast na mezinárodních konferencích, pozvání k přednáškám na zahraničních univerzitách a kongresech apod. V takovéhoto výčtech by bylo možno pokračovat až do dnů nejbližší současnosti.

Proto na závěr jen několik závěrečných čísel. Katedra se za dobu své existence podílela svým vstupním předmětem na výchově více než 7200 inženýrů, kteří na fakultě absolvovali, na výchově kolem 30 aspirantů, v letech 1991 – 2000 vchovala 14 nových doktorů. Ročně publikuje 20 – 30 původních prací v mezinárodních časopisech (ohlasy publikovaných prací se pohybují kolem 150 citací ročně).

Je na čtenáři, aby si z této koncisní črty učinil obrázek o tom, co nejstarší chemická katedra naší pardubické almae matris za působení svého života vykonala. Můžeme vyslovit naději, že v blízké budoucnosti – až pamětníci naleznou více času – se objeví důkladnější a zevrubnější studie padesátileté historie katedry, v níž bude možno lépe osvětlit mnohé z její minulosti, včetně osudů lidských s jejich naplněnými i nenaplněnými sny, včetně dobových podmínek.

Při vstupu do dalšího padesátiletí lze snad katedře nejlépe vinšovat slovy

„Non progredi est regredi“.

za kolektiv katedry
prof. Ing. Ivan Pavlík, CSc.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA ORGANICKÉ CHEMIE – HISTORIE A SOUČASNOST

prof. Miroslav
Večeřa
foto poskytl
M. Večeřa ml.

První přednáška z organické chemie zazněla na nově vzniklé chemické škole v Pardubicích již v roce 1951, o počátcích existence katedry organické chemie je však známo jen málo. Nejsou k dispozici žádné dokumenty z té doby, pamětníků již valem ubylo a ti žijící si vzpomínají jen na střípky skutečnosti, které jim z nějakého důvodu utkvěly v paměti. I přesto se ví, že prvním vedoucím Ústavu obecné a experimentální chemie, na němž se vyučovala organická chemie společně s chemií anorganickou a mineralogií, byl prof. PhMr. Ing. Alois Novotný. Podle pamětníků člověk chování ze staré školy, paradoxně však nejvíce známý svými spory se svými dřívějšími spolupracovníky Wichterlem a Procházkou, s nimiž se podílel na vývoji známého polymeru.

Z dnešního pohledu se proto novodobá historie katedry začíná psát až v roce 1964 s příchodem profesora Miroslava Večeři do jejího čela. Prof. Ing. Dr. Miroslav Večeřa, DrSc. na školu přišel z Výzkumného ústavu organických syntéz v Pardubicích-Rybitví. Jako opravdový manažer s sebou přivedl schopné spolupracovníky, formuloval nové odborné zaměření a změnil také osobitým způsobem pracovní a lidské klima na katedře. Pod jeho vedením se stala katedra organické chemie doma i ve světě uznávaným pracovištěm, zejména v oblasti studia reakčních mechanismů. Podle tehdejších zvyklostí musel prof. Večeřa z věkových důvodů své působení na

postu vedoucího katedry ukončit a v roce 1986 jej vystřídal jeho žák, tehdejší docent a současný profesor katedry organické chemie Vladimír Macháček. Prof. Ing. Vladimír Macháček, DrSc. úspěšně navázal na tradici svého předchůdce, pod jeho vedením se dále rozvinula výzkumná činnost a katedra byla vybavena novými přístroji a laboratorní technikou.

Historii katedry je vhodné doplnit alespoň výčtem nejvýznamnějších osobností, jež na ní působily. Jedno jméno je však nutno vzpomenout obsáhleji – jméno prof. Večeři. Jako absolvent VŠCHT v Praze pracoval nejdříve ve Výzkumném ústavu organických syntéz v Pardubicích-Rybitví, kde se zabýval identifikací organických sloučenin a organickou elementární analýzou. Krátce po získání hodnosti doktora chemických věd na VŠCHT v Praze v roce 1963 byl v následujícím roce jmenován profesorem organické chemie na VŠCHT v Pardubicích. Od téhož roku byl jmenován vedoucím katedry organické chemie a tuto funkci vykonával plných 22 let. I poté na katedře aktivně vědecky a pedagogicky působil, a proto jeho nečekaná smrt na podzim roku 1989 všechny zaskočila. Odborná činnost prof. Večeři je velmi obsáhlá, po příchodu na katedru se zaměřil na oblast fyzikální organické chemie, zejména studium mechanismů organických reakcí, vztahů mezi strukturou a vlastnostmi organických látek. Prof. Večeřa byl nejen vynikajícím vědcem, ale i vynikajícím učitelem a nezapomenutelnou osobností, ke které se s hrdostí hlásí celá generace jeho nástupců. S profesorem Večeřou přišel z praxe dnes již emeritní člen katedry prof. Ing. Vojeslav Štěrba, CSc. (nar. 1924), který se dlouhodobě zaměřil na problematiku studia reakčních mechanismů, zejména acidobázicky katalyzovaných reakcí. Na tematiku otevřenou oběma uvedenými osobnostmi navázali prof. Ing. Vladimír Macháček, DrSc. (nar. 1944) a prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. (nar. 1950), oba již absolventi Katedry orga-

doc. Klicnar při práci s infračerveným spektrofotometrem
foto: archiv

paní Metlická při práci s vakuovou odparkou
foto: archiv

nické chemie VŠCHT v Pardubicích. Prof. Macháček se zabývá studiem mechanismů organických reakcí metodami reakční kinetiky a s využitím nukleární magnetické rezonance se zaměřením na nukleofilní aromatickou substituci a reakce karbaniontů. Prof. Pytela se nejdříve zabýval chemií derivátů 1,3-difenyltriazenu, postupně však přešel k problematice chemometrické analýzy rozpouštědlových a substitučních efektů na vhodných chemických modelech.

Vzdělávací program katedry organické chemie se s časem vyvíjel souběžně s vývojem kvalifikační struktury učitelů a samozřejmě s rozsahem materiálního vybavení. V druhé polovině šedesátých let byl popisný výklad organické chemie doplněn o výklad založený na reakčních mechanismech, postupně byly tyto přístupy integrovány až do současného stavu odpovídajícího modernímu pojetí. Do výuky ve vyšších ročnících specializace byly zařazeny nové předměty zaměřené na identifikaci organických látek spektrálními metodami, základy kvantové chemie, studium mechanismů reakcí organických látek, chemická literatura a chemometrie. Po roce 1990, kdy katedra získala oprávnění vytvořit vlastní specializaci v rámci studia, byly zavedeny do výuky další předměty rozšiřující znalosti v oblasti organické chemie, organické syntézy a elektrosyntézy, vztahů mezi strukturou a reaktivitou organických látek a chemie biologicky aktivních látek (léčiva, přípravky na ochranu a výživu rostlin) a rovněž předmět vědecká komunikace.

Stejně tak jako skladba vyučovaných předmětů se vyvíjely i okruhy vědecké činnosti. Původní zaměření na syntézu organických látek nebylo nevhodnější, neboť nově založené pracoviště nemohlo v té době konkurovat zkušenostmi a vybavením pracovištím renomovaným. Změna odborného zaměření po příchodu prof. Večeři do čela katedry byla velmi prozíravá, neboť studium kinetiky a mechanismů organických reakcí bylo přístupem novým a progresivním. Brzy si katedra v této oblasti získala uznávané postavení, výrazně stoupla publikační aktivita (od roku 1965 kolem 390 původních prací) a odborný ohlas na publikované práce (více než 1000 zaregistrovaných citací). Výzkumný program se posléze diverzifikoval, od studia azokopulačních reakcí (což souviselo s výrobou barviv v nedaleké Synthesii) se zájem přesunul k jiným elektrofilním a posléze nukleofilním re-

akcím, zejména na aromatických substrátech, a k intramolekulárním cyklizacím. Byly studovány mechanismy reakcí, u nichž se uplatňuje acidobázická katalýza, a v souvislosti s tím i problematika aciditních funkcí. Řada publikovaných prací se zabývá kvantitativním popisem rozpouštědlových efektů a substitučních efektů, zejména *ortho* efektu, a to s použitím chemometrických postupů. Pozornost byla věnována i látkám s potenciální biologickou aktivitou.

Odborný růst pracovníků katedry byl doprovázen i zlepšováním provozního a přístrojového vybavení, zejména v posledních deseti letech. Místo kdysi jediného přístroje – jednopaprskového spektrofotometru pro oblast UV-VIS, na kterém bylo nutno spektra měřit „bod po bodu“ – jsou v současné době na katedře tři mnohem modernější počítačem řízené spektrofotometry UV-VIS s diodovým polem, spektrofotometr pro měření rychlých reakcí technikou stop-flow, automatický analyzátor pro elementární analýzu organických látek, dva automatické titrátory s možností titrací v nevodných prostředích, dva kapalinové chromatografy a další, běžnější přístroje a vybavení. Ve spoluvlastnictví Univerzity Pardubice a Výzkumného ústavu organických syntéz je spektrometr nukleární magnetické rezonance, na němž pověřený pracovník katedry měří vzorky pro potřebu jejich učitelů a studentů. Katedra je dobře vybavena softwarem, zejména pro vyhodnocení experimentálních dat, má rovněž přímý přístup do databáze organických sloučenin Beilstein.

Činnost pracovníků a studentů katedry přinesla řadu úspěchů jak v oblasti základního, tak i aplikovaného výzkumu. Poznatky fundamentálního významu pro chemii azobarviv přinesly studie azo-hydraxonové tautomerie produktů azokopulace a rovnováh diazoniového iontu ve vodě. Z novější doby lze explicitně uvést výstupy v oblasti chemického chování biologicky aktivních derivátů kyseliny uhličitě, výsledky studia mechanismů nukleofilních reakcí jak na aromatických substrátech, tak na substrátech alifatických při cyklizačních reakcích, studie acidobázického chování slabých organických kyselin nebo chemometrické studie korelačních vztahů v oblasti rozpouštědlových a substitučních efektů. Mimo odborné úspěchy lze považovat za významné i to, že od roku 1990 byli do čela VŠCHT a později Univerzity Pardubice zvoleni již tři členové katedry (doc. Panchartek 1990-1991, prof. Pytela 1997-2000, doc. Ludwig od 2000).

za kolektiv katedry
prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.

při neformálním setkání zachycen O. Pytela, M. Večeřa, J. Kaválek, M. Ludwig
foto poskytl M. Večeřa ml.

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

ÚSTAV POLYMERNÍCH MATERIÁLŮ

kolektiv ÚPM
foto: J. Mlýnek

Centrem výzkumu a výuky makromolekulární chemie a technologie makromolekulárních látek, technologie chemických vláken a textilní chemie je na Fakultě chemicko-technologické univerzity Ústav polymerních materiálů. 50. výročí založení chemické fakulty a vysokého školství v Pardubicích, reprezentovaného po více než 40 let Vysokou školou chemicko-technologickou, je nepochybně vhodnou příležitostí k připomenutí historie vzniku a vývoje tohoto pracoviště i těch, kteří se o ně zasloužili.

Polymerní materiály a chemie polymerů byly studovány na nově založené vysoké škole v podstatě od samého počátku, neboť již v roce 1953 mohli studenti vstupující do čtvrtého ročníku studia volit tři studijní směry přímo související s polymerními materiály: *plastické hmoty, barvy a laky a syntetická vlákna* a zároveň i volněji související obor *chemická technologie textilu*.

Z historie katedry technologie makromolekulárních látek

Prvním vedoucím *katedry plastických hmot*, která zajišťovala výuku specializace *technologie plastických hmot*, se tehdy stal doc. Ing. Dr. Jan Mečír a zakládajícím členem této katedry byl i žák prof. Otto Wichterleho doc. Ing. Vladimír Čermák, CSc., který vedl pozdější katedru polymerů v letech 1990 - 91 a dále s katedrou účinně spolupracoval i jako emeritní učitel, a to až do poloviny roku 1999. Zakladatelem druhého studijního směru (specializace) katedry *nátěrové hmoty* byl prof. Ing. Dr. Josef Rožan, který nastoupil na VŠCHT v roce 1954. Prof. Rožan založil v Praze během 2. světové války Výzkumný ústav nátěrových hmot a položil základy vědeckého přístupu k řešení problematiky nátěrových hmot u nás. Jeho příchod na vysokou školu, kde setrval 10 let až do odchodu do důchodu, byl významný pro dlouhodobou orientaci katedry i nynějšího ústavu, neboť ten je dodnes jediným naším vysokoškolským pracovištěm, kde je technologie nátěrových hmot přednášena a výzkumně studována.

O založení tehdy zcela nového oboru *syntetických vláken* se zasloužil doc. Ing. František Kebl, DrSc. Výuku této specializace zpočátku zajišťovala samostatná *katedra technologie chemických*

vláken, při jejímž vedení a budování doc. Kebl využil bohaté zkušenosti získané u firmy Baťa při studijním pobytu v USA i při zakládání vláknářských závodů jako nového průmyslového odvětví v poválečném Československu. Po smrti doc. Mečíře v roce 1954 se doc. Kebl ujal vedení obou původně samostatných kateder, které do roku 1960 existovaly pod názvem *katedra technologie makromolekulárních látek a textilu*.

V počátku existence katedry plastických hmot byla pozornost věnována především radikálovým polymeracím a termosetům a výuku zajišťovali i význační externí odborníci (např. technologii plastických hmot od roku 1955 přednášel Ing. Jaromír Šňupárek, CSc. st.). Z hlediska řešené tematiky byla velmi zajímavým obdobím první polovina 60. let, kdy byly na katedře studovány Zieglerovy-Nattovy katalytické systémy pro syntézu syndiotaktického polypropylenu koordinační polymerací. Tato problematika byla na katedře zavedena na základě dlouhodobé sáže tehdejšího jejího pracovníka Ing. Jaroslava Švába, CSc. u prof. Natty a představovala v té době velmi moderní směr.

lakařská zkušebna - hodnocení vzorků po expozici UV-zářením
foto: J. Mlýnek

studentská laboratoř technologie nátěrových hmot
foto: J. Mlýnek

servisní pracoviště - TMA (termicko-mechanický analyzátor)
foto: J. Mlýnek

servisní pracoviště - Elektronová mikroskopie
foto: J. Mlýnek

Katedra v této době (od roku 1960) nesla název **katedra technologie plastických hmot** a zajišťovala ve svých třech odděleních výuku tří specializací (plastické hmoty, barvy a laky, chemická vlákna). Vedoucím katedry byl v tomto období prof. Ing. Karel Friml, který byl později po určitou dobu současně i vedoucím katedry chemické technologie textilu.

Později v roce 1966 bylo na základě další reorganizace vyčleněno oddělení chemické technologie vláknitých materiálů a název katedry se změnil na **katedru technologie makromolekulárních látek** a v roce 1967 se vedoucím katedry stal prof. Ing. Dr. Josef Mleziva, DrSc. Na vysokou školu přišel prof. Mleziva z Výzkumného ústavu syntetických pryskyřic a laků v Pardubicích (dnešní SYN-PO a. s.), kde předtím pracoval ve funkci vedoucího výzkumu, a po jeho příchodu byla problematika katedry orientována obdobně jako ve VÚSPL na lakařská pojiva, reaktoplasty a kompozitní materiály, což umožnilo již v tomto období určitou spolupráci těchto dvou pracovišť a zejména úzkou vazbu na chemický průmysl, jmenovitě na Spolek pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem. V oblasti vědeckovýzkumné činnosti byla pozornost věnována především alkydovým a epoxidovým pryskyřicím a nenasyceným polyesterům. Problematika byla studována jak teoreticky, tak zejména se zaměřením na realizaci výsledků v praxi. Katedře se podařilo realizovat řadu výsledků výzkumu ve Spolku pro chemickou a hutní výrobu i v aplikacích vyvinutých polymerních materiálů v oblasti lepidel, tmelů, nátěrových hmot, podlahovin a skelných laminátů. Důležitou oblastí výzkumu bylo hledání možností využití vedlejších produktů z výroby cyklohexanonu a ethylbenzenu, jehož výsledky byly rovněž realizovány v praxi. Po roce 1990 se studovaná problematika rozšířila o studium emulzní polymerace a syntézu disperzních pojiv pro ekologické, vodou ředitelné systémy a o studium nových typů kompozitních materiálů.

Na studium a syntézu nových lakařských pojiv v oddělení polymerů navazovaly práce oddělení nátěrových hmot, které byly orientovány jednak na formulace, jednak na výzkum vlastností ochranných nátěrů. Výzkum byl zaměřen na typy nátěrových hmot se speciálními vlastnostmi pro náročná použití. Po odchodu prof. Rožana do důchodu v roce 1966 navázali na jeho práci doc. Ing. Jiří Tomš, CSc. a doc. Ing. Jaroslav Jarušek, CSc., který jako absolvent pražské VŠCHT a žák prof. Wichterleho, u nějž během studia pracoval jako pomocná vědecká síla, nejprve pracoval v průmyslu nátěrových hmot v podniku Barvy a Laky Kralupy a odtud přešel v roce 1958 na VŠCHT Pardubice. Oddělení nátěrových hmot pod jeho vedením mělo trvalou spolupráci s lakařským průmyslem, která je dále rozvíjena i v dnešních podmínkách. Doc. Jarušek později v letech 1987 - 1990 působil jako vedoucí katedry. Vedle technické spolupráce oddělení s průmyslem nátěrových hmot je oceňován i velký počet tří nebo čtyřsemestrálních postgraduálních kurzů (dnes licenčních studií), pořádaných pro pracovníky průmyslu nátěrových hmot a povrchových úprav, kterých bylo do dnešní doby uspořádáno celkem devět. Po roce 1990 byla problematika nátěrových hmot výrazně orientována na ekologicky vhodné vodou ředitelné systémy a zároveň jsou dnes studovány nové ekologické pigmenty se zaměřením na dosažení maximální odolnosti povrchových úprav v korozním prostředí.

Z historie katedry chemické technologie textilu

Odděleně, rovněž již od roku 1953, se vyvíjela **katedra chemické technologie textilu**, kde nejdříve pod vedením doc. Ing. Oldřicha Merta a dále pak pod vedením RNDr. Vladimíra Hladíka, CSc. byly položeny základy výuky a výzkumu v oblasti textilní kolořistiky a zušlechťování textilu. Dle dochovaných seznamů přednášek byla výuka běličství a barvířství textilních materiálů s příslušným laboratorním cvičením zavedena na Českém vysokém učení technickém v Praze již v první polovině devatenáctého století. Na ČVUT v Praze byl obor chemická technologie textilu rozvíjen až do období po II. světové válce. Po vzniku Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích byla výuka textilní chemie převedena na tuto nově vzniklou vysokou školu.

Textilní chemie našla v Pardubicích dobré průmyslové i vědecko-výzkumné zázemí. V závodě v Rybitví Východočeských chemických závodů se soustředil velký podíl výroby textilních barviv v tehdejší ČSR, Výzkumný ústav organických syntéz značnou část své výzkumné kapacity věnoval vývoji textilních a netextilních barviv a nakonec i Sdružení pro odbyt dehtových barviv (dnešní OSTACOLOR, a. s.) přešlo z Ústí nad Labem do Pardubic. Velká část textilního průmyslu, který se v poválečných letech dynamicky rozvíjel, ležela v oblastech, odkud byl velký příliv posluchačů na nově vznikající školu.

Prvním vedoucím vzniklé katedry chemické technologie textilu se stal doc. Ing. Oldřich Mert, který byl vedoucím v letech 1953 - 1958. Doc. Mert pracoval dlouhá léta v textilním průmyslu v oblasti textilního zušlechťování, dařilo se mu proto dobře stanovit směry výuky a výzkumu katedry. V letech 1959 až 1964 stál v čele katedry RNDr. Vladimír Hladík, CSc. Byl to všestranně nadaný člověk a jeho úsilí bylo zaměřeno především na to, aby studijnímu směru byly položeny dobré teoretické základy.

Mezi léty 1965 - 1969 byl vedoucím katedry prof. Ing. Karel Friml, poté krátce katedru vedl doc. Ing. František Kebl, DrSc., kdy také došlo ke spojení s jeho skupinou technologie chemických vláken na **katedru chemické technologie vláknitých materiálů**. Tuto nově vzniklou katedru vedl v letech 1970 až 1984 prof. Ing. dr. František Krejčí, CSc. V letech 1984 - 1992 byl vedoucím katedry doc. Ing. Jaroslav Růžička, CSc. V letech 1992 - 1997 katedru vedl prof. Ing. Ladislav Kudláček, CSc., který po dvě funkční období zastával funkci rektora VŠCHT a posléze Univerzity Pardubice.

Vědecko-výzkumná činnost katedry chemické technologie vláknitých materiálů se tradičně dělila do dvou základních směrů: *Technologie chemických vláken* a *Chemická technologie textilu*.

V oblasti technologie chemických vláken byly hlavní směry výzkumu zaměřeny na ekologické způsoby přípravy regenerovaných celulóзовých vláken, studium vlastností modifikovaných polyesterových vláken, vývoj modifikátorů pro láznové barvení polypropylenových vláken i na přípravu surovin pro výrobu aromatických polyamidů a obdobných vláken. V oblasti chemické technologie textilu, je možno např. uvést studium podmínek fixace chemických vláken, modifikovaný popis difúzních pochodů při barvení textilních vláken, matematické modelování barvicích podmínek s ohledem na egalitu vybarvení, vývoj a výrobu disperzních barviv a barvářských polotovarů, oxidační bělení celulóзовých materiálů, především lnu, vývoj sekvestračních prostředků na polymerní bázi pro použití v textilním průmyslu nebo spolupráci na vývoji nových typů reaktivních barviv pro barvení bavlny a vlny. Za dobu své existence KCHTVM spolupracovala na řešení vědeckovýzkumných úkolů s řadou pracovišť, mezi něž patří zejména Synthesia a. s. (dříve Východočeské chemické závody) Pardubice-Semtín, VÚOS Rybitví, OSTACOLOR, a. s. Rybitví, VÚSPL (SYNPO) Pardubice, ÚZCHV (Spolsin) Česká Třebová, VÚTZ (INOTEX, s. r. o.) Dvůr Králové nad Labem, Technická Univerzita Liberec, MORAVOLEN, a. s. Šumperk, TEXLEN, a. s. Trutnov, SILON, a. s. Planá nad Lužnicí, Výzkumný ústav lýkových vláken Šumperk, SECHEZA Lovosice, CHZ Neratovice, Výzkumný ústav chemických vláken Svit a řada dalších.

K Ústavu polymerních materiálů

Po řadě změn v administrativním uspořádání pracovišť na bývalé VŠCHT, zabývajících se makromolekulární chemií, různými polymerními materiály i textilní chemií (po určité období byla v rámci KCHTVM vyučována a řešena i problematika dnešní katedry dřeva, papíru a celulózy), byl v roce 1997 vytvořen **Ústav polymerních materiálů** se třemi odděleními - **Oddělení syntetických polymerů a pryskyřic**, **Oddělení nátěrových hmot a organických povlaků** a **Oddělení vláknitých materiálů a textilní chemie** a byla zřízena též **Společná laboratoř analýzy a hodnocení polymerů se Synpo a. s. Pardubice**. Ústav polymerních materiálů je dnes garantem výuky makromolekulární chemie na fakultě a vedle inženýrů, specialistů v oborech Technologie výroby a zpracování polymerů a Vláčna a textilní chemie, vychovává řadu doktorandů v oboru Technologie makromolekulárních látek a je hlavním garantem akreditovaných habilitačních oborů fakulty **Makromolekulární chemie a Technologie makromolekulárních látek**. Zvláště spolupráce se Synpo a. s., dřívějším Výzkumným ústavem syntetických pryskyřic a laků v Pardubicích, je pro fakultní pracoviště velmi významná, neboť studenti na základě uzavřených dohod mohou využívat odbornou knihovnu této výzkumné organizace a v rámci společného pracoviště si doplňovat praktické znalosti v oblasti analýzy a hodnocení vlastností polymerních materiálů. Řada vynikajících odborníků Synpo a. s. Pardubice působí ve funkci školitelů specialistů při výchově doktorandů, dále jako členové komisí pro obhajoby a státní zkoušky a někteří působí na fakultě i jako externí pedagogové. Podobně i v oblasti chemických vláken a textilní chemie ústav nadále spolupracuje s a.s. Ostacolor Pardubice - Rybitví, s. r. o. Inotex (dřívějším Výzkumným ústavem textilního zušlechťování) ve Dvoře Králové i s dalšími výzkumnými pracovišti vláknářského a textilního průmyslu. Přední odborníci těchto pracovišť se po řadu let podílejí na výchově mladých inženýrů a doktorandů.

Ústav poskytuje servisní služby v oblasti elektronové mikroskopie a hodnocení plastů a kompozitních materiálů, vláken a textilních materiálů a hodnocení nátěrových hmot, zejména účinnosti jejich korozní ochrany, spolupracuje s akademickými pracovišti, především Ústavem makromolekulární chemie AV ČR a na základě hospodářských smluv i s průmyslovými podniky. Vzhledem k vybavení řadou moderních přístrojů v posledním období se rozsah a možnosti těchto spoluprací postupně zvyšují. K nejvýznamnějším podnikům v uplynulém období pochopitelně patřila Synthesia Semtín, Spolchemie Ústí nad Labem, Chemické závody Sokolov, většina výrobců nátěrových hmot a řada textilních podniků.

Pedagogové dnešního Ústavu polymerních materiálů dlouhou řadu let aktivně pracují v České společnosti chemické, ve které již v roce 1968 založili Odbornou skupinu pro nátěrové hmoty, pryskyřice a pigmenty. Jako obnovitelé Spolku textilních chemiků a koloristů, původně založeného již v roce 1908, pracovali do roku 1993 ve Svazu vědeckotechnických společností jako Odborná skupina pro vlákna a textilní chemii, po rozdělení státu opět obnovili **Spolek textilních chemiků a koloristů**. Ústav polymerních materiálů FChT je tak dnes sídlem **Odborné skupiny pro nátěrové hmoty, pryskyřice a pigmenty ČSCH**, která je členem mezinárodní asociace pracovníků v tomto oboru **FATIPEC**, a Univerzita Pardubice je rovněž sídlem **Spolku textilních chemiků a koloristů**, který je též členem **Mezinárodní federace spolků textilních chemiků a koloristů**. Ústav ve spolupráci s těmito odbornými skupinami organizuje každoročně dvě velké celostátní konference s mezinárodní účastí: konferenci **Nové poznatky v oboru nátěrových hmot** - letos již jedenatřicátou v pořadí - pro výrobce nátěrových hmot a komponent pro nátěrové hmoty i pro jejich uživatele, dále konferenci pro textilní odbornou veřejnost - **Celostátní koloristickou konferenci** se zahraniční účastí, v roce 2000 již 32. ročník, a dále mezinárodní konferenci **Anorganické pigmenty a pojiva**, v roce 1999 již třetí v pořadí, a konečně konferenci označovanou jako setkání textilních chemiků **TEXCHEM**. Každé z prvních dvou jmenovaných konferencí se v posledních letech pravidelně zúčastňuje 200 - 250 účastníků, konference **TEXCHEM** kolem 150 odborníků a konference o anorganických pigmentech kolem 100 účastníků a všechna tato čtyři setkání mají mezi odbornou veřejností značný ohlas.

Dlouholetá vědecká a technologická práce pracovníků předchozích kateder a nynějšího Ústavu polymerních materiálů je obsažena ve velkém počtu publikací, udělených patentů, výzkumných zpráv, skript, učebních textů i knižních monografií i realizovaných výrobků a technologií. Výsledkem vědecké a technické erudice současných pracovníků ústavu jsou udělené granty GAČR, FRVŠ i MPO a dlouhá řada každoročně uzavíraných hospodářských smluv, které ústavu přinášejí nezbytné finanční prostředky. Na některých aktivitách dnešního ústavu se podílejí i emeritní učitelé prof. Mleziva, doc. Jarušek a doc. Růžička a jejich účast na životě ústavu je velmi přínosná a významná. Prvních několik let společné existence dvou původně samostatně se vyvíjejících kateder ve vytvořeném Ústavu polymerních materiálů naznačuje, že cesta spojení sil a prostředků šla správným směrem. Podařilo se racionalizovat výuku všech tří studijních oborů, které jsou na ústavu přednášeny a dále zvýšit zájem studentů o tyto obory a zaměření, které jsou v rámci vysokých škol v ČR unikátní a praxí velmi žádané. Věříme proto, že teoreticky i technologicky zaměřený ústav polymerních materiálů bude i v dalším období platnou součástí fakulty.

za kolektiv ústavu
prof. Ing. Jaromír Šňupárek, DrSc.

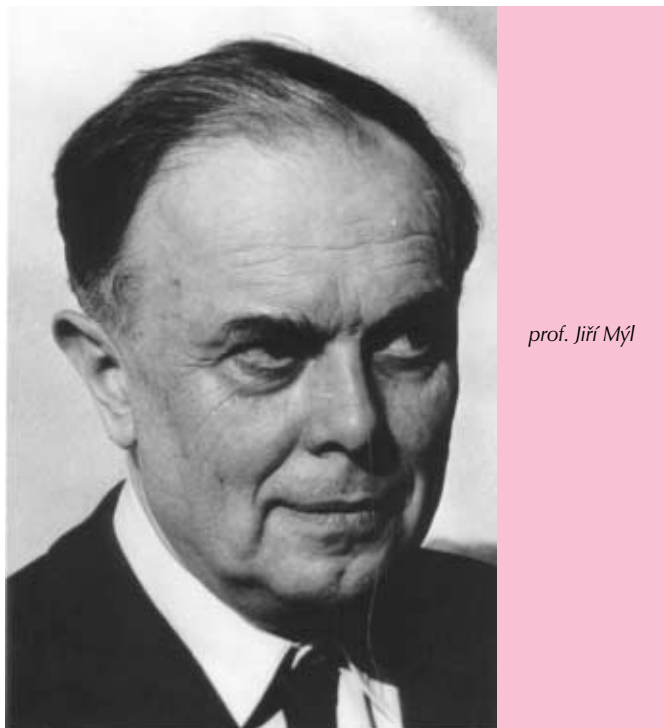

barvicí aparát CALBOT pro barvení různých typů textilních materiálů
foto: J. Mlýnek

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA ANORGANICKÉ TECHNOLOGIE V ROCE 50. VÝROČÍ VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ V PARDUBICÍCH

prof. Jiří Mýl

Anorganická technologie je na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice pěstována od založení VŠCHT v Pardubicích, ze které nynější fakulta vznikla. Od roku 1950 byl tento obor rozvíjen na jednom z oddělení katedry obecné a anorganické chemie (KOAnCh) vedeném doc. Ing. Vilémem Koutníkem, CSc. V roce 1959 byla založena samostatná katedra anorganické technologie (KANt), jejímž vedením byl pověřen doc. dr. Ing. Jiří Mýl. Vědecké a výzkumné zaměření katedry bylo orientováno na problematiku krystalizace z vodných roztoků, chemii sloučenin fosforu, průmyslových hnojiv a krmných doplňků. Poměrně ve značném rozsahu probíhal výzkum v oblasti výroby burele v souvislosti s potřebami závodu VCHZ Pardubice. V letech sedmdesátých zůstala zaměření vědecké a pedagogické činnosti KANt v podstatě zachována, zohledněny však byly aktuální potřeby našeho chemického průmyslu. Zformovala se škola anorganických pigmentů (M. Trojan, Z. Šolc, D. Brandová). Pozornost byla v tomto směru věnována směsným oxidovým materiálům pro keramiku a smalty. Výzkum v oblasti krystalizace byl zaměřen na studium a vývoj kapalných krystalů pro indikaci teploty a materiálů pro plošné spoje (J. Mýl, S. Pírk, J. Tuček). Ve svých 65 letech ukončil v r. 1977 vedení katedry prof. Mýl, do r. 1979 ji řídil vedoucí KOAnCh prof. Ing. Jiří Klikorka, DrSc., poté se stal vedoucím doc. Ing. Milan Kuchler, CSc.

Během 80. let se plně rozvinul směr speciálních anorganických pigmentů určených zejména pro vysokoteplotní aplikaci a antikorozní ochranu, posílen byl i výzkum v oblasti průmyslových hnojiv s pozvolnou rozpustností a analytických metod pro kontrolu kvality anorganických produktů (Z. Uhlíř, L. Svoboda). V této době se rovněž začalo koncipovat termodynamické pracoviště, jehož zaměření se soustředilo na studium procesů srážení a krystalizace kalorimetrickými metodami (V. Velich). Vedle toho byl prováděn výzkum

v oblasti zhodnocování technických anorganických solí a přípravy vysoce čistých chemikálií (O. Söhnel). Výzkumné zaměření KANt se rozšířilo po vybudování radiometrického pracoviště (Z. Šmejkal), zabývajících se využíváním radioanalytických metod ke studiu kvality materiálů určených především pro stavební účely.

Převážná část uvedených výzkumných zaměření byla na KANt pěstována i v letech 1990-1996, kdy v jejím čele stál prof. Ing. Zdeněk Šolc, CSc. a také v současné době, kdy katedru řídí doc. Ing. Ladislav Svoboda, CSc. V souvislosti s odchodem některých pracovníků byl ukončen výzkum technologií přípravy vysoce čistých chemikálií, problematika kapalných krystalů byla převedena na Katedru fyziky FCHT, upuštěno bylo od dalšího výzkumu a využívání radioanalytických metod. Základní výzkumná zaměření a pedagogická činnost byly postupně posíleny mladými perspektivními učiteli (M. Kroupa, P. Šulcová, G. Franková), kteří nahradili své starší kolegy odcházející do důchodu.

O zájmu posluchačů o studium na KANt svědčí více než 800 absolventů této specializace a desítky absolventů postgraduálního studia. Na jejich výchově se podílela celá řada učitelů, vědeckých a technických pracovníků KANt i četní externí učitelé a odborníci. Poměrně široký odborný profil absolventů KANt jim umožňuje nalézt uplatnění ve výzkumu, v závodech anorganického, agrochemického, pigmentářského, sklářského a keramického průmyslu, v zemědělství, školství a státní správě. I to je jedním z důvodů současného zvýšeného zájmu posluchačů o studium tohoto oboru jak v magisterském, tak navazujícím doktorském studijním programu. Pozitivně v tomto směru působí i snaha chemických firem o získání vysokoškolsky vzdělaných odborníků v oblasti chemických technologií, ať již formou podnikových stipendií, zapojením odborníků z průmyslových a výzkumných institucí do vzdělávací činnosti, či účastí studentů na řešení konkrétních úkolů, často přímo na pracovištích zainteresovaných firem. Tato oboustranně výhodná spolupráce je rovněž nezanedbatelným zdrojem příjmů katedry, umožňujících její další rozvoj. V této souvislosti je třeba zmínit i zapojení pracovníků KANt do řešení projektů, kterým byly uděleny tuzemské a zahraniční granty, především v oblasti vývoje nových ekologických materiálů pro povrchové úpravy (řešitelé prof. Ing. Miroslav

pracoviště termické analýzy na KANt a jeho vedoucí Ing. Dr. Petra Šulcová
foto: archiv katedry

kalorimetr Pyris 1 od firmy Perkin-Elmer - dar Humboldtovy nadace
foto: J. Mlýnek

Trojan, DrSc. a Ing. Dr. Petra Šulcová) a využití termoanalytických metod ke studiu procesů krystalizace a srážení (doc. Ing. Vratislav Velich, CSc.). O významu výzkumného zaměření KAnT svědčí i účast na řešení dlouhodobých výzkumných záměrů fakulty. Pracoviště termické analýzy poskytuje servisní služby v rámci fakulty i mimo ni. Uvedené aktivity se příznivě odrážejí mimo jiné i v postupné modernizaci přístrojového vybavení pracovišť katedry (např. kalorimetr Pyris 1 od firmy Perkin-Elmer, iontový chromatograf od firmy Shimadzu, přístroj na měření barevnosti MiniScan od firmy Hunter-Lab), což přispívá k dalšímu zvýšení úrovně pedagogické a výzkumné práce.

Co říci na závěr. Výzkumné aktivity KAnT vždy byly a jsou těsně spjaty s řešením problémů průmyslové praxe a výzkumných institucí. Vycházejí z teoretických základů oboru, které jsou tímto výzkumem dále prohlubovány a obohacovány, zejména v oblastech fyzikální, anorganické a analytické chemie. Rovněž v oblasti pedagogické je důraz kladen na teoretické základy anorganické technologie, a to fyzikálně chemické (aplikace chemické termodynamiky

a kinetiky), chemicko-inženýrské (zařizování závodů, úpravy surovin, energetické aspekty), analytické (analýza surovin a produktů) a na sledování nových trendů v anorganických technologiích. K těmto prioritám bude pro příští období patřit také rozvoj spolupráce se zahraničními vzdělávacími, výzkumnými a průmyslovými institucemi, zejména v Rakousku, Německu, USA, Polsku, Slovensku, ale také v Indii, které by měly vyústit i ve větší mobilitu pracovníků a studentů mezi těmito pracovišti. Katedra anorganické technologie tak navazuje na vše pozitivní z let minulých a i nadále chce přispívat k dobrému jménu fakulty a jejích absolventů.

za kolektiv katedry
doc. Ing. Ladislav Svoboda, CSc.

učitelé
a studenti KAnT
se každoročně
účastní
tuzemských
a zahraničních
odborných akcí;
Ing. Dr. Petra
Šulcová na
semináři
„Pigmenty
v keramice“
v Praze
v r. 1999
foto: archiv
katedry

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA CHEMICKÉHO INŽENÝRSTVÍ (KCHI)

prof. Pantoflíček
- v pořadí druhý
vedoucí katedry
(1966 - 1976),
v letech 1970-73
rektor VŠCHT

Katedra chemického inženýrství Univerzity Pardubice vznikla jen několik let po založení VŠCHT v Pardubicích, v roce 1954. Její první vedoucí, prof. RNDr. Antonín Pilař, kterého lze právem označit za zakladatele a průkopníka chemického inženýrství v Pardubicích, byl postaven před úkol vybudovat katedru, do níž byly v krátké době začleněny kromě chemického inženýrství i další obory. Bylo třeba vynaložit velké úsilí při zajišťování učebních pomůcek pro chemické inženýrství, neboť tento obor se právě rodil. V této souvislosti je třeba vzpomenout prof. Pilaře a ocenit jeho práci a úsilí při vypracování skript a na ně navazující čtyřsvazkovou učebnici včetně chemicko-inženýrských příkladů.

Dalším vedoucími katedry byli prof. Ing. Jaroslav Pantoflíček, CSc. (1966 - 1976), prof. Ing. Zdeněk Lejčák, CSc. (1976 - 1990) a doc. Ing. Jiří Stejskal, CSc. (1990 - 1995). Současným vedoucím katedry je doc. Ing. Zdeněk Palatý, CSc.

Mezi učitele katedry, kteří významnou měrou ovlivňovali chod tehdejší VŠCHT v Pardubicích, patřili:

prof. Ing. Jaroslav Pantoflíček, CSc. - rektor VŠCHT v letech 1970 - 1973,
prof. Ing. František Lébr, CSc. - rektor VŠCHT v letech 1973 - 1981
a prof. Ing. Ivan Machač, CSc. - rektor VŠCHT v letech 1988 - 1990.

Vzdělávací program katedry chemického inženýrství je realizován jak v základních předmětech během prvních tří let studia na fakultě, tak i ve dvou studijních oborech „Chemické inženýrství“ a „Inženýrství životního prostředí“. Cílem základního předmětu je seznámit studenty s teoretickými principy procesů a operací tvořících prvky chemicko-technologických výrobních postupů. Hlavní důraz je kladen na dobré zvládnutí bilančních výpočtů, hydrodynamických operací, operací výměny tepla a difúzních operací. Ve specializovaném studiu „Chemické inženýrství“ jsou studenti seznamováni s reaktorovým inženýrstvím, prouděním a sdílením tepla, difúzními procesy, systémovým inženýrstvím, bioinženýrstvím a membránovými procesy. Studenti oboru jsou připravováni k tomu, aby byli schopni přesně identifikovat podstatu jednotlivých procesů, inženýrsky analyzovat i syntetizovat celé systémy procesů a zvládli metody umožňující efektivní přechod jednotlivých operací z laboratorního měřítka do průmyslové praxe. Studijní obor „Inženýrství životního prostředí“ je syntézou „Chemického inženýrství“ a „Ochrany životního prostředí“.

Při studiu tohoto oboru mají studenti možnost se seznámit se stěžejními předměty „Chemického inženýrství“ a dalšími předměty zaměřenými na tvorbu a ochranu životního prostředí. Absolventi specializace mají pro budoucí uplatnění tu výhodu, že oba obory nejsou vázány na určitou technologii, příprava absolventů je univerzální. Svou kvalifikací představují absolventi důležitý spojovací článek mezi činností chemika, chemického technologa, chemického strojaře a ekonomu při řízení výroby, při výběru optimálního řešení výroby, při přípravě nových technologií a při tvorbě a ochraně životního prostředí.

Vědeckovýzkumné zaměření katedry se v průběhu vývoje měnilo v závislosti na jejím personálním obsazení. Velká pozornost byla věnována míchání, tlakovým ztrátám při proudění tekutin, absorpci, intenzifikaci výměny tepla, směšování kapalin a toku neneutonských kapalin. V současné době je vědecké bádání katedry soustředěno především do dvou hlavních oblastí: a) výzkum membránových separačních procesů a b) studium toku neneutonských

kapalin vrstvami částic. Studium membránových separačních procesů se pracoviště katedry zabývá od roku 1983. První fáze výzkumu byla zaměřena na testování membrán pro mikro- a ultrafiltraci, reverzní osmózu a difúzní dialýzu a popis mechanismů tlakových membránových procesů a difúzní dialýzy. Ve spolupráci se Slovenskou technickou univerzitou v Bratislavě a univerzitami v Toruni a ve Wroclawi (Polsko) získalo pracoviště katedry v akademickém roce 1992/1993 na dobu tří let finanční prostředky od Evropského společenství určené pro rozvoj membránových procesů v zemích střední a východní Evropy. Tohoto projektu se zúčastnilo i dalších šest univerzit ze zemí Evropského společenství. Udělením grantu z programu TEMPUS, dalších čtyř grantů Grantové agentury ČR a zapojením katedry do výzkumného záměru Univerzity Pardubice „Nové perspektivní chemické materiály a technologické procesy“ byla zhodnocena více jak desetiletá práce kolektivu katedry, který v současnosti reprezentuje jeden z nejučelnějších týmů zabývajících se problematikou membránových procesů v České republice.

Současný program experimentálního studia toku neneutonských kapalin vrstvami částic navazuje na problematiku řešenou v této (pro katedru již tradiční a v ČR unikátní) oblasti v minulém období. Cílem studia, které se nyní uskutečňuje v rámci projektu GA ČR a projektu Barrande, je stanovení vlivu vlastností systému (především reologických vlastností kapaliny) na základní inženýrské charakteristiky toku ka-

paliny vrstvami částic. Výsledky jsou využívány pro ověření teoretických modelů proudění, a pro formulaci predikativních rovnic charakteristik proudění jako jsou např. tlaková ztráta, prahová rychlost fluidace, expanze fluidní vrstvy, pádová rychlost částice a rychlost usazování souboru částic.

Pro realizaci vědeckovýzkumných cílů má katedra k dispozici mikrofiltrační jednotku se zpětným promýváním, přístroj pro měření zeta-potenciálu a velikosti částic v disperzních systémech Brookhaven ZetaPALS a moderní dynamický reometr Haake RS 150.

za kolektiv katedry
doc. Ing. Zdeněk Palatý, CSc.

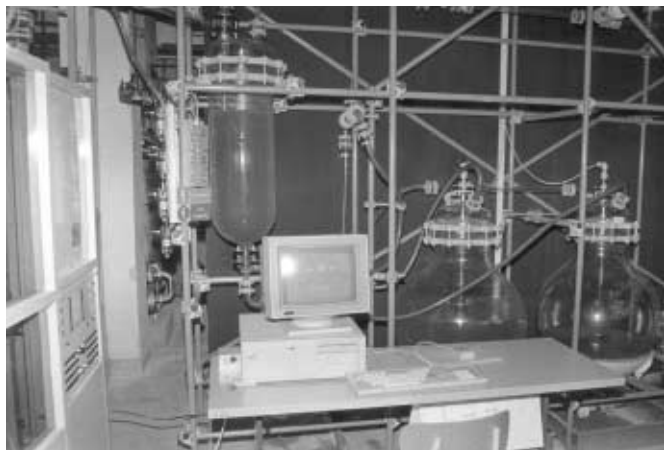
poloprovozní hala
foto: archiv katedry

• 50 let vysokého školství v Pardubicích • 50 let vysokého školství v Pardubicích •

KATEDRA ŘÍZENÍ PROCESŮ A VÝPOČETNÍ TECHNIKY

Padesátá a šedesátá léta přinesla bouřlivý rozvoj teorie automatického řízení a regulační techniky i jejího zavádění do průmyslové praxe. Tyto skutečnosti vedly v polovině r. 1960 vedení tehdejší Vysoké školy chemicko-technologické k rozhodnutí založit **katedru automatizace chemických výroby**.

Vedením nově zřízené katedry byl pověřen Ing. Vlastimil Hutla. Ihned po vzniku katedry byla zahájena výstavba laboratoří a byl vypracován studijní program nové specializace. Na výuce se vedle tří kmenových učitelů podílelo také sedm externích učitelů z průmyslové praxe a výzkumných ústavů. Již v r. 1963 obhájili první tři ab-

poloprovozní zařízení na výrobu bionafty
foto: archiv

solventi katedry své diplomové práce a v r. 1966 obhájili tři učitelé katedry své kandidátské disertační práce.

Vědeckovýzkumná práce na katedře byla v tomto období zaměřena do oblasti vývoje automatických analyzátorů a problematiky výměny hmoty při rektifikaci.

V r. 1964 byl do funkce vedoucího katedry jmenován prof. Ing. Josef Komůrka, tehdejší ředitel Výzkumného ústavu automatizačních prostředků v Praze-Satalicích. V následujícím roce se katedra přemístila do nově vybudované budovy VŠCHT Pardubice a tím získala prostory pro rozšíření studentských laboratoří i své vědeckovýzkumné činnosti. V r. 1968 byl na katedře uveden do provozu sálový počítač Odra 1013 a vybudováno výpočetní středisko s celoškolou působností. Tyto skutečnosti ovlivnily studijní programy i obsahy řady předmětů. Vědeckovýzkumná činnost katedry se soustředila na oblast matematického modelování, experimentální identifikaci a číslicové řízení procesů. Po instalaci řídicího počítače ADT 4100 a později ADT 4400 se oblast výzkumu rozšířila i na programování řídicích algoritmů a budování automatizovaných systémů řízení technologických procesů.

V r. 1981 byl vedoucím katedry jmenován doc. Ing. Ivan Taufer, CSc. Činnost katedry se významně orientovala na řešení konkrétních problémů v oblasti chemického průmyslu. Pracovníci katedry se podíleli na vývoji skleněných aparatur v sklárnách Kavalier Sázava, na vývoji řídicího systému pro sklářskou vanu v tomtéž závodě, pokračovali v budování automatizovaného systému řízení pro výrobu čistého antracenu v UZ Valašské Meziříčí a pro výrobu fotografické emulze v závodě FOTOHEMA Hradec Králové. Významnou oblastí činnosti byl také program energetických úspor v procesech chemického průmyslu, založený na aplikaci tepelných

Ing. Vlastimil Hutla ve výzkumné laboratoři
foto: archiv

čerpadel (ejektorů). Výsledky výzkumu v této oblasti byly využity na několika procesech v závodech TONASO Neštěmice a ve VCHZ Pardubice při racionalizaci spotřeby tepelné energie.

V r. 1990 byl na základě výběrového řízení jmenován vedoucím katedry doc. Ing. Stanislav Krejčí, CSc. Katedra změnila svůj název na **katedru řízení procesů a výpočetní techniky** a změny se objevily i ve studijních programech. Zvýšil se podíl využívání výpočetní techniky ve výuce, objevuje se široká nabídka volitelných předmětů, které katedra nabízí studentům pro doplnění či rozšíření získaného vzdělání.

Vědeckovýzkumná činnost se soustřeďuje na metody inteligentního řízení, využívající zejména neuronové sítě a fuzzy systémy. V rámci spolupráce s průmyslovými podniky dosáhla katedra významných úspěchů při budování systémů řízení jednotek na výrobu bionafty a technických bioolejů z řepkového oleje a při úpravách řízení procesu odsolování a destilace ropy v PARAMO a. s. Pardubice.

laboratoře automatizace (S. Krejčí a V. Hutla)
foto: archiv

Katedra navázala spolupráci s některými vysokými školami v zahraničí - s kodaňskou Techniske Hojskole, se skotskou Strathclyde University v Glasgow a belgickou Universit  Catholique de Louvain.

Za dobu své existence vychovala katedra automatizace 317 specialistů v oblasti automatizace a řízení. 15 učitelů katedry a 12 externích pracovníků obhájilo své kandidátské disertační práce, jeden učitel obhájil svou doktorskou disertační práci. Devět učitelů se za dobu existence katedry habilitovalo na docenty, tři učitelé byli jmenováni profesory.

Pracovníci katedry publikovali za dobu existence katedry na 250 příspěvků do mezinárodních a českých odborných časopisů a přednesli více než 350 příspěvků na zahraničních i národních konferencích. Výsledky jejich výzkumné činnosti jsou chráněny 39 patenty, 1 autorským osvědčením a sedmi přihláškami patentu.

Od r. 1994 je katedra organizátorem mezinárodní konference Process Control, která se koná každé dva roky. Konference se stala významnou akcí pro odborné a vědecké pracovníky z průmyslu, výzkumných ústavů, akademie věd, projekčních a dodavatelských organizací a vysokých škol nejen z České a Slovenské republiky, ale i řady evropských zemí.

V současné době působí na katedře jeden profesor, pět docentů a tři odborní asistenti. Technický provoz katedry zajišťují čtyři pracovníci. Na katedře se školí interní doktorand a čtyři doktorandi externí.

za kolektiv katedry
doc. Ing. Stanislav Krejčí, CSc.

• Synthesia • 80 let • Synthesia • 80 let • Synthesia • 80 let • Synthesia • 80 let • Synthesia •

Synthesia si připomíná osmdesátiny

80

Synthesia

1 9 2 0 - 2 0 0 0

výstavba Synthesie na konci 20. let

Odštěpný závod Synthesia je nejvýznamnějším závodem akciové společnosti ALIACHEM a zároveň největším výrobcem široké škály produktů kvalifikované chemie v České republice. V roce 2000 si připomíná 80 let existence firmy.

V roce 1920 byla nedaleko Pardubic v obci Semtín založena největší česká továrna na výbušniny s názvem Explosia. Její zrod souvisí se změnami v politicko-ekonomické sféře, k nimž došlo se vznikem Československa v roce 1918.

U zrodu československé továrny na výbušniny stál vedle zájmu státu i tehdejší nejsilnější finanční ústav - Živnostenská banka. Byla nejen bankou, která se mohla chlubit dlouholetou a českou tradicí. Výrazně se angažovala i při organizování obchodu a podnikání na našem území a netajila svou snahu proniknout i do zahraničí. Brzy se stala centrálou československého průmyslu, přičemž v centru jejího zájmu stál průmysl kovodělný, hutní a chemický.

Jednání o založení nové továrny na výbušniny probíhala mezi vládními činiteli již na konci roku 1918. V následujícím roce se přenesla na

platformu Živnobanka - ministerstvo financí a národní obrany. „Vzhledem k naléhavosti věci jak pro potřebu vojenskou, tak pro účely dolů“ měli všichni na doporučení ministerské rady „jednat v této věci s nejvyšší rychlostí“.

Jednání s Živnobankou proběhla hladce. Jeho účastníci se dohodli na ustavení i složení tzv. přípravného výboru, který začal pracovat 8. 5. 1919. Jeho úkolem bylo vypracování stanov a zajištění všech přípravných technických prací pro stavbu továrny. V čele společnosti stála správní rada, která měla odrážet poměr soukromého a státního kapitálu 4 : 6. Koncesionáři nové firmy se staly: československý stát zastoupený ministerstvem financí a Živnobanka za soukromý kapitál. Ta pak 3. listopadu 1919 vydala prohlášení o veřejném upisování akcií nové společnosti, která se nazvala: „Československou akciovou továrnou na látky výbušné se sídlem v Praze“.

Dne 3. ledna roku 1920 společnost obdržela stanovy schválené ministerstvem vnitra.

Všechno začalo jednoho jarního dne roku 1920. Přesně 23. března, kdy se do paláce Živnostenské banky v Praze Na Příkopě sjel výkvět československých i cizích bankéřů a továrníků, aby v noblesních prostorách zasedací síně oficiálně ustavili novou akciovou společnost.

Všech 11 akcionářů, kteří zde převzali 75 tisíc upsaných akcií po 200 korunách, dalo do vínku nové společnosti 15 miliónů korun. Za 75 tisíci akciemi se zároveň skrývalo celkem 7 499 hlasů, což znamená, že na každých 10 akcií připadl jeden hlas.

Většina akciového kapitálu tedy zůstala v držení domácích podnikatelů. Z celkového počtu 75 tisíc akcií jich vlastnili 41 250 tj. 55%. Na oba zahraniční partnery zůstalo 45% akcií, z nich 16 876 kusů připadlo brit-

výstavba objektu L 13, kde se vyráběl černý prach (1921)

skému podniku Explosives Trades Ltd. z Londýna a 16 874 kusů akcí francouzské Sociétés Centrale de Dynamite z Paříže.

Akcionáři na své ustavující valné hromadě uzavřeli společenskou smlouvu, na jejímž základě se celá společnost ustavila. Zvolili správní radu a veřejně ohlásili svůj výrobní program. Název společnosti, který zněl: „Československá akciová továrna na látky výbušné“, nechali zapsat do firemního rejstříku. Později tato akciová společnost dostala jméno Explosia.

Základní báze společnosti spočívala na monopolní výrobě vojenských a civilních výbušnin. Rok 1923 se stal prvním rokem v dějinách firmy, kdy se ve větším rozsahu vyrábělo než stavělo a výrobky se zaváděly do prodeje. Výrobní kapacity byly ve dvacátých letech i nadále rozšiřovány. Závod dobře prosperoval a zájem akcionářů se začal rozšiřovat i na jiné podniky. Čím více se Explosia rozrůstala, stále silněji pociťovala potřebu základních chemických surovin, které ve velké míře dovážela ze zahraničí. Tato skutečnost vedla v roce 1928 k založení továrny na dusíkaté látky, která dostala název Synthesia. Tento dceřiný závod byl s Explosií velmi úzce spjat. Nejen v oblasti výrobní, ale i správní, personální, kapitálu i obchodní politiky.

Proces rozšiřování výroby a zpracování dalších chemických surovin v blízkosti Pardubic pokračoval. Již v roce 1938 uvažovali představitelé Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí nad Labem o založení továrny na výrobu barviv. Na jaře 1939 pak došlo ve spolupráci s Explosií k založení závodu na výrobu barviv v Rybitví. V roce 1942 se sortiment výroby zdejších chemických závodů zásadně rozšířil o výrobu umělých hmot - o závod UMA.

Vedle původní Synthesie se tak v areálu v Semtíně a Rybitví vytvořil komplex, který se v roce 1958 spojil v jeden celek - Východo-

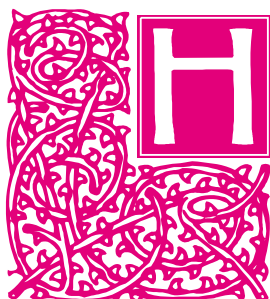

Semtín - 1. část závodní vlečky v r. 1921
fotografie poskytnuty z archívu spol. Synthesia

české chemické závody - Synthesia. V této podobě se v devadesátých letech transformoval do akciové společnosti Synthesia. Dnes je odštěpným závodem akciové společnosti ALIACHEM.

Mgr. Aleš Mokren
za odštěpný závod Synthesia (akciové společnosti ALIACHEM),
jenž je dlouholetým partnerem nejdříve
Vysoké školy chemicko-technologické, nyní Univerzity Pardubice

• historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie •

Hrad Lichnice

I. část

Jednou částí Českomoravské vrchoviny jsou Železné hory.¹⁾ Pro toho, kdo vyrostl v Krkonoších nebo v Jeseníkách, jsou Železné hory sice pouhými

více či méně zalesněnými stráněmi, ale pro obyvatele rovin jsou to hory a říká se jim tak od nepaměti; jejich jméno je nejstarším písemně doloženým jménem našich hor, poprvé jako *Mons ferreus* - Železná hora - zachycené v *Chronicon Aulae regiae* (Kronika zbraslavská) Petra Žitavského k roku 1288.²⁾ Železné hory jsou viditelnou přírodní hrází, není divu, že v některých obdobích pravěku byly rozhraním kultur, ku příkladu kultury lužické a kultury knovízské před více jak třemi tisíciletími.

Jeich západní hrana táhne se v délce asi šedesáti kilometrů od Týnce nad Labem až do pramenné oblasti Doubravy a vytváří výrazný terénní schod. Svoji pozornost budeme věnovat některým lokalitám Železných hor, ať již jsou v blízkosti této hrany, nebo uvnitř železnohorského masivu a v dnešní studii se věnujeme hradu Lichnici. Protože však není cílem těchto studií pouze přinést to, co si čtenář přečte v běžně dostupné literatuře nebo na vývěsce v bráně dotyčné lokality, ale i dějinné okolnosti další, jež nějak s objektem souvisí, podíváme se také alespoň trochu obšírněji po vztazích některých členů jedné větve rozrodu erbovního znamení ostve, větve, jež s tímto výrazným hradem Železných hor úzce souvisí. Je to větve, jež se psala z Lichtenburka.

Zřícenina hradu Lichnice (510 m) leží nad hranou Železných hor, na poměrně vysokém a mohutném nepravém ostrohu,³⁾ mezi dvěma výraznými hřebeny, Krkankou (566 m) a Kaňkovem (557 m). Západní strana ostrohu spadá příkře do čáslavské roviny, od severnější Krkanky je ostroh oddělen hlubokou Lovětínskou roklí, od jižnějšího Kaňkova rovněž hlubokým údolím Zlatého potoka.

Ne každé místo v českých zemích bylo tak vhodné ke stavbě hradu, a ne každá zřícenina poskytuje dodnes tak instruktivní ukázkou toho, co vlastně byl středověký hrad. Na Lichnici⁴⁾ vidíme, jak

Hrad Lichnice. Brána do hradního jádra. Stav před rokem 1900.
Kresba Adolfa Liebschera.

August Sedláček: Hrad, zámek a tvrze XII

Hrad Lichnice. Brána do hradního jádra. Současný stav.
Snímek J. Teplý

sloužila jako zdroj stavebního kamene, a to pro široké okolí. Samotná obec Podhradí by pro sebe hradní konstrukci spotřebovat vůbec nemohla.

Hrad byl i s podhradím uzavřen do dvou vnějších již téměř zmiřelých příkopů a valů. Vnitřní třetí příkopový pás, dobře uchovaný, obklopuje hradní jádro, vnitřní hrad. Jdeme-li do hradního jádra, vycházíme v Podhradí od silniční komunikace vzhůru na ostroh, jehož původní výška a tedy i úroveň navážky nám ukáže živá skála v ohybu příkopu před jižním čelem hradu. Nejprve ale mjííme polygonový barbakán, jenž chránil přístup k bráně, mjííme val a příkop - kdysi tu byl padací most - a stoupáme před vysunutou bránu, z níž zbyl spodek s průjezdem. Vlastní těleso věže nad průjezdem se neuchovalo. I laik tu pozná, že stavební rekonstrukce zbytku brány nepatří k nejzdařilejším.

Vpravo od nás, tedy k severu, stojí kulatá věž, vevázaná do úhlu rovnoramenného trojúhelníka obvodové hradby. Plášť věže je při šestimetřové vnitřní světlosti věžního prostoru dobře tři metry silný, jako nový celek to musela být stavba neobyčejné mohutnosti, ani zmrzačení do dnešního torsa ji nezdovalo úplně.

Vlevo se podíváme přes rozlehlé nezastavěné nádvoří, kde ve zbytcích budovy, na základě svých zkušeností z jiných hradů, vytušíme obytný palác. Jestliže pak toto místo obejdeme po vnějším valu z jihu, uvidíme vně paláce v čele hradu polygonovou štítovou zeď. Budeme však trochu zklamáni, protože máme představu štítové zdi ze středověku, nejspíše ze třináctého století, chránící citlivý jižní cíp hradu před prakovou střelbou, vedenou z níže položené

plošiny před hradem. Dozvíme se však, že, podle novějších názorů, je tato štítová zeď poměrně mladá, z doby třicetileté války. Měla ovšem předchůdce, neboť původní konstrukcí v tomto cípu areálu byla okrouhlá věž s břitem, z níž zbyly jen nepatrné stopy, zjištěné nedávným výzkumem.

Pozůstatky budov, přiléhajících k obvodové hradbě jednak mezi branou a věží, jednak v severozápadní části hradu, jsou mladší, vesměs z patnáctého století; z téže doby, ne-li až z věku šestnáctého, pochází již zmíněný barbakán.

Pro hradní konstrukci bylo nutno skalnatý ostroh upravit, ale tato úprava až k uspořádání hradu dodnes uchovanému jistě nebyla záležitostí jednorázovou. Hrad vznikl nejspíše tak, že první stavbou byla obvodová hradba s věží. Ta je vevázaná do hradby a tudíž vznikala současně s ní. Obytný palác mohl být stavěn právě tak s věží, jako

později. Leč valy a příkopy tak, jak se jako mohutná navážka jeví v nynějším, poměrně uchovaném stavu, jsou pravděpodobně dílem stavebních fází pozdějších, nejspíše ve čtrnáctém, ale možná až v patnáctém století.

Zato rozlehlá trojúhelníková dispozice hradu pochází patrně již z doby nejstarší, protože ostroh bylo nutno opevnit a tudíž i zastavět celý. Tato rozlehlost dispozice je tak trochu v tradici českých hradíšť a není tudíž divu, že někteří badatelé předpokládají, že předchůdcem gotického hradu bylo hradíšť, nejspíše knížecí.

Hrad Lichnice. Zbytky kulaté věže. Stav před rokem 1900.
Kresba Karla Liebschera.

August Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze XII.*

Hrad Lichnice. Zbytky kulaté věže. Současný stav.
Snímek J. Teplý.

hradní stavba z konfigurace terénu vychází a jak bylo možno této konfigurace využít. Není to ani tak vlastní hradovou konstrukcí, z níž zbylo opravdu málo, ale výběrem místa v terénu, jeho úpravou a ovšem i dispozicí hradu, jež se terénu sice přizpůsobuje, ale také jej zároveň ztvárňuje. A snad právě tím, že z hradní konstrukce Lichnice zbylo tak málo, neodvádějí vlastní hradní stavby náš pohled a neruší jej, takže je zvýrazněno to, čím středověký hrad v těch nejstarších fázích byl. Totiž terémem, opevněným a mnohdy přizpůsobeným.

Toho terénu vidíme dnes na Lichnici více než staveb, protože z hradové konstrukce jsou jen nepatrné zbytky; staletí zřícenina

Hrad Lichnice. Pohled z kulaté věže přes nádvoří na štítovou zeď, v pozadí hřeben Kaňkov. Stav na přelomu let padesátých a šedesátých dvacátého století.
Snímek J. Teplý.

Hrad Lichnice. Štítová zeď od jihu. Stav před rokem 1900.
Kresba Karla Liebschera.
August Sedláček: *Hrady, zámky a tvrze XII.*

Romantikům rozsáhlé nádvoří navozuje představu turnajů, badatelé dvacátého století bývají však strážliví a pro vysvětlení rozsáhlosti hledají - nepochybně správně - výklad v hradní dispozici, řadí ce Lichnici ke hradům s obvodovou zástavbou. Touto dispozicí obvodové zástavby má Lichnice - až na diametrální rozdíl v uchovanosti či neuchovanosti - v rozměrech i v zástavbě leccos stejného s hradem Křivoklátem.

Nejstarší známou podobu jména hradu Lichnice a zároveň nejstarší zprávu o jeho existenci najdeme v predikátu šlechtice Smila v listině z roku 1251, a to v podobě *Lichtenburgk* čili *Lichtenburk*, znamená to vlastně „hrad světla“.

Dnes užívaná podoba Lichnice nepatří, jak bychom se mohli domnívat, k novodobým novotvarům, protože ji najdeme již u Václava Hájka z Libočan v roce 1541; nemusela však vzniknout až v jeho době, patrně je ještě starší. Vznikla tato podoba „Lichnice“ stažením středohornoněmeckého „licht“ z místního jména Lichten-

burk a české přípony „-ice“ či „-nice“ analogicky k místním jménům typu Třemošnice, Lipnice. Lze předpokládat, že existoval též mezitvar, v písemných pramenech nedochovaný, v podobě „Lichtnice“.

V Kronice tak řečeného Dalimila čteme o postavě jménem *Smyl Swyetylyk*, již kronikář klade do let 1193 - 1197. Do doby Václava I. pak týž kronikář klade tři šlechtice, z nichž *Smyla Swyetylyczkeho* (= Světličského), nechává na rytířském klání v říši vydobýt erb, který má *znamenie kapra červeného*, patrně je to Smil z Lichtenburka z roku 1251. Odtud potom domněnka, formulovaná Augustem Sedláčkem: *I zdá se nám, že Smil Světlik neb Světlický... nějaké sídlo na místě Lichnice měl...*⁵⁾ domněnka přijímaná i odmítaná.

Že dostal hrad ve třináctém století německé jméno *Lichtenburgk*, souvisí s rytířskou kulturou, přišedší k nám z Francie přes německy mluvící země, jak jsme o tom hovořili již dříve.⁶⁾

POZNÁMKY

- 1) Železné hory, severní část Českomoravské vrchoviny, plochá vrchovina s trojúhelníkovým půdorysem ... pestrého geologického složení ... název pochází od dolování železné rudy. - Dejmek, Jaromír (ed.): *Hory a nížiny*, Praha 1987, s. 579; srv. Rybář, Petr (ed.): *Přírodou od Krkonoš po Vysočinu*, Hradec Králové 1989, s. 359. I když našim předkům slovo „hory“ znamenalo především těžbu, je optický dojem při pohledu od západu umocňován výškovými rozdíly. Vrdu (Vrdu, o. Kutná Hora) na silnici I/17 mají nadmořskou výšku 220 m, temeno Višňovka nad obcí Podhořany má 285 m (Podhořany u Ronova, o. Chrudim). Jižnější Třemošnice (Třemošnice, o. Chrudim) má nadmořskou výšku 301 m, hřeben Krkanka 566 m. Dnes se ovšem pohybujeme se silným rychloběžným motorem pod kapotou, pro nějž tyto výškové rozdíly mnoho neznamenaají, ale po tisíciletí tu byly pouze vlastní nohy, nanejvýše kůň ...
- 2) *Fontes rerum Bohemicarum - Prameny dějin českých IV.*, ed. Emler, Josef, Praha 1884, s. 31 (FRB); český překlad: *Chronicon Aulae regiae - Zbraslavská kronika*, Praha 1975, s. 62.
- 3) Pravý ostroh (též ostrožna) je obtékán ze tří stran toutéž vodotečí, je-li z každé strany obtékán jinou vodotečí, jde o nepravý ostroh. Zde je to na straně severní Lovětínský potok, na straně jižní Zlatý potok, obě vodoteče v hlubokých údolích. Ostrožní blok, na němž stojí Lichnice, je široký asi dva kilometry, byl tudíž více než dostatečně rozlehlý, aby pojal veliký hrad, hradní jádro i s podhradní osadou, zavřenou do vnějšího ohrazení valů a příkopů. V šestnáctém století byla obec Podhradí městečkem (Podhradí, o. Chrudim).
- 4) Sedláček, August: *Hrady, zámky a tvrze království Českého I - XV*, Praha 1882 - 1927, zde XII, Praha 1900, s. 29, s. 43; Menclová, Dobroslava: *České hrady I - II*, Praha 1972, zde I, s. 154 - 157; II, s. 220; Durdík, Tomáš: *Encyklopedie českých hradů*, Praha 1995, s. 170 - 172; týž: *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*, Praha 1999, s. 331 - 334.
- 5) Nejstarší česká rýmovaná Kronika tak řečeného Dalimila, ed. Daňhelka, Jiří - Havránek, Bohuslav - Kristen, Zdeněk, Praha 1957, kap. 76, s. 131; kap. 88, s. 145. K erbovnímu znamení kapra u tak řečeného Dalimila viz též níže pozn. 8.
Profous, Antonín: *Místní jména v Čechách I - V*, Praha 1949 - 1960, zde II, s. 611.
Sedláček, August: *Hrady, zámky a tvrze království Českého XII*, s. 32. S míněním Sedláčkovým nesouhlasí Urban, Jan: *Lichtenburská država na Českomoravské vrchovině ve 13. a 14. století*, *Historická geografie* 18/1979, s. 31 - 68, soudím, že ne zcela právem.
- 6) Viz Teplý, Jaroslav: *Hrad Rabštejnec*, *Zpravodaj Univerzity Pardubice* 3/1997, č. 9, s. 14.

doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc.

Oddělení humanitních věd ÚJHS

(pokračování v následujícím čísle Zpravodaje UPA č. 23)

OSTACOLOR, a.s.

533 54 Pardubice - Rybitví

Telefon: 040/688 61 11

Fax: 040/641 57 79

E-mail: ostacolor@ostacolor.cz

TUZEMSKÝ PRODEJ, VÝVOZ, DOVOZ

organická barviva

organické pigmenty

opticky zjasňující
prostředky

pigmentové
preparace

další chemické produkty

OSLAVY

50 let

VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ
V PARDUBICÍCH

PODPORUJÍ

MĚSTO PARDUBICE

OSTACOLOR, a.s.

Kooperativa

POJIŠŤOVNA A. S.

ČESKÝ
TELECOM

Synthesia

GTS
international